

Vlaams
Parlement

vergadering **23**
zittingsjaar 2020-2021

Woordelijk Verslag

Plenaire Vergadering

van 3 maart 2021

INHOUD

OPENING VAN DE VERGADERING	5
VERONTSCHULDIGINGEN	5
VOORSTEL VAN DECREET van Wilfried Vandaele, Peter Van Rompuy en Willem-Frederik Schiltz tot toekenning van extra lestijden, lesuren en uren-leraar voor de remediëring van leerlingen die een leerachterstand hebben opgelopen door COVID-19 – 666 (2020-2021) – Nrs. 1 en 2 Voorstel tot spoedbehandeling	5
REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN	5
ACTUELE VRAAG van Immanuel De Reuse aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de eventuele bijsturing van de vaccinatiestrategie	
ACTUELE VRAAG van Katrien Schryvers aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de vaccinaties en de beslissingen van de interministeriële conferentie	
ACTUELE VRAAG van Freya Saeys aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de oproep van de ministers Beke en Weyts om overschotten van COVID-19-vaccins toe te dienen aan leerkrachten en personeel van de kinderopvang	
ACTUELE VRAAG van Lorin Parys aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over het nieuwe advies van de Hoge Gezondheidsraad inzake de vaccinatiestrategie	
ACTUELE VRAAG van Jeremie Vaneekhout aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over een mogelijke versnelling van de vaccinatiecampagne	
ACTUELE VRAAG van Hannes Anaf aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over het advies van de Hoge Gezondheidsraad betreffende de vaccinatiestrategie	6
ACTUALITEITSDEBAT over de aanpak van de stikstofproblematiek in Vlaanderen – 10 (2020-2021)	21
REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN	52
ACTUELE VRAAG van Koen Van den Heuvel aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over het ondersteunen van het investeringsniveau van de lokale besturen	
ACTUELE VRAAG van Jeremie Vaneekhout aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de door corona teruggeschroefde investeringen van lokale besturen	52
MOTIE VAN ORDE	
Opheldering over de stand van zaken	59

ACTUELE VRAAG van Jos D'Haese aan Matthias Diependaele, Vlaams minister van Financiën en Begroting, Wonen en Onroerend Erfgoed, over de besparingsoperatie van de Vlaamse Regering	
ACTUELE VRAAG van Chris Janssens aan Matthias Diependaele, Vlaams minister van Financiën en Begroting, Wonen en Onroerend Erfgoed, over het onderzoek naar mogelijke besparingen in het kader van de Vlaamse brede heroverweging	60
REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN	68
MEDEDELING VAN DE VOORZITTER	68
VOORSTEL VAN DECREET van Philippe Muyters, Koen Van den Heuvel, Steven Coenegrachts, Lorin Parys, Tinne Rombouts en Maaïke De Vreese tot wijziging van artikel 37 van het decreet van 4 april 2014 betreffende de organisatie en de rechtspleging van sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges, wat de injunctie betreft – 581 (2020-2021) – Nrs. 1 tot en met 4	
Algemene bespreking	68
Artikelsgewijze bespreking	69
VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Joris Nachtergaele, Vera Jans, Emmily Talpe, Karl Vanlouwe, Karin Brouwers en Maarten De Veuster over de relaties met en de internationale positie van Taiwan – 534 (2020-2021) – Nrs. 1 tot en met 4	
Bespreking	69
VOORSTEL van Liesbeth Homans tot wijziging van het Reglement van het Vlaams Parlement, wat betreft het overleg tussen het Uitgebreid Bureau en de commissievoorzitters, de mondelinge toelichting bij en mondelinge verslaggeving over voorstellen en ontwerpen en de spreektijden bij de behandeling van vragen om uitleg – 632 (2020-2021) – Nr. 1	
Algemene bespreking	72
Artikelsgewijze bespreking	73
REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN	73
VERSLAG VAN HET VERZOEKSCRIFT over de minimale oppervlakte van studio's – 650 (2020-2021) – Nr. 1	
Verslag	73
VOORSTEL VAN DECREET van Wilfried Vandaele, Peter Van Rompuy en Willem-Frederik Schiltz tot toekenning van extra lestijden, lesuren en uren-leraar voor de remediëring van leerlingen die een leerachterstand hebben opgelopen door COVID-19 – 666 (2020-2021) – Nrs. 1 en 2	
Voorstel tot spoedbehandeling	74
Algemene bespreking	74
Artikelsgewijze bespreking	84
VOORSTEL VAN DECREET van Philippe Muyters, Koen Van den Heuvel, Steven Coenegrachts, Lorin Parys, Tinne Rombouts en Maaïke De Vreese tot wijziging van artikel 37 van het decreet van 4 april 2014 betreffende de organisatie en de rechtspleging van sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges, wat de injunctie betreft – 581 (2020-2021) – Nrs. 1 tot en met 4	
Artikelsgewijze stemming	84
Hoofdelijke stemming	84

VOORSTEL VAN DECREET van Wilfried Vandaele, Peter Van Rompuy en Willem-Frederik Schiltz tot toekenning van extra lestijden, lesuren en uren-leraar voor de remediëring van leerlingen die een leerachterstand hebben opgelopen door COVID-19 – 666 (2020-2021) – Nrs. 1 en 2	
Artikelsgewijze stemmingen	84
Hoofdelijke stemming	85
VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Joris Nachtergaele, Vera Jans, Emmily Talpe, Karl Vanlouwe, Karin Brouwers en Maarten De Veuster over de relaties met en de internationale positie van Taiwan – 534 (2020-2021) – Nrs. 1 tot en met 4	
Stemming over het amendement	86
Hoofdelijke stemming	86
VOORSTEL van Liesbeth Homans tot wijziging van het Reglement van het Vlaams Parlement, wat betreft het overleg tussen het Uitgebreid Bureau en de commissievoorzitters, de mondelinge toelichting bij en mondelinge verslaggeving over voorstellen en ontwerpen en de spreektijden bij de behandeling van vragen om uitleg – 632 (2020-2021) – Nr. 1	
Artikelsgewijze stemming	86
Hoofdelijke stemming	87
MOTIE van Stefaan Sintobin, Leo Pieters en Chris Janssens tot besluit van het op 3 maart 2021 in plenaire vergadering gehouden actualiteitsdebat over de aanpak van de stikstofproblematiek in Vlaanderen – 669 (2020-2021) – Nr. 1	
Hoofdelijke stemming	87
ROUWHULDE voor de heer Ferdinand Ghesquière, gewezen lid van de Vlaamse Raad	87
REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN	87
BIJLAGEN	
Aanwezigheden	90
Individuele stemmingen Vlaamse Volksvertegenwoordigers	90

OPENING VAN DE VERGADERING

Voorzitter: mevrouw Liesbeth Homans

– *De vergadering wordt geopend om 14 uur.*

De voorzitter: Dames en heren, de vergadering is geopend.

VERONTSCHULDIGINGEN

De voorzitter: Zoals u weet en ook al ondervonden hebt, en zoals we ook al een jaar bezig zijn, zijn niet alle 124 Vlaams Parlementsleden hier aanwezig, maar slechts 39, omdat wij ons natuurlijk ook aan de coronamaatregelen moeten houden.

Minister-president Jan Jambon en de ministers Ben Weyts en Benjamin Dalle zijn verontschuldigd.

VOORSTEL VAN DECREET van Wilfried Vandaele, Peter Van Rompuy en Willem-Frederik Schiltz tot toekenning van extra lestijden, lesuren en uren-leraar voor de remediëring van leerlingen die een leerachterstand hebben opgelopen door COVID-19

– 666 (2020-2021) – Nrs. 1 en 2

Voorstel tot spoedbehandeling

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

Wilfried Vandaele (N-VA): Voorzitter, op basis van artikel 50, punt 1, h), van ons reglement ...

De voorzitter: Bent u zeker?

Wilfried Vandaele (N-VA): Ik ben heel zeker. Ik heb het nog speciaal opgezocht en laten verifiëren door mijn vele medewerkers.

Ik zou dus een toevoeging aan de agenda willen vragen van het voorstel van decreet tot toekenning van extra lestijden, lesuren en uren-leraar voor de remediëring van leerlingen die een leerachterstand hebben opgelopen door COVID-19. Onze goede collega Koen Daniëls zal straks de hoogdringendheid motiveren en het dossier toelichten.

De voorzitter: Is het goed dat we ons daar later over uitspreken? (*Instemming*)

Het incident is gesloten.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De voorzitter: Collega's, zoals u weet en zoals vanmorgen vroeg aan u is meegedeeld, komen eerst de actuele vragen gericht aan minister Beke aan bod, omdat de minister verwacht wordt op een interministeriële conferentie (IMC), wat toch ook wel belangrijk is, denk ik. Daarna gaan we het actualiteitsdebat houden, en dan de resterende actuele vragen.

ACTUELE VRAAG van Immanuel De Reuse aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de eventuele bijsturing van de vaccinatiestrategie

ACTUELE VRAAG van Katrien Schryvers aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de vaccinaties en de beslissingen van de interministeriële conferentie

ACTUELE VRAAG van Freya Saeys aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de oproep van de ministers Beke en Weyts om overschotten van COVID-19-vaccins toe te dienen aan leerkrachten en personeel van de kinderopvang

ACTUELE VRAAG van Lorin Parys aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over het nieuwe advies van de Hoge Gezondheidsraad inzake de vaccinatiestrategie

ACTUELE VRAAG van Jeremie Vaneckhout aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over een mogelijke versnelling van de vaccinatiecampagne

ACTUELE VRAAG van Hannes Anaf aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over het advies van de Hoge Gezondheidsraad betreffende de vaccinatiestrategie

De voorzitter: De heer De Reuse heeft het woord.

Immanuel De Reuse (Vlaams Belang): Voorzitter, collega's, minister, vandaag nemen we, niet deze morgen, maar straks, misschien – want wie durft in deze ganse vaccinatiesaga het woord 'zeker' nog te gebruiken? – de start van de echte, brede vaccinatie-uitrol in Vlaanderen, een uitrol die al veel te lang op zich laat wachten. Want wat hebben we nu? Nu hebben we een vaccinatie die zich met horten en stoten, met vallen en opstaan, voortsleept. En als schuldige kijkt de regering niet naar zichzelf. Neen, ze kijkt steeds naar de burgers, om hun eigen onkunde te verbergen in dezen. De burger moet voorzichtiger zijn. De burger moet de regels strikter opvolgen en naleven. De burger moet alle twijfel achter zich laten. Kortom, de burger wordt gevraagd om vertrouwen te hebben in deze falende regering, vertrouwen in diegenen die tot nu toe uitblinken in besluiteloosheid en weinig daadkracht. Denken we bijvoorbeeld maar aan de aanpak van de coronacrisis. De conclusies van de ad-hoccommissie waren daar zeer duidelijk over. Maar nu hebben we de trage levering van de vaccins, of vaccins die zelfs helemaal niet geleverd worden. We hebben de lege vaccinatiedorpen. We hebben uitnodigingen die te laat verzonden worden. Kortom, het lijstje is wel heel lang aan het worden.

Daarom is het nodig om nu, met de nieuwe inzichten van onder meer de Hoge Gezondheidsraad, het vertrouwen in het ganse vaccinatieproces weer op te krikken en het ganse vaccinatieprogramma nu op kruissnelheid te brengen, om zo toch op zeer korte termijn perspectief te geven aan onze bevolking, aan de getroffen horeca en aan onze getroffen bedrijven. Daarom heb ik de volgende vragen voor u, minister. Hoe zult u de vaccinatie op kruissnelheid brengen? Wat zullen u en uw ploeg ondernemen om het vertrouwen en de motivatie van de burger voor het vaccinatieproces te herstellen?

De voorzitter: Collega, eigenlijk mag u maar één vraag stellen aan de minister. Maar bon, ik denk dat het duidelijk genoeg is voor minister Beke.

Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Voorzitter, minister, collega's, om uit de crisis te geraken waar we toch al een jaar in zitten, is er maar één weg: vaccineren. Onze burgers schreeuwen erom. Dat is heel terecht. En dat is ook heel begrijpelijk. Er zijn ook al heel veel voorbereidingen getroffen. En er zijn intussen ook al een aanzienlijk aantal mensen gevaccineerd.

Om die vaccinaties op een goede manier verder te kunnen zetten, zijn we afhankelijk van de leveringen, maar zijn we ook afhankelijk van wetenschappelijke inzichten. En om dat op een goede manier te kunnen doen, moeten we er ook voor zorgen dat de aanwezige vaccins geplaatst worden en dat er dus geen vaccins blijven liggen. Minister, als ik het goed heb, is dat in Vlaanderen ook niet het geval. We lezen daar veel over, maar in Vlaanderen worden vrijwel alle vaccins die beschikbaar zijn, ook binnen een heel korte tijdspanne gezet. Maar ik zou het goed vinden, als u daar duidelijkheid over zou kunnen geven.

Gisteren zijn er ook adviezen van de Hoge Gezondheidsraad gekomen, onder meer dat het AstraZenecavaccin wel degelijk voldoende bescherming zou bieden voor 55-plussers, en een advies met betrekking tot het mogelijk uitstellen van de tweede prik bij het Pfizervaccin. Dat zijn richtlijnen die een versnelling echt wel mogelijk maken.

Minister, welke voorstellen zult u vanmiddag doen om die vaccinaties te kunnen versnellen? We hebben daarnet gelezen dat u al een stukje een voorafname hebt gedaan door te zeggen dat u gaat beginnen met de 85-plussers. Ik denk dat dat heel goed is. We moeten ons in eerste instantie richten op de kwetsbare groepen en de ouderen. Als AstraZeneca voor hen bruikbaar is, maakt dat een versnelling mogelijk. Welke voorstellen zult u vanmiddag doen om dat effectief waar te maken?

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): Het was me toch weer een week, minister. Na het debacle van de uitnodigingen en de zeer trage leveringen van de vaccins, bleek nu ook dat elk vaccinatiecentrum een andere aanpak hanteerde voor mensen die niet kwamen opdagen. In een aantal Limburgse gemeenten bleken al kleuterjuffen en zorgpersoneel van kinderopvang gevaccineerd te worden. In Wemmel zagen we bijvoorbeeld dat er een Facebookbericht werd gepost met een oproep om een reservelijst aan te leggen waarbij geen rekening werd gehouden met prioritaire doelgroepen.

Op beide initiatieven kwamen heel wat reacties, ook van u en van minister Weyts. U hebt tegen de vaccinatiecentra gezegd om bij eventuele overschotten rekening te houden met het personeel van het kleuteronderwijs en de kinderopvang. Eerlijk gezegd, bij die uitspraak viel ik bijna van mijn stoel, niet omdat ik niet zou willen dat personeel van het onderwijs of de kinderopvang zou worden gevaccineerd, integendeel, maar gewoon omdat u met die uitspraak de strategie, die u nota bene zelf samen met de andere ministers gemaakt hebt over de prioritaire doelgroepen, zelf niet nakomt en dat u zo verwarring zaait op het terrein. Als er iets is waar we echt nood aan hebben, dan is dat een eenduidige strategie.

Gisteren kwam er gelukkig zeer goed nieuws. De Hoge Gezondheidsraad heeft gezegd dat het AstraZenecavaccin nu bij iedereen kan worden toegediend en dat de tweede prik van het Pfizervaccin op dag 35 zou kunnen worden gegeven. Het zou een zeer goede zaak zijn mochten wij nu zo snel mogelijk kunnen vaccineren bij onze 65-plussers en mochten zij worden toegevoegd aan de reservelijsten. Ouderen sneller vaccineren zou ook betekenen dat we de druk op de zorg zo snel mogelijk kunnen verlichten, want leeftijd is uiteindelijk de allerbelangrijkste factor voor ernstige gevallen en overlijdens door covid.

Minister, wat is nu uw plan van aanpak voor de vaccinatiestrategie en de strategie rond de reservelijsten?

De voorzitter: De heer Parys heeft het woord.

Lorin Parys (N-VA): Minister, ik wil niet zeuren maar ik wil wel een aantal pertinente vragen stellen. Ten eerste: er zijn te weinig vaccins in het algemeen. Ten tweede: er liggen te veel spuiten in de diepvriezer. Ten derde: het interfederale uitnodigingssysteem werkt niet.

In Nederland heeft men in verhouding meer dan 100.000 vaccins extra geleverd gekregen. Denemarken heeft er 30 procent per inwoner meer dan wij. Ligt dat nu aan de bestelling van die 2,5 miljoen vaccins die de federale overheid vergeten te tekenen is, of ligt dat aan het feit dat wij niet het maximum aantal vaccins aangekocht hebben waar we recht op hadden? Van Moderna hebben we er 2 miljoen in plaats van 4 miljoen gekocht. Dat is voor de toekomst uiteraard. Van CureVac zijn dat er 2,9 miljoen in plaats van 5,8 miljoen. Ik wil dus graag weten waarom de interministeriële conferentie (IMC) en het federale niveau er niet meer besteld hebben.

De vaccins die we hebben, moeten zo snel mogelijk in de arm. Hoe zit het met die 410.000 spuiten die in de diepvriezer liggen en waarover gecommuniceerd wordt? Als ik goed naar de cijfers van Sciensano kijk, dan ligt in Brussel 43 procent van de vaccins in de diepvriezer zonder een naam daarop, dan ligt er in Wallonië 17 procent in de diepvriezer zonder naam en is dat in Vlaanderen bijna 6 procent.

De vraag is: als we die diepvries leeg willen, hoe zult u ervoor zorgen dat die andere regio's ook hun deel van het werk doen?

Drie, het interfederale uitnodigingssysteem werkt niet: dubbele uitnodigingen, uitnodigingen die te laat komen, e-mailadressen die verkeerd zijn. Het resultaat: torenhoge no-showcijfers, mensen die niet komen opdagen. In Overijse en Wemmel was dat de helft, in Veurne was dat bijvoorbeeld een derde. De vraag is of we niet beter overstappen naar het Antwerpse systeem, waarbij mensen zelf een moment kunnen inboeken, waarbij er binnen de 24 uur 60 procent van de tijdslots gereserveerd zijn en waarin we maar 4 procent no-shows hebben.

Minister, mijn vraag is of u op de drie voorgaande vragen wilt antwoorden.

De voorzitter: Collega Parys, ik heb net tegen collega De Reuse gezegd dat parlementsleden worden verondersteld één vraag te stellen. U hebt het heel slim proberen op te lossen, maar bent toch wel lichtjes door de mand gevallen.

De heer Vaneekhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Minister, collega's, met het nieuwe advies van de Hoge Gezondheidsraad en de stilaan – ik blijf voorzichtig, maar toch – iets stabielere leveringen, komt er eindelijk perspectief op een meer doorgedreven en ordentelijke vaccinatiecampagne.

De Vlaamse vaccinatiecentra zouden klaarstaan voor het moment dat er meer leveringen zouden komen. De inlooperperiode zou voorbij moeten zijn. Maar minister, we zien toch nog altijd een aantal belangrijke en pijnlijke pijnpunten. Zo blijft er een chaotische en vaak laattijdige aanpak van uitnodigingen en afspraken en is er nog steeds een willekeur te merken in de samenstelling van de reservelijsten. Ook de collega verwees ernaar. Dat moet absoluut worden vermeden. Maar ook de samenstelling van de lijst van mensen met onderliggende gezondheidsproblemen blijft voor beroering zorgen. Huisartsen vragen duidelijkheid

daarover, maar ook verschillende groepen van risicopatiënten, zoals personen met een handicap in dagcentra, dialysepatiënten, blijven met prangende en terechte vragen zitten. En we stelden die al meer dan eens aan u.

Daarnaast blijven er ook nog pijnpunten in de privacybestendigheid van de uitwisseling van gegevens. Verschillende van deze zaken hadden mijns en onze fracties inzien toch kunnen worden voorkomen als we sneller en vroeger waren gestart met de voorbereiding. De spanning en de chaos hieromtrent helpt niet om het noodzakelijke enthousiasme rond de vaccinatiecampagne op een hoog peil te houden.

Minister, begin januari kondigde u hier samen met de hele Vlaamse Regering aan dat vanaf begin maart alles perfect zou lopen. Maar uiteraard zijn we afhankelijk van die leveringen. Dat lijkt nu ten dele in orde te komen. De ambitie moet dus zijn om in de komende dagen de doorlooptijd tussen levering en toediening van de vaccins, die op dit moment gemiddeld twee weken bedraagt, gevoelig te verlagen. Eigenlijk is dat de centrale vraag: hoe kunnen we ervoor zorgen dat een vaccin dat geleverd is sneller in de arm van iemand wordt gevaccineerd?

En daarom is er eigenlijk maar één simpele vraag aan de minister, collega's. Hoe zult u ervoor zorgen dat de vaccinatiecampagne met directe ingang sneller en beter verloopt?

De voorzitter: De heer Anaf heeft het woord.

Hannes Anaf (sp-a): Gisteren was er inderdaad goed nieuws. De Hoge Gezondheidsraad heeft een antwoord gegeven op een aantal vragen die de federale minister van Volksgezondheid, Frank Vandenbroucke, had gesteld, met het oog op het effectief versnellen van de vaccinatiecampagne. Na al dat slechte nieuws van de voorbije weken en de moeilijke opstart van de vaccinaties was dat nu echt iets dat iedereen deugd deed. Want ja, er kan met het Pfizer-vaccin iets langer worden gewacht om de tweede dosis toe te dienen. En dat zorgt ervoor dat de noodzaak om vaccins in reserve te houden voor die tweede prik ook veel kleiner wordt en dat er dus kan worden versneld. En ja, AstraZeneca is op basis van recente studies wel degelijk een zeer geschikt vaccin om toe te dienen, ook bij personen ouder dan 55 jaar. Dat blijkt heel duidelijk uit de cijfers uit dat advies. Na een dosis van Pfizer is er 85 procent bescherming tegen hospitalisatie en 68 procent tegen besmetting. Bij AstraZeneca is dat na één dosis 94 procent bescherming tegen hospitalisatie en 64 procent tegen besmetting. Ook bij ouderen is het een vaccin dat goed werkt.

En dat is echt goed nieuws. Het is een cruciaal element. Maar tegelijk, minister, is dat ook de moeilijkheid. Want collega's, als we willen dat mensen naar die vaccinatiecentra komen en dat we die vaccinatiecampagne echt kunnen versnellen, dan zijn er inderdaad nog wel een aantal pijnpunten die moeten worden weggewerkt. Maar dan is het vooral cruciaal dat mensen vertrouwen hebben dat al die vaccins die daar worden toegediend, ook goede vaccins zijn. Ik denk dat wij daar allemaal een belangrijke rol in spelen. Want die perceptie is helaas wel ontstaan, vooral rond het vaccin van AstraZeneca, dat dat geen goed vaccin zou zijn. Terwijl er altijd gezegd is geweest: 'Het is uit voorzichtigheid. We zijn nog niet zeker dat het voor mensen boven de 55 jaar een goed vaccin is. Daarom doen we het voorlopig nog niet.' Uit de cijfers blijkt nu echter dat dat wel echt een goed vaccin is. Dat is bij vele mensen anders aangekomen. Ik krijg zelf ook bijna dagelijks – zelfs van zorgverleners – mails om te zeggen: 'Geef mij maar een goed vaccin. Ik moet dat van AstraZeneca niet.' Minister, het is cruciaal dat we de mensen ervan overtuigen dat we voorzichtig zijn met alle vaccins die in België worden goedgekeurd en dat dat ook echt goed werkende vaccins zijn.

Vandaar mijn vraag, die al door drie anderen is gesteld. Ik hoop dus dat ik een kleine marge krijg om ze wat aan te passen. Hoe zullen we mensen ervan overtuigen dat dat een goed vaccin is, en dat we daardoor ook de vaccinatie-strategie echt kunnen versnellen hier in België en Vlaanderen?

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Collega's, dank u wel voor deze vragen, begrijpelijke vragen en ook wel de juiste vragen. Voorzitter, het zijn er weliswaar meer dan toegestaan volgens de regels van dit huis, maar ik denk dat het thema dat ook wel verantwoordt. In uitzonderlijke omstandigheden moet je ook uitzonderlijke dingen doen, en dat doen we met velen op dit ogenblik op het terrein, op alle vlakken, waar de mensen zich ook bevinden.

Collega's, wij hebben een vaccinatiestrategie die zich begeeft op vele fronten. In de woonzorgcentra is onze vaccinatie vrijwel afgerond, en we zien de resultaten. Die resultaten zijn goed, goed op vele fronten. In Vlaanderen hebben we een heel grote vaccinatiebereidheid, bij bewoners én bij personeel, in de woonzorgcentra. Ik wil al die mensen, die misschien ook twijfelden over het vaccin, feliciteren omdat ze die stap hebben gezet, omdat ze collega's ervan hebben overtuigd om dat te doen. Ik wil iedereen die onder de waterlijn mee heeft gemobiliseerd opdat men zich zou laten vaccineren, daarvoor feliciteren. Ik hoop dat we van die kracht en die energie in de komende weken en maanden nog verder zullen kunnen gebruikmaken.

Intussen vaccineren wij ook in de gehandicaptenvoorzieningen. We vaccineren onze mensen in de ziekenhuizen. We vaccineren onze mensen in de eerste lijn. We vaccineren op verschillende fronten, én we vaccineren in onze vaccinatie-centra. U weet dat die vaccinatiecentra begin maart klaar moesten zijn. Dat was gevraagd. Wel, ze zijn klaar. In Vlaanderen zijn ze klaar.

Vorige week vrijdag heb ik inderdaad contact opgenomen met mijn collega's, met collega Vandenbroucke en ook de andere collega's, met betrekking tot het stellen van drie vragen. Die heb ik aan de taskforce, aan Dirk Ramaekers gesteld. Daarop heeft collega Vandenbroucke als bevoegd federaal minister die drie vragen ook aan de Hoge Gezondheidsraad gesteld. Gisteren hebben we daar een antwoord op gehad. Die drie vragen gingen over drie thema's. U kent ze, en u kent ook de antwoorden, maar ik overloop ze even met u. Is het mogelijk om AstraZeneca toe te dienen aan 55-plussers? Hoe zit het nu met die tweede dosis, en kunnen we die termijn verlengen? Is een tweede dosis op dit ogenblik überhaupt wel nodig? Sommigen brachten dat naar voren, gezien wat in sommige andere landen gebeurt.

De experts hebben ons gisteren advies gegeven. We hebben onmiddellijk met de collega-ministers een eerste informeel overleg gehad, en we zullen dat vandaag voortzetten. Er moesten nog een aantal technische zaken verder worden uitgewerkt. Er moesten ook projecties worden gemaakt. Waarover gaat het? Ten eerste, AstraZeneca blijkt een zeer goed werkend vaccin te zijn. U weet dat we ter zake een zekere voorzichtigheid in acht hadden genomen. We wilden bijkomende onderzoeken, niet omdat we twijfelden aan de goede werking daarvan, maar omdat dat in de voorstudies en de klinische studies te weinig was onderzocht voor de groep van 65- en 85-plussers. Vandaag blijkt dat het een zeer goed werkend vaccin is, dat het de mensen uit de ziekenhuizen weghoudt. Collega's, dat is toch wel de eerste, de cruciale, de meest belangrijke parameter in onze hele vaccinatiestrategie: de mensen uit de ziekenhuizen weghouden. We hebben hier al vele debatten gevoerd over de vraag wanneer er kan worden versoepeld, en zullen daar nog vele debatten over voeren. Wel, dat hangt af van endogene en exogene factoren. Dat hangt af van de vraag hoe het zit met het

virus, of er varianten komen. Dat hangt ook af van de vraag of we de mensen uit de ziekenhuizen kunnen houden. Kijken we naar de cijfers uit de woonzorgcentra, dan is dit de juiste strategie gebleken. Het aantal mensen uit woonzorgcentra die in het ziekenhuis terechtkomen, daalt, net als de mortaliteit. Niet iedereen was daarvan overtuigd in het begin, en in veel andere landen hebben ze andere dingen gedaan, maar vandaag is dit de juiste strategie gebleken. Het is dus ook die strategie die we moeten voortzetten. AstraZeneca kan dus ook voor mensen ouder dan 56 jaar worden ingezet, en dat zullen we ook doen. Dat zullen we ook doen.

Als gevolg van de onzekerheid over AstraZeneca, heb ik hier een aantal weken geleden gezegd dat de vaccinatie van de 65-plussers, te beginnen met de oudste groep van de 85-plussers, naar eind maart zou worden opgeschoven. U zult zich dat nog herinneren. Met dit nieuws kunnen we opnieuw twee weken vervroegen. Ik heb vandaag aan mijn administratie gevraagd om ervoor te zorgen dat die uitnodigingen zo snel mogelijk vertrekken. Het gaat over 32.800 mensen die een uitnodiging zullen krijgen om zich te laten vaccineren in onze vaccinatiecentra. Dat is een vervroeging van de 85-plussers – want het gaat over die cohort – met twee weken. Dat is ontzettend belangrijk.

Op de vraag of we het tijdsinterval kunnen opschuiven van 21 naar 28 of 35 of maximum 42 dagen, hebben de experts geantwoord dat dit in uitzonderlijke epidemiologische omstandigheden mogelijk is. Een andere vraag is of dit juridisch mogelijk is. U weet dat er contracten zijn aangegaan, dat er voorwaarden zijn gesteld. Daarvan hebben wij gezegd – en we zullen die discussie straks verderzetten – dat het misschien goed is om daarover een sluitend juridisch advies te vragen. Dat advies zullen we inwachten.

Dat betekent dat we soepeler kunnen werken met de buffer die we inhielden om het tweede vaccin te kunnen zetten. Dat zullen we ook doen. Stel dat er op een bepaald moment hier of daar tekorten zijn, dan is het immers geen drama om het tijdsinterval op te schuiven van 21 naar 28 dagen. En dus zullen wij slechts buffers voor een week aanhouden.

Een andere vraag is of het verantwoord is om te vaccineren met een vaccin en niet met twee vaccins. Volgens de experts is dat op dit ogenblik niet verantwoord. Het aanvoelen was dan ook dat we ook daar best de experts, de Hoge Gezondheidsraad en de taskforce volgen. Straks komt de IMC samen en zal dit definitief worden beslecht.

De gevolgen zijn dat we onze 65-plussers, te beginnen met de 85-plussers, twee weken sneller zullen kunnen vaccineren. Dat is goed nieuws en dat is ontzettend belangrijk. We komen dus terug op het schema dat we een aantal weken geleden naar voren hadden geschoven en dat we even on hold moesten zetten omdat men zich afvroeg of AstraZeneca ook voor deze groep kon worden ingezet.

Dat betekent dat we, ook wat Pfizer betreft, een week winnen aangezien we het tweede vaccin niet moeten inhouden als buffer.

Ik hoor hier verschillende collega's zeggen dat er nu leveringsstabiliteit is. Ik wil dat toch nuanceren want die stabiliteit is toch niet 100 procent. Ik richt me tot de voorzitter van de commissie waar we het genoeg hebben om het nagenoeg elke dinsdag over de vaccins te kunnen hebben. Toen we een aantal weken geleden met die grote onzekerheid kampten, was iedereen het erover eens dat er een buffer moest zijn. Het was immers niet verantwoord om mensen uit te nodigen wanneer er geen vaccins zijn. Een een-op-eenrelatie zal dat natuurlijk nooit zijn. Om die reden is beslist om die buffer te reduceren tot ongeveer een week. Maar nog eens, ik spreek met twee woorden. Dit komt straks opnieuw aan

bod op de IMC, maar de gedachtegang is wel om die buffer te beperken tot een week.

Deze week gebruiken we bij het vaccineren al veel meer vaccins dan die welke we binnenkrijgen omdat we een deel van dat tweede vaccin inzetten. Pfizer wordt vandaag ingezet en dat zal op termijn een effect hebben. Pfizer wordt vandaag ingezet, en was ook geprogrammeerd, voor het laatste stukje in de woonzorgcentra, het gros in het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap en in de ziekenhuizen omdat Moderna zijn leverschema heeft herbekeken. Volledige zekerheid hebben we niet over die leverschema's. AstraZeneca heeft zijn leverschema voor de komende dagen opnieuw herbekeken. Dat is dus elke dag puzzelen. Ik kan u zeggen hoe het vandaag zit maar morgen zal het weer een beetje anders zijn.

Er wordt als volgt gecommuniceerd, en ik heb dat ook aan federaal minister Vandenbroucke gezegd: in de week van 1 maart zal dat geleverd worden. Over het algemeen klopt dat ook wel. Alleen bestaat een week uit zeven dagen, ook voor farmaceutische bedrijven. Dat wil zeggen dat die levering niet per se op 1 maart gebeurt, maar dat ze ook op 6 maart kan gebeuren. We weten dat dus niet altijd op voorhand. Continuïteit en zekerheid zijn ook wel belangrijk. Daarom zeg ik dat een permanente één-op-éénrelatie er nooit zal zijn. Er zal altijd een buffer zijn omdat die elementen moeten worden meegenomen. Een goed beheer en een goed management vereisen dat natuurlijk ook.

Ik wil nog enkele zaken aanraken die we gisteren onder de collega's hebben besproken, omdat er een terechte bezorgdheid is over hoe we kunnen zorgen dat onze vaccinatiestrategie performanter verloopt. De federale commissaris, Pedro Facon, heeft een aantal zaken naar voren gebracht. Het zijn terechte zaken en ik overloop ze samen met u, want het zijn ook antwoorden op de vragen die hier gesteld zijn.

Ten eerste, we moeten reservelijsten aanmaken. Daar ben ik het helemaal mee eens en in Vlaanderen doen we dat. Check.

Ten tweede, het zou goed zijn dat er callcenters worden opgericht. In Vlaanderen hebben we die. Check.

Ten derde, hoe worden de reservelijsten opgesteld? Het is belangrijk dat we onze vaccinatiestrategie maximaal aanhouden, want die vertrekt vanuit het idee dat we door die mensen te vaccineren, onze ziekenhuizen als eerste maximaal ontlasten. Het is dus niet alleen de vraag hoe snel we kunnen vaccineren, het is vooral de vraag hoe snel we de groep van 65-plussers en mensen met onderliggende aandoeningen kunnen vaccineren. Dat zal de grootste winst voor de samenleving opleveren, dat zal de ziekenhuisopnames het snelst doen dalen en het zal er ook voor zorgen dat we daarmee het snelst zuurstof in de samenleving kunnen pompen.

Hoe worden de lijsten opgesteld? Die worden opgesteld door telefonische contacten met wie is uitgenodigd en niet heeft gereageerd. Reservelijsten worden ter beschikking gesteld van de doelgroepen. Daar zaten we in de voorbije week natuurlijk met een probleem. Het probleem was dat in verschillende vaccinatiecentra de groep artsen was uitgeput, omdat men de eerstelijns werkers boven de 56 jaar niet kon vaccineren met AstraZeneca en we in onze vaccinatiecentra alleen maar AstraZeneca konden inzetten.

Dan hebben sommigen inderdaad gezegd dat het beter is iemand te vaccineren dan niemand te vaccineren. Voor een verantwoordelijke in een vaccinatiecentrum en voor een burgemeester vind ik dat een begrijpelijke reactie. Ik ga die dus ook niet matrakkeren. Eigenlijk is dat een problematiek die zichzelf met AstraZeneca

oplost, want nu we die kunnen inzetten voor de zorgverleners van meer dan 56 jaar – ik ken best wat huisartsen en andere zorgverleners die plus 56 jaar zijn, kijk eens naar de cijfers in Vlaanderen –, kunnen we die prioritair gebruiken. We kunnen ook leeftijdsgebonden werken. De vraag wat we gaan doen met de overschotten gaat zichzelf grotendeels oplossen.

Over een andere vraag was ik een beetje verwonderd omdat het voor Vlaanderen een vanzelfsprekendheid was. Het was de vraag van de federale regeringscommissaris of de vaccinatiecentra in Vlaanderen klaar zijn. Wel, in Vlaanderen zijn ze klaar. Dat is blijkbaar niet in alle andere regio's zo, maar in Vlaanderen zijn ze klaar.

Wat met onderliggende aandoeningen? Die lijst wordt opgesteld. U weet – of misschien weet u dat niet, maar dan zult u het weten nadat ik het heb gezegd – dat er een beroepsorganisatie is die bij hoogdringendheid een schorsing heeft gevraagd over de wettelijke basis voor het uitnodigen van die doelgroep via een centraal uitnodigingssysteem. Daar wordt intussen aan gewerkt, maar het is even afwachten of we die daarvoor kunnen gebruiken. Alleszins moet die oefening morgen niet afgerond zijn, want we gaan starten met de 85-plussers en dan komt de groep tussen 85 en 65 jaar.

De privacyproblemen, daar hebben we in de commissie ook al vaak over gesproken. Wij hebben een samenwerkingsakkoord goedgekeurd dat een basis bevat voor een volgens ons correcte deling van privacygevoelige gegevens. Ik denk dat daar geen probleem rond bestaat, maar we zullen, ook met het oog op deze problematiek, bij urgentie het samenwerkingsakkoord retroactief van kracht moeten laten worden. Ook dat staat op de agenda van de IMC straks.

Daarmee, collega's, hebt u een volledig overzicht van de huidige stand van zaken en van waar we de komende weken naartoe willen.

Wat gisteren door de Hoge Gezondheidsraad en de taskforce naar voren is gebracht, is belangrijk, omdat dat ons in de organisatie van onze vaccinatiecentra en de vaccinatiecampagne zal helpen. Herinner u een paar weken geleden in de commissie en de plenaire, toen gevraagd werd wat de beslissing van AstraZeneca betekende. Toen heb ik gezegd dat we het vaccineren van de 55-plussers even on hold moesten zetten. Dat was vervelend voor hen die ervoor moeten zorgen dat de boel georganiseerd wordt, maar het vertrouwen in het vaccin staat daarboven: mensen moeten vertrouwen hebben in de vaccins en in de vaccinatie. En dat wantrouwen is gisteren weggenomen door de experten, een belangrijke zaak. Dat betekent dat we de pauzeknop die we hebben moeten indrukken, weer kunnen uitzetten en dat we de groep van de 65-plussers, te beginnen met de groep van 85-jarigen, twee weken sneller dan voorzien kunnen beginnen te vaccineren, en daar ben ik ontzettend blij om. De uitnodigingen zullen asap de deur uitgaan.

De voorzitter: De heer De Reuse heeft het woord.

Immanuel De Reuse (Vlaams Belang): Als ik de tussenkomsten van mijn collega's hoor, ook die van de collega's uit de meerderheid, dan hoor en zie ik dat er toch nog veel vragen zijn, alsook heel wat bedenkingen over wat er de voorbije weken allemaal gebeurd is.

Voor zover er onduidelijkheid zou mogen zijn over mijn actuele vraag: beide vragen, over de snelheid van vaccineren en het vertrouwen in het vaccinatieproces, gaan natuurlijk hand in hand. Het ene kan niet zonder het andere, vandaar ook mijn vraag.

We moeten de mensen naar het vaccinatiecentrum krijgen en daarvoor is inderdaad dat vertrouwen nodig. Als ik dan zie dat de motivatiebarometer, die nog steeds wordt bijgehouden, momenteel op een dieptepunt staat – slechts 25 tot 35 procent van de bevolking wil zich nog houden aan de maatregelen en wil die nog rigoureuus naleven –, dan is er toch grote reden tot bezorgdheid. De reden waarom die cijfers zo laag liggen – ook dat is bevraagd –, is de manier waarop de beleidsmakers handelen. Minister, voor u ligt hier dus nog een grote taak: handelen en communiceren.

Ik had nog een bijkomende vraag over de snelheid van vaccineren. De minister-president heeft hier nog gezegd dat hij naar Pfizer had gebeld voor bijkomende vaccins. Hij ving daar bot, maar ondertussen zijn er vaccins beschikbaar in Zwitserland. Is het een piste om contact op te nemen om daar extra vaccins aan te kopen voor Vlaanderen?

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Minister, we moeten er echt voor zorgen dat elk beschikbaar vaccin zo snel mogelijk gezet wordt, en dat bij de mensen die het het meeste nodig hebben, de meest kwetsbaren: na de mensen in de woonzorgcentra en de medewerkers in de zorg, is dat de oudere groep van de bevolking. De vaccinatiecentra hebben zich daarvoor georganiseerd; die zijn er klaar voor. We denken, we hopen, we gaan ervan uit dat het aantal leveringen de komende weken zal toenemen. Dan moeten we ervoor zorgen dat die centra draaien als een geoliede machine, dat de uitnodigingen verstuurd worden en ook dat de respons op die uitnodigingen zo mogelijk 100 procent is. We hebben de voorbije dagen inderdaad gezien dat dat niet overal zo was. Het vertrouwen in het vaccin is daar één element in, maar ook mensen aanspreken, denk ik. We hebben gehoord dat sommige vaccinatiecentra mensen proactief opbellen om te vragen om echt te komen. Minister, hoe gaan we ervoor zorgen dat die respons hoger wordt en dat die reservelijsten ook op punt staan, zodat elk vaccin dat aanwezig is, ook op de voorziene dag gezet wordt?

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): Dat vaccins niet mogen verloren gaan, is nogal wies. De reservelijsten moeten dan wel in orde zijn.

Jan Stroobants opteerde voor een ander uitnodigingssysteem, namelijk dat mensen zelf hun tijdslot zouden kunnen kiezen omdat ze dan sneller gevaccineerd zouden kunnen worden en geen tijdsduur van twee weken hebben. Men weet dan veel beter wie er zal komen opdagen en dat ze veel minder no-shows hebben. Staat u daarvoor open?

Twee, patiënten onder de 65 jaar met onderliggende aandoeningen – u hebt er zelf naar verwezen – kunnen daarvoor naar de Raad van State trekken. Het mogelijke schenden van de privacy en het medisch geheim wordt aangekaart. Ik haal het hier elke week aan, misschien is het interessanter om per leeftijd te vaccineren. De lijsten opmaken voor de risicofactoren is nodeloos complex en tijdrovend, ook voor huisartsen. Keep it simple. Iedereen moet zo snel mogelijk gevaccineerd worden.

Is er een eventuele aanpassing? Ik zie dat Brussels minister Maron daar ook voor pleit.

De voorzitter: De heer Parys heeft het woord.

Lorin Parys (N-VA): Minister, het zal me leren van drie vragen te stellen want ik geloof dat u op niet één vraag hebt geantwoord. *(Gelach)*

Als u dat in een tweede sessie zou kunnen doen, zou ik u zeer dankbaar zijn.

De vraag van mevrouw Saeys verbaast me een beetje. In haar eerste vraag zegt ze dat het schandelijk is dat Ben Weyts zegt dat de restjes van de vaccins misschien aan leerkrachten gegeven kunnen worden. Nu vraagt u, mevrouw Saeys, om de strategie om te keren terwijl er beslist werd in termen van doelgroepen. Dat is nog iets helemaal anders, want er is beslist om niet louter op basis van leeftijd maar ook op basis van comorbiditeit te vaccineren. Het lijkt me dat u zichzelf hier wat tegenspreekt.

Minister, ik wil de vraag van mevrouw Saeys nog eens onderlijnen, het was ook de mijne. Kunnen we niet met het Antwerps reservatiesysteem werken? Klopt het dat in Brussel 40 procent van de vaccins in de diepvriezer ligt en in Vlaanderen 5 procent? Hoe komt het dat we niet het maximumaantal vaccins hebben besteld en dat andere landen proportioneel al meer vaccins hebben gekregen dan wij?

De voorzitter: De heer Vaneekhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Minister, dank u voor het antwoord op het merendeel van mijn suggesties. Het waren geen vragen maar suggesties, dus stelt u maar vragen, mijnheer Parys.

Minister, een vaccinatiecentrum dat klaar is, is natuurlijk meer dan een ingericht gebouw en de nodige mensen. Wat me een klein beetje – of een klein beetje veel stilaan – stoort is dat er op het terrein gigantisch veel werk wordt verzet en dat we te vaak zeggen dat het allemaal samenhang met de productie en levering van vaccins, terwijl we eigenlijk al elf maanden weten dat de grootste logistieke operatie sinds WO II op ons afkwam. De chaos op het terrein in een aantal gebieden is het gevolg van laattijdigheid en een gebrek aan duidelijkheid en aanpak van in het begin. De reservelijsten zijn daar een goed voorbeeld van. Het is toch onwaarschijnlijk dat we vandaag aan het improviseren zijn over hoe dat samengesteld zou moeten worden, terwijl we al een jaar weten wat er op ons afkomt. Dat geldt ook voor de contactgegevens die te laat en verkeerd verworven zijn, over de onderliggende gezondheidsproblemen en de lijst die moet worden samengesteld, de mobiele vaccinatieteams waarvan huisartsen niet weten wat er komt. Minister, vindt u zelf dat er te laat met een aantal zaken aan de slag is gegaan?

De voorzitter: De heer Anaf heeft het woord.

Hannes Anaf (sp-a): Minister, ik zou graag even doorgaan op AstraZeneca. Ik vind dat echt cruciaal. U zegt dat de Hoge Gezondheidsraad dat een goed vaccin vindt en dat goed heeft onderbouwd met studies en duidelijke cijfers. Helaas zijn er weinig Vlamingen die dat rapport lezen. Er zal meer nodig zijn dan wat persconferenties, er is heel veel wantrouwen bij de bevolking en dat wordt gretig gevoed door antivax-bewegingen. We moeten echt de perceptie doorbreken dat er A-vaccins en B-vaccins bestaan. We moeten zeker vermijden dat men gaat denken dat we een vaccin gebruiken omdat we wilden versnellen. Het is cruciaal dat we alles op alles zetten, dat er een communicatiecampagne wordt opgezet die aan iedereen duidelijk maakt: dit is goedgekeurd, dit is een goed vaccin. Als dat niet lukt, zullen veel mensen niet komen opdagen en krijgen we nog geen versnelling in de vaccinatiestrategie.

Bent u van plan om daar echt op in te zetten om de communicatie heel breed en ruim te voeren?

De voorzitter: Mevrouw Vandecasteele heeft het woord.

Lise Vandecasteele (PVDA): Minister Beke, u hebt daarjuist gezegd dat de 85-plussers nu twee weken vroeger worden gevaccineerd. Dat is wel een beetje soepel omgaan met de waarheid. De uitrol naar de brede bevolking, naar de 65-plussers en de mensen met een risico, zou op 1 maart gebeuren. Het is nu begin maart. Ze worden later gevaccineerd dan gepland. Laat ons efkens duidelijk zijn: het is niet vroeger dan gepland.

De vaccins zijn er inderdaad. De vaccins zullen, zoals u zelf zegt, mensenlevens redden, op voorwaarde dat ze toegediend worden. Wat ik nu hoor en waar ik me ongerust over maak, is die doorlooptijd van twee weken. Het duurt twee weken tot we het vaccin hebben en tot het vaccin in de arm van de mensen steekt. U zegt nu zelf dat we die 85-plussers vroeger zullen vaccineren. U zegt dat we een brief gaan sturen. Maar waar komt dat op neer? Die mensen gaan pas op 15 maart kunnen gevaccineerd worden.

De doorlooptijd duurt vandaag veel te lang. Er zijn verschillende suggesties, bijvoorbeeld van Jan Stroobants, directeur van het vaccinatiedorp in Antwerpen. Hij zegt effectief dat het veel sneller kan in een ander systeem: men moet de mensen proactief benaderen en hen zelf afspraken laten inboeken. Dan kunnen we veel sneller vaccins zetten, zodat ze effectief mensenlevens kunnen redden.

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Collega's, over de snelheid van het vaccineren wil ik inderdaad toch wel iets zeggen. Mijn federale collega Vandenbroucke heeft mij als voorzitter van de IMC opgeroepen om de andere regio's mee aan te sporen om sneller en beter hun huiswerk te maken. Ik wil dat absoluut graag doen. Ik zal die aansporing die ik van hem heb gekregen hier op dit ogenblik al ter harte nemen.

Maar laat ons toch eens naar de cijfers kijken. Het Federaal Agentschap voor Geneesmiddelen en Gezondheidsproducten (FAGG) heeft gisteren bekendgemaakt wat de leveringen zijn voor Vlaanderen, Wallonië en Brussel. In Vlaanderen zijn er in totaal deze week 713.040 vaccins geleverd. We hebben in Vlaanderen tot op dit ogenblik 451.950 vaccins gezet. En op dit ogenblik, deze week, programmeren wij 129.000 vaccins in de woonzorgcentra, in de gehandicaptenvoorzieningen, in de assistentiewoningen.

Want, mevrouw Vandecasteele, wat u zegt, is niet juist. We gingen inderdaad in de week van 1 maart beginnen met de grotere groepen. We zijn begonnen in de collectiviteiten, in de assistentiewoningen. Daar zijn we nu mee begonnen. Het klopt dat we de 85-plussers die thuis wonen, die dus deel uitmaken van de 65-plussers, de brede bevolking zoals dat dan genoemd wordt, on hold hebben moeten zetten vanwege het leeftijdsvoorbehoud voor AstraZeneca. Nu zegt men dat dat toch een goed vaccin is voor die groep. Dus duwen we de pauzeknop uit en we beginnen verder te vaccineren. We zijn dus deze week begonnen met de groep van de assistentiewoningen. Dat was een terechte vraag van verschillende parlementsleden. Daar zijn we dus ook mee gestart. Dat is in volle uitrol.

Ik kom terug op mijn cijfers. U heeft mij onrechtstreeks afgeleid van iets wat ik toch wou zeggen. 713.000 vaccins geleverd. 541.900 vaccins gezet en 129.500 vaccins geprogrammeerd op dit ogenblik. Die worden deze week gezet. Dat is een verschil van 41.000 vaccins. Dat is nauwelijks 5,8 procent. Die 40.000 vaccins zitten in de koelkast. Daar horen ze ook want als ze daar niet in zitten, kun je ze weggooien. Ze zijn geprogrammeerd voor volgende week, in onze ziekenhuizen, in onze gehandicaptenvoorzieningen, in onze assistentiewoningen. Ze liggen daar dus niet te wachten. Op het ogenblik dat wij nieuwe leveringen krijgen, zullen we die ook in onze vaccinatiestrategie opnemen. Als ik kijk naar het aantal vaccins dat de andere regio's geleverd kregen en maar hebben kunnen

zetten, dan zie ik daar grote verschillen. Ik ben dus bereid om aan de andere regio's te zeggen hoe wij dat doen.

Gisteren kreeg ik de opmerking dat het belangrijk is dat we aanklappend werken, dat we de mensen bellen en terugbellen. Dat is heel belangrijk. Daarom financiert de Vlaamse overheid de vaccinatiecentra ook voor callcenters, om dat te kunnen doen. Wij doen dat in Vlaanderen. Wij doen het nog niet in alle vaccinatiecentra.

Ik denk dat de vaccinatiecentra onderling ook nog good practices moeten uitwisselen. We hebben webinars waarin dat ook aan bod komt. Ik heb verschillende vaccinatiecentra gezien en gehoord die aan 100 procent zitten. 100 procent! Dat vereist inderdaad dat men belt, belt, belt, opvolgt, opvolgt, opvolgt. Het volstaat niet om te zeggen dat een uitnodiging voldoende is. Men kan dus nog verbeteren, maar als ik dan de vraag hoor of we mensen niet beter zouden opbellen, dan zeg ik u dat we dat al doen.

Collega's, dan is er uw vraag over dokter Stroobants, iemand die ik enorm waardeer. We hebben ook het vaccinatiecentrum in Antwerpen bezocht en dat is zeer goed uitgerust. Het heeft een heel sterke backoffice. Laat ons echter eerlijk zijn: niet elk vaccinatiecentrum heeft de capaciteit om dat gedurende een heel lange periode te doen. Wat men in Antwerpen voorstelt, is daar ook mogelijk, maar om nu te zeggen dat we dat overal moeten uitrollen, is misschien overshooting. Als we naar kleinere vaccinatiecentra kijken, dan vindt men daar 100 procent vaccinatiebereidheid, gewoon door te bellen, te bellen, te bellen. Zo zijn er tientallen vaccinatiecentra die dat op dit ogenblik doen. Het zal een enorme uitdaging worden om dat in de toekomst te blijven doen.

Mijnheer Parys, ik kom even terug op een vraag die u hebt gesteld en die ik niet heb beantwoord. Ik zal het heel kort houden. Wij hebben in ons land meer dan 30 miljoen vaccins besteld. Veel meer dan dat er Belgen zijn, veel meer dan dat er Vlamingen, Brusselaars en Walen zijn. Diegenen die extra vaccins besteld hebben, hebben dat vooral voor Q3 en Q4 gedaan, dus voor het najaar of het derde en vierde kwartaal. Ik hoop vooral dat we van de bestelde vaccins er zoveel mogelijk in het tweede kwartaal zullen krijgen, zodat we die voor en in de zomer kunnen toedienen. Ik denk dat er veel landen op het einde van het jaar met grote overschotten zullen zitten. De aantallen spelen geen rol. Mocht men zeggen dat men vaccins moet aankopen om ze veel sneller in te zetten, dan lijkt mij dat een logische beslissing. In het andere geval is het de vraag of dat nu het meest wenselijke is om te doen.

Mevrouw Saeys, ik ben een beetje verbaasd over uw vraag over de chronische aandoeningen. Op het ogenblik dat we in de Vlaamse Regering gesproken hebben over 45-plussers met chronische aandoeningen, was uw partijgenoot, minister Somers, terecht bekommerd over mensen jonger dan 45 jaar met een chronische aandoening. Ik vond dat zeer terecht. Ik heb dat advies ook meegenomen naar de IMC. We hebben daarvoor een advies gevraagd aan de Hoge Gezondheidsraad en die vond het verstandig om die groep mee op te nemen. We doen dat nu. Ik snap niet dat men op dit ogenblik, zeker vanuit de Belgische Vereniging van Artsensyndicaten (BVAS), procedures opstart terwijl we in zo'n crisis zitten. Kijk naar de beelden van deze week.

Wat zeggen de ziekenhuizen? Wie komt er vandaag binnen in de ziekenhuizen? Dat zijn jonge mensen, dat zijn niet langer de 80'ers of 85'ers. Wie belandt er dan in de intensive care? De mensen met een onderliggende aandoening. Wiens leven hangt er aan een draadje? Net die groepen. Ik begrijp niet dat men op het ogenblik dat we in een pandemie zitten daarrond een juridische strijd wil voeren. Dat zorgt voor vertwijfeling. Er is de vraag of we dat wel of niet kunnen doen. Er

zijn artsen die zeggen dat ze zich daar niet mee willen bezighouden omdat dat toch niets oplevert. Ik snap dat eigenlijk niet. Ik snap niet dat we op dat vlak niet aan hetzelfde touw kunnen trekken. Ik snap ook niet dat minister Maron al zegt dat hij die oorlog heeft opgegeven. Dat mogen we niet doen.

Nogmaals, als we hier het fundamentele debat voeren over wanneer we kunnen versoepelen, over het mentaal welzijn, over de jongeren, ouderen, scholen, horeca, vakanties, over iedereen, dan zullen die ziekenhuisopnames de belangrijkste parameter zijn. Ik begrijp de mensen en groepen die mij bellen, mailen en brieven schrijven en die vragen of zij geen belangrijke job uitoefenen. Ik begrijp dat absoluut.

Voor elk van die individuen is iets te zeggen, voor elk van die beroepsgroepen is ook iets te zeggen. Maar als we op die basis gaan redeneren, dan gaan we niet diegenen die het eerst in de ziekenhuizen terechtkomen, het snelst hebben gevaccineerd. Dan moeten we als politicus ook de moed hebben om te zeggen dat het implicaties heeft voor de andere debatten, namelijk: 'Wanneer zetten we de samenleving opnieuw open?' Dan moeten we ook die moed hebben. Ik spreek tegen mijn eigen winkel want ik ben bevoegd voor heel wat elementen waar mensen werken die met recht en rede vragen waarom ze niet aan de beurt komen. Ik begrijp ieder afzonderlijk, maar als we de focus op de totaliteit houden, moeten we ook die boodschap durven te geven. U hebt mij de kans gegeven om die boodschap te geven.

Collega Vaneeckhout, u hebt gesproken over improvisatie. Ik durf dat, eerlijk gezegd, toch wel te betwisten. Ja, er was improvisatie. Ja, er zijn mensen die een uitnodiging hebben gekregen die ze niet moesten hebben, omdat het RIZIV – en dit valt niet onder mijn bevoegdheid – een verkeerde dataset had doorgestuurd. Is dat een groot drama? Moet ik daar een communautaire strijd van maken? Het ging over 900 uitnodigingen waar de media een geweldig spel van maakt. Ja, het gebeurt dat er af en toe eens iets fout loopt. We hadden eigenlijk de keuze. We hadden de keuze om de vaccinatiecentra pas te openen – zoals andere regio's doen – als alles tiptop in orde is. Wel, die keuze hebben we niet gemaakt. We hebben gezegd dat we vroeger zouden starten. We weten – en ik heb dat in de commissie gezegd – dat er hier en daar eens iets niet helemaal perfect zal zijn en de ene keer ligt het aan dit of dat en de andere keer aan mij, dat zal zo wel zijn.

We moeten toch wel het essentiële van het bijkomstige kunnen onderscheiden. Soms wordt er zo erg gefocust op het bijkomstige dat men het essentiële niet meer voor ogen heeft.

Hetzelfde geldt voor de improvisaties rond AstraZeneca die men lokaal heeft gedaan. Ik heb daar al op geantwoord bij de vraag van collega Saeyns. Het probleem was dat we met de 56-plussers in de eerstelijnszorg geblokkeerd zaten. Ik zag het vorige week aankomen. Waarom denkt u dat ik vorige week vrijdag met mijn collega's contact heb opgenomen – collega Maron, collega Morreale, collega Vandenbroucke – om te zeggen dat we moeten versnellen? Waarom denkt u dat ik een mail heb gestuurd naar Dirk Ramaekers, namens alle ministers, om te zeggen dat we sneller tot de juiste antwoorden moesten komen? Waarom heeft collega Frank Vandenbroucke gezegd dat het juist is en dat we samen druk zullen zetten om het sneller te doen dan oorspronkelijk gedacht was? Om die problemen mee te kunnen oplossen.

Collega's, nog eens, ik maak me geen illusies. Er zullen de komende dagen en weken hier en daar nog wel eens dingen zijn die worden uitvergroet of waarvan men zich afvraagt hoe dat kan.

Collega Anaf, er komen campagnes, we zullen middelen besteden. Ik kan u het hele overzicht geven. Laat ons allemaal samen – en dat is misschien de beste

oproep die we kunnen doen – het essentiële van het bijkomstige onderscheiden en ons focussen op het essentiële. Laat ons iedereen oproepen om er zijn schouders onder te zetten, zoals dat op het terrein constant gebeurt. Laat ons zoveel mogelijk mensen vaccineren, de kwetsbaren eerst, en dan kunnen we het andere debat, waar iedereen zo naar snakt, sneller en ordentelijker voeren: geef de samenleving opnieuw aan de samenleving, geef de mensen opnieuw aan de mensen, laat ons elkaar opnieuw geven aan elkaar.

De voorzitter: De heer De Reuse heeft het woord.

Immanuel De Reuse (Vlaams Belang): Minister, u antwoordde niet op mijn vraag of u interesse hebt in de beschikbare vaccins in Zwitserland. Die waren niet voor het derde of vierde kwartaal, maar ze waren dadelijk beschikbaar om in te zetten bij onze bevolking.

We zijn het er allemaal over eens dat het vertrouwen in de overheid en de snelheid van de vaccinaties de basis zal zijn van een succesvolle vaccinatie. Een succesvolle vaccinatie is de snelste weg naar opnieuw een normale samenleving waar we normaal kunnen werken, leven en genieten.

We zitten momenteel aan een beschamende 5 procent van de bevolking die het vaccin kreeg. Ik zou zeggen: stop met het betuttelen van de bevolking, herstel het vertrouwen in het vaccinatieproces, hoe moeilijk het ook zal zijn. Begin op volle kracht te vaccineren zodat iedereen opnieuw kan genieten van een mooie lente en een mooie zomer.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Vaccineren, vaccineren, vaccineren, het is de weg om uit deze crisis te geraken. De centra zijn klaar, en voor versnellingen zijn we afhankelijk van leveringen, maar ook van wetenschappelijke inzichten. Elk vaccin dat geleverd wordt, moet zo snel mogelijk gezet worden, daar zijn we het allemaal over eens. Gisteren zijn er adviezen gegeven die voor een echte boost in die vaccinatie-uitrol kunnen zorgen. Dat zou niet alleen kunnen zorgen voor een versnelling, het kan er ook voor zorgen dat meer gericht en sneller de ouderengroep kan worden gevaccineerd. Minister, we moeten inderdaad ook blijven inzetten op campagnes om het vertrouwen van de bevolking in die vaccins te winnen, om hen te overtuigen. Ik hoop ook dat u verder inzet op goede logistieke ondersteuning, op goede logistieke organisatie, onder meer – zoals ik daarnet heb gezegd – door het opbellen van de mensen die uitgenodigd worden, zodat het niet zo is dat er mensen zijn die niet opdagen. Maar ik hoop ook dat u straks op de IMC verder goede beslissingen zult nemen, zodat we inderdaad op korte termijn een versnelling hoger kunnen schakelen.

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): Zoals ik al eerder zei, is leeftijd de allerbelangrijkste factor om het aantal overlijdens, en ook de ernstige gevallen van COVID-19, te verhinderen. Hoe sneller wij onze ouderen vaccineren, hoe sneller die druk op de zorg zal worden verlicht. Het feit dat patiënten onder de 65 jaar met chronische aandoeningen prioritair gevaccineerd worden, is in theorie waar. Maar in de praktijk zien we dat het nodeloos complex is, dat er tijdverlies is, en dat er mogelijk een probleem is van schending van privacy en van het beroepsgeheim. Dat mag toch absoluut niet. En we zien dat we 'en cours de route' onze vaccinatiestrategie veranderen, dus waarom zou dat hier niet kunnen. Onderwijs, mensen uit de kinderopvang, misschien zullen die dan toch ook nog bij de prioritaire doelgroep behoren?

De voorzitter: De heer Parys heeft het woord.

Lorin Parys (N-VA): Dank u wel. Minister, dat mysterie van die extra bestellingen, die geplaatst zijn door andere landen, daar moeten we het toch nog eens over hebben. U zegt dat die in Q3 en Q4 komen, maar als ik kijk naar de cijfers dan zijn er in Nederland 15,3 leveringen per honderd inwoners gebeurd, in Denemarken 13,7 en bij ons 10,8. Alles ging proportioneel zijn, dus daar zit nog een verhaal achter dat we moeten uitspitten.

Als het over de vaccinatiestrategie gaat, minister, dan moeten we bescheiden blijven. Het moet sneller, het moet beter. Er zijn zelfs federale ministers die daarvoor een weddenschap hebben afgesloten in de pers. Als we naar Vlaanderen kijken, minister, dan zien we dat onze centra klaar zijn, dat de callcenters operationeel zijn, dat onze vaccinatiebereidheid hoger is dan in de rest van het land en dat de vaccinatie zelf sneller gaat: 5 procent van de Vlamingen heeft al een prik gekregen, tegenover 2,5 procent van de Brusselaars. We zijn in staat, door onze heel sterke eerstelijnszones, om mensen met een comorbiditeit op te roepen en ook sneller in te enten, zodat onze kwetsbaren eerst beschermd zijn. We zijn solidair, zoals Vlaanderen dat is. Elke keer als regio's komen aankloppen voor onze systemen, voor onze instrumenten, dan delen wij die graag. Maar laat ons alstublieft werk maken van snelheid, met iedereen, want dat is de enige manier waarop we allemaal beschermd zullen zijn.

De voorzitter: De heer Vaneekhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Dank u wel, minister. Wij hebben de voorbije maanden, en zeker in het begin van dit jaar, echt wel gesproken over 'operatie vrijheid'. Ik denk dat het met dat voluntarisme is dat we moeten blijven spreken, ondanks vragen en bemerkingen langs allerlei kanten. Ik denk dat de vaccinatiestrategie veel kansen biedt, en gisteren was daarin goed nieuws. Ik krijg ook gigantisch veel mails, minister, zoals u, maar u krijgt er waarschijnlijk nog een stuk meer. Wat mijn les daaruit is, is dat de Vlaming niet alleen op zijn of haar eigen verhaal gericht is. Mensen gaan echt wel mee in de logica van een vaccinatiestrategie, als er logica in zit, en als het correct verloopt.

In dat opzicht blijf ik van mening dat de logistieke kant van deze operatie onderschat is, te laat is opgepakt. Het interesseert me niet wat de concurrentiestrijd met de andere regio's in dit land is, want het gaat niet over de snelheid van het vaccineren, het gaat over de problemen die op het terrein opduiken. Als reservelijsten eigenlijk willekeurig worden samengesteld, dan betekent dat dat er op dat moment geen duidelijkheid was. Als er nu een klacht is over het samenstellen van de lijst van onderliggende gezondheidsproblemen, dan betekent dat dat er maanden geleden niet over nagedacht is hoe die zou worden samengesteld. Dus is mijn vraag nu, minister: neem dit sneller op, en bereid u nu al voor op de volgende vaccinatieronde, want volgend jaar hebben we dezelfde uitdaging.

De voorzitter: De heer Anaf heeft het woord.

Hannes Anaf (sp.a): Collega's ik zou willen concluderen met een oproep. Het is inderdaad zo: elke week voeren wij hier terechte debatten over mentaal welzijn, over jongeren, over economie, over de horeca. Eigenlijk hebben we allemaal – alle Vlamingen, alle Belgen – één groot gedeeld belang: dat zo snel mogelijk al die kwetsbare mensen gevaccineerd zijn en daarna, zo snel mogelijk, zo veel mogelijk mensen, zodat we ons leven kunnen hervatten. Dan zal het zaak zijn om zo veel mogelijk mensen te overtuigen om zich te laten vaccineren.

Minister, u bent verantwoordelijk voor communicatiecampagnes, ga ermee van start. Communiceer het vandaag, morgen, overmorgen. Ga ten volle voor die communicatie, om mensen te overtuigen. Maar, ik zou ook een oproep willen doen aan alle collega's hier, maar eigenlijk aan heel de samenleving, aan

jongeren, aan horeca-uitbaters, aan vakbonden, aan werkgevers, aan zorgverleners, aan iedereen. In het begin van de crisis was er een gigantisch groot samenhorigheidsgevoel. We zijn er nu bijna uit. Laat ons nu nog eens met z'n allen, allemaal samen, laten zien dat we er samen door kunnen. Laat ons allemaal zo veel mogelijk in onze eigen omgeving mensen oproepen om zich te laten vaccineren, overtuigen van het belang daarvan. En laat ons zo snel mogelijk teruggaan naar het normale leven, waar we allemaal zo hard naar verlangen.

De voorzitter: Dank u wel, minister, voor uw aanwezigheid, veel succes op de interministeriële conferentie straks.

De actuele vragen zijn afgehandeld.

ACTUALITEITSDEBAT over de aanpak van de stikstofproblematiek in Vlaanderen – 10 (2020-2021)

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het actualiteitsdebat over de aanpak van de stikstofproblematiek in Vlaanderen.

Het debat is geopend.

U kent de formule intussen. Elke fractie krijgt drie minuten om een openingsstatement te maken, zonder dat er onderbroken mag worden. De ministers krijgen samen – dus gezamenlijk – twaalf minuten om een repliek te geven. Vervolgens kan elke fractie nog eens vier minuten tussenkomen, waar er wel onderbroken mag worden.

Mevrouw Schauvliege heeft het woord. U krijgt drie minuten het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Goedemiddag, collega's, voorzitter, ministers. Waarover gaat dit debat eigenlijk? Het lijstje wordt lang: de betonstop voor u uitgeschoven, zonnepanelen voor u uitgeschoven en stikstofregeling voor u uitgeschoven. Vooruitschuiven, wat is dat dan? U maakt wankele regelingen en constructies die met spuug- en plakwerk aan elkaar hangen, die geen duidelijke keuzes inhouden, waar geen ambitie in zit, en nadien storten die als een kaartenhuisje in elkaar. Maar regeren is meer dan het boeltje beredderen, want dit is wat u in dit dossier heeft gedaan.

Over de stikstofregeling zelf: wist u dat dan niet? Natuurlijk wel, het was voorspelbaar. Sterker nog, wij hebben het u voorspeld. Er lag al een regeling van 2014 op tafel. Iedereen wist dat die met haken en ogen aan elkaar hing. Tijdens mijn eerste tussenkomst in dit Vlaams Parlement heb ik u daarover bevestigd, minister Demir. Mijn voorgangers deden hetzelfde bij minister Schauvliege.

De vraag was dus eigenlijk niet of de stikstofregeling zou sneuvelen. De vraag was vooral wanneer ze zou sneuvelen. En de olifanten in de kamer zijn landbouw en verkeer. Ik heb hier een grafiek, opgemaakt door uw administratie, die de stikstofneerslag meet. Daarop zie je heel duidelijk dat landbouw instaat voor 40 procent van de neerslag en verkeer voor 8 procent. En de helft importeren we. Dus als we echt willen werken aan een goede stikstofregeling, dan moeten we vooral werken op landbouw en op verkeer, en daar duidelijke keuzes maken die echt impact hebben.

Ik hoor u deze morgen vertellen dat u nog maar een jaar minister bent. U zegt dat geregeld. De Vlaamse Regering, minister, waar u deel van uitmaakt, is al zeven jaar bezig met deze regeling. En we zagen op dit moment nog altijd geen oplossingen. Ik hoor dat er oplossingsrichtingen op tafel liggen. Dat zegt u alvast. Maar ik vraag me stilletjes aan af waarom wij dat eigenlijk nog moeten geloven.

Ik vroeg die oplossingen al meerdere keren op. U geeft ze niet. Ik vroeg om een commissie op te richten, speciaal om deze regeling te bespreken, omdat de impact zeer groot is, als blijkt dat de regeling in elkaar zakt, wat nu dus gebeurd is. Maar dat is me geweigerd.

Jullie laten de Vlamingen al meer dan zeven jaar stikken in de stikstof. Kom nu met deftige oplossingen, oplossingen die echt het verschil maken. Want als we zo verder blijven aanmodderen, verliest iedereen: de volksgezondheid, de natuur en de economie. *(Applaus bij Groen)*

De voorzitter: Het woord is aan de sp.a-fractie. Collega Tobback, neem ik aan?

Bruno Tobback (sp.a): Het is daarom dat ik op de tweede rij mocht zitten, voorzitter. *(Opmerkingen)*

Ik ga u nog verder verbazen, want ik ga beginnen met het te hebben over de Vlaamse ziel. Want dit debat is eigenlijk een heel mooie illustratie daarvan, en vooral van een hardnekkige tegenstelling daarin. Aan de ene kant hebben we in Vlaanderen de gewoonte – ik vind dat op het irritante af, eerlijk gezegd – om onszelf te omschrijven als een 'klein landje', vooral dat '-je'. Aan de andere kant gedragen we ons in het beleid eigenlijk al jaren alsof we beschikken over eindeloze onbegrensde vlakten die we naar goeddunken kunnen invullen en waar je een vergunning kunt krijgen voor alles waar een mens van kan dromen of geld mee kan verdienen.

Het is nogal duidelijk dat het niet allebei waar kan zijn. Ik denk dat we het samen objectief eens kunnen zijn over het feit dat we eigenlijk een geografisch klein land zijn en dat de oppervlakte en de milieugebruiksruimte dus logischerwijze ook beperkt zijn, niet zozeer door Europese regels, maar ook gewoon door de wetten van de meetkunde en van de biologie. Als we meer willen zijn dan een 'landje', zullen we daar dus wat verstandiger mee moeten leren omgaan dan we in het verleden hebben gedaan.

Ik heb in een vroeger debat eens opgemerkt dat we voor het ruimtelijk beleid in Vlaanderen een pak meer Marie Kondo nodig hebben en een pak minder Attila de Hun. En wat de uitspraak van de Raad voor Vergunningsbetwistingen eigenlijk zegt, is hetzelfde, in een mooi juridisch taalgebruik. En dat is wat iedereen ook al jaren in de Libelle kon lezen, namelijk dat wie zonder te kiezen of zonder na te denken alles volpropt, op den duur geen kant meer op kan. En zoals de karikatuur van een idioot in een stripverhaal heeft de Vlaamse overheid zichzelf door de jaren heen letterlijk in een hoekje vergund. Jammer genoeg – en dat is waarom we vandaag dit debat hebben – staat al wie vandaag een vergunningsaanvraag lopende heeft of wie in de toekomst een vergunningsplichtige activiteit zal moeten aanvragen, mee in die hoek vandaag. En in hun naam wil ik vandaag de Vlaamse Regering een duidelijke oproep doen. Stem het vergunningenbeleid, of het nu op het vlak van ruimtelijke ordening, van milieu, van stikstof of wat dan ook is, nu eindelijk eens af op heldere keuzes over waar we onze beperkte ruimte verstandig aan willen en kunnen besteden. Gebruik dit arrest om over die keuzes nu eens een open en democratisch debat te voeren over hoe we door slim te zijn een groot land kunnen zijn op een kleine oppervlakte. En handhaaf en communiceer die keuzes dan ook duidelijk, zodat iedereen vooraf weet wat wel en niet kan.

Als u echt denkt dat het een slimme keuze is, collega's, om in het meest verstedelijkte deel van Europa onze ruimte te gebruiken om de vleesleverancier van het hele continent te worden, leg dan uit waarom u denkt dat dat slim is. En leg tegelijkertijd aan alle andere ondernemers uit dat zij zullen moeten aanschuiven voor wat overblijft nadat die vleesindustrie is gepasseerd om te nemen wat ze nodig heeft. Of maak misschien een slimmere keuze dan dat en

ondersteun die grote groep landbouwers – want die is er – die eigenlijk willen stoppen, om schuldenvrij te stoppen in ruil voor het inleveren van hun vergunning.

Maak op die manier ruimte om deze keer wel op basis van doordachte keuzes voor toekomstgerichte en duurzame activiteiten te gaan, activiteiten waar we – om Marie Kondo nog eens de parafraseren – wel gezond en welvarend van kunnen worden. Doe nu alstublieft eens afstand van een aantal heilige huisjes waar we ons mordicus aan vastklampen, waar een heel kleine groep veel beter van wordt. En er is eigenlijk een grote groep die er zelfs in zit, maar die er liever mee zou stoppen, in het belang van ons allemaal. Dat is uw verantwoordelijkheid.

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

Wilfried Vandaele (N-VA): Collega Mieke Schauvliege, ik kan mijn oren niet geloven als u zegt dat deze minister alle dossiers voor zich uitschuift: betonstop, bebossing, Programmatische Aanpak Stikstof (PAS), zonne-energie. Als er een minister is die meteen dossiers heeft vastgenomen, dan denk ik toch wel dat het deze minister is. Ik kan dit eigenlijk niet goed plaatsen, collega.

Collega's, ook Vlaanderen maakte met Europa de afspraak om een aantal biotopen, fauna en flora, in een goede staat van instandhouding te brengen. Dat is nodig. Wat biodiversiteit betreft, geraakt Vlaanderen volgens het Natuurrapport 2020 niet over de lat voor vijf van de zes Europese doelstellingen. Bijna een derde van onze planten en dieren staat op de rode lijst en is dus in zijn voortbestaan bedreigd.

We kennen de oorzaken: stikstof in de vorm van NO_x, stikstofoxide, dat grotendeels van industrie en transport komt, en ammoniak, NH₃, van de landbouw. Probleemgebieden kennen we ook: een groot deel van West en Oost-Vlaanderen, de Kempen en een stukje van Limburg.

Al in de vorige legislatuur, collega's, voelden we dat het dossier van de PAS in het kader van de instandhoudingsdoelstellingen (IHD) een bijzonder harde noot om kraken zou worden. Nu heeft de Raad voor Vergunningsbetwistingen inderdaad geoordeeld dat er bij elke hernieuwing van een omgevingsvergunning of elke nieuwe vergunning voor een landbouwbedrijf een individuele passende beoordeling nodig is. Daarmee lijkt Vlaanderen dezelfde weg op te gaan als Nederland. Nederland, het voorbeeld dat wij altijd voor ogen hebben gehouden van hoe het bij ons het best niet zou lopen. Nederland, waar door een onoordeelkundige aanpak van het dossier op een bepaald moment geen enkele vergunning, noch voor landbouw noch voor andere stikstofveroorzakende activiteiten, meer kon worden verleend. Een totale stilstand. Dat moeten we hier in Vlaanderen absoluut vermijden.

Collega's, er zullen maatregelen nodig zijn, ongetwijfeld onaangename maatregelen. Dat zal veel politieke moed vergen van ons allemaal hier in dit halfroond. Als overheid moeten we ook bereid zijn flankerende maatregelen te nemen. Via maatwerk moeten we de landbouwbedrijven die in moeilijkheden komen, helpen. Onze landbouwers zijn bezorgd en we moeten daar oor naar hebben. Een vermindering van de stikstofuitstootdepositie is hoe dan ook nodig. We kunnen daar echt niet onderuit, zeker niet na de uitspraak van de Raad voor Vergunningsbetwistingen. Ik denk dat er voor iedereen, voor alle betrokkenen, voor alle sectoren absoluut behoefte is aan rechtszekerheid in dit dossier.

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Voorzitter, minister, collega's, het Vlaams Belang ontkent de stikstofproblematiek niet. Wel stellen wij ons vragen bij de disproportionele maatregelen die sommige partijen zouden willen nemen om de uitstoot van stikstof drastisch te verlagen. De landbouw en nieuwe industriële projecten mogen niet onmogelijk worden gemaakt door het obsessief willen terugdringen van stikstof. Ook kanten wij ons uitgesproken tegen het verketteren van de landbouw in Vlaanderen als grote boosdoener in nagenoeg elk milieudossier.

Mag ik er trouwens ook even op wijzen dat er weliswaar eensgezindheid is over het feit dat de landbouw een grote bijdrage levert aan de stikstofuitstoot maar dat er ook wel wat discussie bestaat omtrent de juiste proportie. Bijkomend onderzoek kan zinvol zijn vooraleer men de landbouw als de baarljke duivel afschildert.

De toename van stikstof in de bodem wordt pas echt problematisch bij kwetsbare natuur. In veel gebieden leidt een verhoogde aanwezigheid van stikstof niet tot een dramatische aantasting van het ecosysteem. Daar moet dan ook rekening mee worden gehouden. Er kan van landbouwbedrijven die gelegen zijn naast kwetsbare natuurgebieden een bijkomende, haalbare inspanning worden gevraagd met steun van de overheid. Maar dit eenvoudigweg veralgemenen voor alle landbouwbedrijven in Vlaanderen is een stap te ver.

Landbouwbedrijven zijn trouwens sowieso bereid om te investeren in onder andere nieuwe technologieën of het bijvoorbeeld laten uitdoven van stallen die nog niet over luchtwassers beschikken.

Collega's, we schuwen absoluut radicale en ronduit schadelijke maatregelen zoals een halvering van de veestapel. Als er al een inkrimping van de veestapel zou komen, dan moet dit voor onze fractie gebeuren via een warme sanering. We wijzen er trouwens ook op dat de stikstofuitstoot in Vlaanderen reeds aanzienlijk is teruggedrongen.

Ministers, hoe dan ook willen we een correct, definitief plan dat moet verhinderen dat we inderdaad in Nederlandse toestanden verzeild geraken. Een plan dat van realisme getuigt, de kwetsbare natuur beschermt waar dat nodig is en geen simpele uitvoering is van een dogmatische drang naar uitstootvermindering. Een plan dat zorgt voor rechtszekerheid.

Collega's, ik besluit. De Vlaamse Regering moet een traject uitzetten om natuurnormen te respecteren, maar ook een traject dat het mogelijk maakt dat landbouwbedrijvigheid en economische activiteit in ons land kunnen blijven plaatsvinden. Voor onze fractie is één zaak duidelijk: de oplossingen moeten het ondernemerschap van de land- en tuinbouwsector vrijwaren. Wij, onze fractie, wij zullen nooit aanvaarden dat er een sociaal-economisch kerkhof in de land- en tuinbouwsector wordt aangericht. Geen boerenkerkhof op Vlaamse velden! Gisteren niet, vandaag en zeker ook morgen niet! (*Applaus bij het Vlaams Belang*)

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Voorzitter, beste collega's, we hebben allemaal het arrest van de Raad voor Vergunningsbetwistingen kunnen lezen. En dat de gevolgen daarvan ook een impact hebben op de toekomstige aanvraagdossiers, daarvan hoeven we elkaar niet te overtuigen.

Elke inrichting die stikstof uitstoot in Vlaanderen en daardoor een impact zou kunnen hebben op de Europese beschermde natuur, zal bij een vergunningsaanvraag een uitgebreide, passende beoordeling moeten ondergaan. Met andere woorden, collega's, alle maatschappelijke en economische sectoren, van

landbouw tot industrie, van transport tot de bouw, zitten hier in hetzelfde schuitje en zijn vatbaar voor de gevolgen van dit arrest.

En toch moeten we dit ook kaderen. De afgelopen dertig jaar kende Vlaanderen een daling in de stikstofuitstoot, en dat in alle sectoren. De stikstof is met 39 procent gedaald ten opzichte van 2000. Zeggen of stellen dat er niets gebeurd is, is dus de waarheid oneer aandoen.

De doelstellingen in het kader van de volksgezondheid, de NEC-richtlijn (national emission ceiling), worden zonder discussie behaald. Doelstellingen ten opzichte van de bescherming van onze natuur tegen 2050 vragen nog extra inspanningen. Het is belangrijk hierbij te vermelden dat Europa duidelijk stelt dat elke negatieve impact op natuur dient te worden vermeden, maar dat er eveneens verzoening moet worden gevonden met sociale, maatschappelijke en economische belangen. Met andere woorden, dit is geen verhaal van veto's, maar van samenleven, van een goed en realistisch evenwicht tussen ecologie en economie. Niemand is gebaat met bijzondere plantjes op een sociaal-economisch kerkhof.

Daarenboven, collega's, roepen we op om alle oogkleppen af te zetten. De grootste negatieve stikstofimpact, ongeveer een 50 procent, komt uit het buitenland. Sommige aangeduide gebieden zijn zo gevoelig voor stikstof dat, als we alle Vlaamse bronnen zouden wegdenken, de doelstellingen nog niet worden behaald. Ook onze stikstofexport heeft impact op natuur in het buitenland. Als wij in Vlaanderen onze ambities scherpstellen, kunnen we dat ook verwachten van onze burens. Anders blijven we dweilen met de kraan open. Met andere woorden, alle stikstofbijdragen moeten in rekening worden gebracht. Planten en dieren zijn niet discriminerend. Stikstof is stikstof, eender vanwaar hij komt. En de gevolgen zijn dezelfde.

Voor CD&V is prioriteit nummer één opnieuw rechtszekerheid en duidelijkheid geven aan de geïmpacteerde sectoren. Er moet met zorg en de nodige spoed werk worden gemaakt van een definitief stikstofbeleid. Voorgestelde maatregelen moeten worden gewogen volgens hun natuurimpact en sociaal-economische impact. Voor de uitvoering van eender welke maatregel zal de Vlaamse Regering de nodige ondersteuning moeten bieden, de nodige budgetten moeten vrijmaken en een sterk flankerend beleid uitbouwen. Kortom, collega's, wij willen een ambitieus, maar realistisch stikstofbeleid uitrollen, met verdere toekomstkansen en rechtszekerheid voor ál onze economische sectoren.

De voorzitter: De heer Coenegrachts heeft het woord.

Steven Coenegrachts (Open Vld): Collega's, de natuur om ons heen, de natuur waarin wij leven, de natuur die wij achterlaten voor onze kinderen, verdient een betere bescherming. Ik denk dat we het daar wel allemaal over eens zullen zijn. Stikstof bedreigt die natuur. We moeten deze problematiek echter ook zien als een opportuniteit, want nog nooit waren de belangen van natuur en economie zo gelijklopend. Als we niets doen voor de natuur, dan leggen we ook onze economie stil, dan wordt het onmogelijk om een nieuw bedrijf te vergunnen, dan wordt het onmogelijk om Oosterweel of de Noord-Zuidverbinding nog aan te leggen. Voor hen die denken dat het zo'n vaart niet zal lopen, in Nederland is het gebeurd. Daar is de bouw stilgelegd door een soortgelijk arrest. Dat was daar realiteit.

Collega's, het arrest van vorige week duwt ons met de neus op de feiten. We zitten al te lang met een voorlopige regeling. "Il n'y a que le provisoire qui dure." We moeten dus nu onze verantwoordelijkheid nemen. We hebben de plicht om onze economie te vrijwaren van die Nederlandse toestanden. We zullen daarom ingrijpende beslissingen moeten nemen. We mogen niet vervallen in een – voor

de 'Suske en Wiske'-fans – Theofiel Boemerangbeleid. "Kleine percentjes, grote ventjes", dat zal ons hier niet vooruithelpen.

De beslissingen die we nemen, moeten echter correct worden onderbouwd. We moeten de milieueffecten onderzoeken, en óók de sociaal-economische effecten. Het evenwicht tussen die twee moet ons leiden naar de maatregelen die we nemen, moet ons leiden naar faire en redelijke maatregelen die daadwerkelijk resultaat opleveren.

Collega's, voorzitter, ik ben wat laat in de rij, maar laten we hier dus niet vervallen in een opbod van maatregelen die ons zelf goed uitkomen, omdat ze een economische sector in de wind zetten die we toevallig niet graag zien, of omdat ze het een regering die we ook niet zo graag zien, wat moeilijker maken. Al die ballonnetjes die we hier oplaten, zijn praat voor de vaak. Zonder gedegen onderzoek van die milieueffecten, zonder gedegen onderzoek van die socio-economische gevolgen is dat praten in het ijle.

Collega's, daarom een oproep: laten we samenwerken, hier in de politiek, met alle actoren, voor de economie en voor de natuur. (*Applaus van Maurits Vande Reyde*)

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Ik ben het met een heel aantal zaken eens. Het meest is gezegd door de collega's van Groen en sp.a. Behalve als het gaat over wat de heer Tobback zei, dat Vlaanderen een land zou zijn. Daarover verschillen we nog een heel klein beetje van mening, maar dat geheel terzijde.

Bruno Tobback (sp.a): 'Nitpicking'! Semantiek!

Jos D'Haese (PVDA): Ik wil toch beginnen bij Nederland. Er is al over gesproken. Daar is er in 2019 het arrest geweest dat heeft gemaakt dat 18.000 projecten zijn stilgelegd, in mei 2019, 2 jaar geleden. Toen is de stikstofbom daar ontploft, en 2 jaar later heeft deze regering haar huiswerk niet gemaakt. Ik zeg niet dat er niks is gebeurd, ik zeg niet dat er niet is gewerkt, ik zeg dat het huiswerk niet is gemaakt. Er zou nu tegen deze zomer een PAS-ontwerp zijn. Er wordt hier gezegd dat dat direct wordt vastgepakt. De N-VA, die nu de minister levert, zit natuurlijk wel al 7 jaar in deze regering, en zit natuurlijk al 15 jaar in een regering, onafgebroken. Zeggen dat men dat nu snel en kordaat in handen pakt, dat is dus misschien toch een heel klein beetje kort door de bocht.

Als het over de problematiek zelf gaat, ik ben bioloog van opleiding, voor diegenen die dat niet zouden weten, en ik heb in mijn opleiding en bij onderzoek dat ik heb gedaan, gezien welke effecten die stikstofvervuiling heeft op natuurgebieden in Vlaanderen en daarbuiten. Dat is heel aanzienlijk, en dat brengt ook heel grote kosten met zich mee om natuurgebieden te blijven onderhouden. Ik denk dat het deze regering was die het in haar regeringsverklaring had over groene velden enzovoort, met de nostalgie naar Vlaanderen zoals het vroeger was. Om dat te behouden, zijn er vandaag echter ongelooflijk veel inspanningen nodig, en is er ongelooflijk veel geld nodig.

Er zijn verschillende oorzaken. Die werden hier al genoemd. Er zijn drie grote groepen die aan de oorzaak liggen van die stikstofproblematiek. De eerste is natuurlijk de landbouw, maar ik wil daar direct bij zeggen dat het probleem niet landbouw 'as such' is. Het probleem is de agro-industrie, en de zeer intensieve veeteelt. Dát is het probleem vandaag. We zitten met een probleem als het gaat over hoe die die landbouw wordt gerund. We zitten in een spiraal van schaalvergroting, van industrialisering, die wordt gedreven door een markt die steeds lagere prijzen vraagt voor de producten. Om u een idee te geven, een kilo

varkensvlees gaat op de markt over de toonbank voor 1 euro. Een euro. Dat duwt natuurlijk heel die sector in de richting van die schaalvergroting en die industrialisering, waarbij men altijd maar meer moet doen om rond te kunnen komen.

En de winst daarvoor zit bij de grote ketens, in de distributie. Daarvoor betalen de boeren zelf en de natuur. En dat heeft natuurlijk ook zijn impact op het dierenwelzijn. Ik denk dat we daarover op een andere manier zullen moeten nadenken.

Daarnaast is er het transport. Daarvoor zijn er twee voor de hand liggende oplossingen: meer personenwagens van de weg halen en investeren in openbaar vervoer. Jammer genoeg blijft deze regering echter vasthouden aan de budgetneutraliteit voor het openbaar vervoer en is ze tevreden met een paar procentjes extra reizigers. Maar zo zullen we er natuurlijk niet komen. Voor het goederentransport is de overstap naar transport via het water en via het spoor heel belangrijk. We stellen echter vast dat het goederentransport per spoor al twee jaar afneemt.

Tot slot is er de industrie – we hebben het daar vanmorgen in de commissie al over gehad – die hele grote compensaties krijgt zonder dat er echt iets tegenover staat. Ik denk dat we daar een tandje kunnen bijsteken.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Voorzitter, collega's, er is met de collega's in de regering afgesproken dat ik eerst algemeen iets zal zeggen. Daarna nemen de ministers Crevits en Peeters het woord.

Ik heb goed geluisterd naar de verschillende tussenkomsten. Een jaar geleden al heb ik gezegd dat na corona de aanpak van de stikstofuitstoot de belangrijkste uitdaging zal zijn in Vlaanderen. Ik ben daar altijd heel duidelijk over geweest omdat het hier gaat over onze welvaart, over onze economie en over rechtszekerheid voor al onze bedrijven. Ten tweede gaat het ook over het inademen van gezonde lucht. Tot slot gaat het ook over de bescherming van ons leefmilieu.

Vanuit leefmilieu wil ik benadrukken dat we werk willen maken van de natuurgebieden, van de gunstige staat van natuurgebieden. Op dit moment zitten we aan 3 van de 46. Daar is dus nog een hele weg af te leggen.

We moeten deze drie aspecten in hun geheel bekijken en werk maken van een goed wetenschappelijk onderbouwd paskader. Die oefening is vorig jaar gestart. Er zijn collega's die hier vandaag zeggen dat er nog niets is gebeurd. En ineens zal daar tegen juni iets op tafel liggen. Dat gaat niet. Als je vorig jaar niets hebt gedaan, dan kun je tegen het zomerreces ook niets voorleggen. Dat wil ik heel duidelijk en kortdaat stellen.

Wat het arrest van de Raad voor Vergunningsbetwistingen betreft, is er geen sprake van een vergunningsstop. De Raad kan dat ook niet doen. In een heel particulier geval, bij één vergunning heeft men wel gezegd dat het voorlopige paskader niet wetenschappelijk onderbouwd was en dat er bovendien geen rekening was gehouden met de cumulatieve effecten. In die zin hebben wij ook vanuit de administratie de boodschap gegeven aan onze lokale besturen en aan de vergunningverlenende overheden dat we in afwachting van het definitieve paskader voorzichtig zullen zijn en elk voorliggend dossier passend zullen beoordelen.

Wat hebben wij vorig jaar gedaan? Uiteraard wilden wij vermijden dat we in Nederlandse toestanden zouden terechtkomen. Ons kabinet heeft al viermaal samengezeten met Nederland. We wilden rekening houden met de adviezen van

Nederland voor Vlaanderen. Een eerste advies was om over voldoende expertise te beschikken. Nederland werd daar plots mee geconfronteerd en had zelfs geen dienst stikstof die hen kon adviseren.

Vanuit verschillende administraties hebben wij mensen met kennis en ervaring over stikstof samengebracht in een dienst stikstof. We hebben ook een PAS-panel (Programmatorische Aanpak Stikstof) ingericht. Daar zit heel veel expertise in met topjuristen die ons ook zullen adviseren over het pakket van maatregelen dat we zullen moeten nemen.

In 2019 is ook een luchtbeleidsplan afgesproken. Verschillende sectoren hebben al een aantal engagementen op zich genomen. Zo moet de transportsector tegen 2030 de uitstoot van stikstofoxide met 75 procent verminderen. De industrie moet 50 procent minder ammoniak en de landbouw 16 procent minder ammoniak uitstoten.

Dat is goedgekeurd, maar we gaan dat ook evalueren. Waar er nog tandjes moeten worden bijgestoken, zullen we dat ook moeten doen.

Wat verwachten we de komende weken en maanden? Op dit moment zijn we verschillende scenario's aan het bekijken om dat bijkomend in een openbaar onderzoek te steken. Een plan-MER met bijhorend openbaar onderzoek moet volgen op al die verschillende scenario's. Hoe meer scenario's, hoe liever. Ik heb liever die discussie nu zodat we goed weten wat de impact is van wat we doen en wat het ons kost. Die oefening is bezig en steken we eerstdaags in een openbaar onderzoek.

Er komt een milieueffectenrapport en aan de hand daarvan zullen we een pakket maatregelen moeten nemen. Ik ga nog niet vooruitlopen op welke maatregelen dat moeten zijn. Dat zou ook niet verstandig zijn, want dan wil dat zeggen dat het openbaar onderzoek helemaal niet nodig is. Dat gaan we dus niet doen.

Vervolgens gaan we ook moeten zien dat het voldoet aan de Europese verplichtingen, aan het definitief kader rond stikstof. Het moet voldoende rechtszeker zijn en juridisch robuust. We zullen natuurlijk ook in overleg gaan met de verschillende stakeholders. Ik heb er al een aantal genoemd. Op die manier hoop ik dat we uit dat openbaar onderzoek in de zomer al een eerste voorstel van definitieve regeling rond PAS kunnen hebben. De impact van elke sector op stikstofuitstoot zal worden gemeten in dat openbaar onderzoek en daarna moeten we aan de slag gaan.

Jullie zullen hebben gemerkt dat ik in het afgelopen jaar altijd heel voorzichtig ben geweest in dossiers vanuit het voorzichtigheidsprincipe, maar ik ben ervan overtuigd dat de collega's in de regering vanuit hun bevoegdheid nog iets willen toevoegen.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Minister Demir heeft heel goed de procedure geschetst die we moeten volgen. Ik ben Vlaams minister bevoegd voor Economie, dus voor het ondernemen in Vlaanderen. Daar horen zij die ondernemen in de haven van Antwerpen bij, daar horen ook zij die ondernemen in het kader van landbouwactiviteiten bij. Ik voel me dus heel hard geraakt door de hele problematiek die vandaag opnieuw op tafel komt.

Enkele jaren geleden hebben we een engagement opgenomen om de stikstofuitstoot in Vlaanderen drastisch te verlagen. Het klopt dat er heel veel stikstof vanuit het buitenland komt, maar wij transporteren ook stikstof naar het buitenland. We kunnen in de marge discussiëren over de cijfers, maar het

engagement is dat de stikstofuitstoot naar beneden moet. We hebben beloofd dat de toestand rond habitats drastisch zal verbeteren. Mijn voorganger, Joke Schauvliege, die toen nog bevoegd was voor Leefmilieu, heeft de handschoen opgenomen om de engagementen die de Vlaamse Regering in 2014 heeft genomen, uit te voeren en een voorlopig PAS-kader te maken.

Daar is nu een gerechtelijke uitspraak over geveld die zegt dat we de kleine overschrijdingen, waarover in het vorige kader werd geoordeeld dat ze wel niet zoveel impact zullen hebben, nu ook individueel passend moeten beoordelen. Het is een uitspraak die sowieso gevolgen heeft. Het is maar in één dossier, maar het zal ook in andere dossiers gebeuren. We zijn verplicht om ons daaraan te conformeren, om daar een oplossing voor te zoeken. Die oplossing is nodig om rechtszekerheid te bieden in Vlaanderen voor al wie vandaag ruimte vraagt om te kunnen ondernemen.

Als minister bevoegd voor Economie is het voor mij elementair dat we zo snel mogelijk die rechtszekerheid terug robuust maken. We mogen het debat over de vermindering van de stikstofuitstoot absoluut niet uit de weg gaan. Voor mij zijn er geen heilige huisjes, dat ga ik hier vandaag heel duidelijk stellen. De sectoren die mee zorgen voor de uitstoot, zullen mee moeten zorgen voor de oplossing.

Collega's, ik wil wel iets meegeven: het gaat hier ook over mensen die ondernemen. Elke maatregel die we nemen, heeft potentieel impact op mensen die nu al heel veel kapitaal in hun bedrijf hebben zitten. Ik zal niet toestaan dat onze regering mensen in financiële armoede stort. Elke maatregel die we nemen, zal gepaard moeten gaan met een stevig flankerend beleid en zal goed moeten worden doorgesproken met de sectoren.

Ik was blij dat collega Demir zei dat ze in overleg zal gaan met de sector; ik denk dat we dat samen zullen doen en dat we ook sectoren zullen moeten overtuigen om met ons een traject te lopen waarin ze vertrouwen kunnen hebben.

Collega's, de toestand is ernstig; daar ben ik me volledig van bewust. Ik zal de energie en de ervaring die ik heb, samen met de collega's in de Vlaamse Regering – we zitten hier met drie vrouwen die het dossier mee moeten oplossen –, in de schaal werpen om in dezen tot een oplossing te komen die goed is voor Vlaanderen, die ervoor zorgt dat we kunnen blijven ondernemen en die – alstublieft collega's – niet herleid wordt tot een debat of polemiek tussen ecologie en ondernemerschap. Onze toekomst, ook die van ondernemers, is duurzaam. Er is geen andere keuze. Ik geloof in oplossingen via innovatie, maar er zullen misschien ook extra maatregelen nodig zijn, harde maatregelen misschien, die gepaard zullen moeten gaan met een stevig flankerend beleid, zodat we mensen niet in drastische, financiële moeilijkheden storten. Dat wil ik niet.

De voorzitter: Minister Peeters, u hebt nog 2 minuten.

Minister Lydia Peeters: Dat betekent dat een paar anderen hier iets te veel minuten in beslag genomen hebben. *(Gelach)*

In elk geval, collega's: we zitten hier met drie vrouwen, maar de voltallige Vlaamse Regering wil uiteraard een oplossing. We koesteren allemaal onze natuur, onze beschermde soorten, onze fauna en flora, en we weten uiteraard dat die bedreigd worden door stikstof, vandaar dat het noodzakelijk is dat er maatregelen genomen worden. Ik denk dat we het daar allemaal over eens zijn.

Als minister van Mobiliteit en Openbare Werken, een investeringsdepartement bij uitstek – met dit jaar een budget van niet minder dan 5,5 miljard euro, wat gepaard gaat met een investeringsbeleid dat steunt op heel veel vergunningen –, maak ik mij net als heel wat mensen in dit halfroed zorgen. Niemand van ons

hier allemaal wil evolueren naar toestanden zoals destijds in Nederland, waarbij 18.000 vergunningen plots on hold werden gezet, want dat kunnen wij ons absoluut niet permitteren, niet voor de economie, voor niemand. Daarom wil ik er eens te meer de nadruk op leggen dat we nood hebben aan een duidelijk kader, een rechtszeker, helder en transparant kader, zodat voor iedereen duidelijk is wat al dan niet kan inzake vergunningen, conform onze natuurbeschermingsregelgeving.

We zijn dus zeker vragende partij voor rechtszekerheid en voor die duidelijkheid inzake regelgeving, maar ik wil ook meegeven – en collega Demir heeft er al naar verwezen – dat uit het luchtbeleidsplan blijkt dat we al heel wat maatregelen genomen hebben inzake transport en verkeer, wat ook tot mijn bevoegdheden hoort, en zodoende al zorgen voor een enorme emissiereductie tegen 2030.

We gaan ook verder blijven inzetten op dat verhaal. Dat doen we door maatregelen als de vergroening van de vloot, door onze inzet op elektrische voertuigen, door onze inzet op laadinfrastructuur, door onze inzet op de modal shift. Kortom, we nemen heel wat maatregelen om een antwoord te bieden op heel deze stikstofproblematiek, maar ook om een rechtszeker kader te creëren.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Ministers, onze toekomst zal duurzaam zijn of zal niet zijn; mevrouw Crevits, daar volg ik u helemaal in. We hoeven daarvoor geen onderscheid of keuze te maken tussen ecologie en economie, we moeten ervoor zorgen dat die twee samen ontwikkeld kunnen worden. Ze hebben elkaar nodig.

Ik hoor jullie vandaag vertellen dat het ernstig is, dat jullie de natuur belangrijk vinden en dat jullie werken aan een kader. Dat horen we al een hele tijd: u bent daar al zeven jaar mee bezig. Maar wat we geleerd hebben uit het traject van de afgelopen zeven jaar, is dat we gekozen hebben voor een voorlopige regeling zonder scherpe of duidelijke keuzes.

We hebben de kip en het ei gespaard. We hebben gedacht dat het wel vanzelf zou verkeren, dat het wel vanzelf zou goedkomen. Maar eigenlijk wisten we dat dat niet het geval zou zijn. Dat wisten we op het moment dat de voorlopige regeling gemaakt werd, en dat weten we nu helemaal zeker. We hebben gezien dat onze stikstofneerslag wel verbeterd is. Dat klopt, collega Rombouts. Maar we hebben ook gezien dat die verbetering in een aantal sectoren heel erg vertraagde en de laatste jaren zelfs niet verwezenlijkt werd.

Ik denk hierbij aan een sector die in dit dossier voor de grootste neerslag zorgt, namelijk de landbouwsector. Ik begrijp, minister Crevits, dat u zegt geen sociaal kerkhof te willen organiseren. Dat willen wij uiteraard ook niet. Maar we willen wel heel duidelijk dat er keuzes gemaakt worden, en dat we die niet uitstellen, dat we niet proberen halfslachtige oplossingen te bedenken waarvan we over enkele jaren of maanden weer moeten vaststellen dat de regeling die we afgesproken hebben, alweer op niets slaat.

De voorzitter: Collega Schauvliege, mag collega Sintobin u even onderbreken?

De heer Sintobin heeft het woord.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Ik wil gerust met iedereen het debat aangaan over de uitstoot van stikstof en de maatregelen die genomen moeten worden. Wat ik niet wil doen, is een rondje 'landbouwbashen'. Dat landbouwbashen is nu al een hele tijd bezig. Dat doen een aantal leden ook nagenoeg iedere week in de commissie Landbouw. Ik denk dat dit moet stoppen. Jullie schijnen maar niet te beseffen welke inspanningen de landbouwsector de afgelopen jaren

gedaan heeft om via de nodige investeringen te verhelpen aan dit probleem. Dat is allemaal niet zo gemakkelijk. Het gaat om heel zware financiële investeringen, zoals niet alleen gezegd werd door de minister van Economie maar ook door de minister van Landbouw.

Ik zou dus ook graag van u het volgende willen weten. Jullie zeggen altijd dat het de schuld is van de landbouw, dat de landbouw zorgt voor de meeste stikstofuitstoot. Wat willen jullie dan eigenlijk doen met deze landbouw? Want jullie schijnen niet te beseffen over hoeveel honderdduizenden jobs het gaat, niet alleen in de landbouw, maar in de economie van Vlaanderen. Jullie willen alles weg. Maar wat gaan jullie doen? Hoe gaan jullie die jobgarantie geven in de landbouwsector, in de havensector en in een aantal andere sectoren? Daar zou ik toch graag een antwoord op krijgen, zeker van de ecologische partijen en van de linkse partijen. Het is namelijk veel te gemakkelijk om telkens opnieuw de landbouwsector te bashen.

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (sp·a): Het verwondert me een beetje om collega Sintobin bezig te horen. Als ik de verklaringen hoor van de vertegenwoordigers van zijn partij, is dat een partij die zich er altijd op beroept een partij te zijn die de problemen en dingen bij naam te noemt. Maar sommige problemen mogen blijkbaar niet bij naam genoemd worden, omdat ze niet sympathiek zijn.

Er is zelfs geen discussie over het feit dat intensieve veehouderij – en dus niet 'de landbouw', u moet daar geen amalgaam van maken – zorgt voor de voornaamste uitstoot van stikstof in Vlaanderen op dit moment. Het is ook de sector die de voorbije jaren, onder andere dankzij het uitzonderingsachterpoortje dat de vorige regering gemaakt heeft en dat nu vernietigd werd, het meest gegroeid is – ondanks de globale terugloop van de stikstofuitstoot. Dus u zult toch bereid moeten zijn om de problemen bij hun naam te noemen, alle problemen, niet enkel de problemen die u goed uitkomen of die passen in uw ideologisch kader, als u oplossingen wilt zoeken.

Ik zal u gelijk geven op een vlak waarover u het zonet had. Als er een sanering moet komen, dan zal het inderdaad een warme sanering moeten zijn. We hebben daar ook altijd voor gepleit.

Ik wil nog wel wijzen op een punt waarop ik straks nader zal ingaan tijdens mijn eigen tussenkomst. De laatste keer dat er een warme sanering gebeurde, was – ere wie ere toekomt – in de jaren 90, onder Vera Dua als minister van Landbouw, denk ik. Die tussenkomst is stopgezet. Weet u nog waarom? Omdat er te veel mensen wilden intekenen, omdat er te veel landbouwers waren die bereid waren om te stoppen, omdat er te veel landbouwers waren die bereid waren om, in ruil voor het overnemen van hun schulden, hun vergunning in te leveren en te stoppen met het werken voor een appel en een ei. Ondertussen is de situatie echt niet verbeterd, als ik vandaag de winstmarges bekijk voor die landbouwers. Ze worden vandaag in vele gevallen geëxploiteerd door een sector waarin veel poen omgaat, die echter niet terechtkomt bij de landbouwers.

En als u dus echt sociaal wilt zijn, en de dingen bij hun naam noemen, vindt u in mij een partner – raar maar waar – voor de warme sanering, en niet om er een land van te maken want daarin heeft de collega daarnaast gelijk. En die sanering zou inderdaad ruimte maken voor ondernemers die iets kunnen bijdragen aan meer welvaart in plaats van te scharrelen in de marge voor drie keer niks en alleen maar schulden op te bouwen. Dat is vandaag het probleem bij veel intensieve veehouderijen, niet bij de groepen erachter, maar bij de veehouder zelf. De vraag is: staat u aan hun kant? Wil u een oplossing vinden die ruimte zal creëren om te ondernemen in Vlaanderen? Of blijft u dat mordicus verdedigen,

goed wetende dat dat inderdaad een probleem is? Het is een probleem dat u liever niet bij naam genoemd ziet, om allerlei redenen die mij een mysterie zijn.

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): De collega's verwijzen ernaar dat de cijfers niet moeten worden gebruikt zoals het hen goed uitkomt. Ik wil iedereen uitnodigen om dat zelf ook niet te doen.

Stellen dat de grootste stikstofuitstoot van de landbouwsector komt, ik heb het in mijn inleiding al aangegeven, is de waarheid geweld aandoen. De grootste impact komt nog altijd uit het buitenland. U kunt stellen dat we daar niets mee te maken hebben, dat we dat hier niet produceren. Excuseer, collega's, iedereen weet dat wat overkomt uit het buitenland vooral NO_x'en zijn of stikstofemissies die over langere afstand gaan. Die worden dus ook in Vlaanderen geproduceerd en gaan dan naar het buitenland. De stoffen die naar het buitenland gaan, zullen we in andere sectoren in rekening moeten brengen. Het gaat niet op dat landbouw de grootste uitstoter is, dat klopt niet. Het is heel duidelijk dat de grootste impact uit het buitenland komt.

U hebt aangegeven dat landbouw de afgelopen jaren geen resultaten meer zou boeken. Ook dat klopt niet. De afgelopen vijf jaar heeft de landbouw 4 procent daling gehad inzake emissies. Het klopt niet dat er geen resultaten meer zijn. Dat er een grote uitdaging ligt, klopt wel. Dat is een uitdaging voor alle sectoren. Misschien kan de ene sector maatregelen treffen en grote sprongen voorwaarts zetten, ook dat is een realiteit, maar dat kan niet worden afgeschoven zoals hier vandaag gedaan wordt, op één sector, zijnde de landbouw. Dit helpt ons niet verder.

De enige die hier nadeel van ondervindt, is de natuur. Men mag niet met oogkleppen kijken naar de cijfers in de taartdiagrammen die u hebt getoond, mevrouw Schauvliege. alle sectoren hebben dezelfde uitdagingen om resultaten te kunnen boeken.

Mijnheer Tobback, u had het over de effectieve uitstap. U gaf beoordelingen dat het zo rampzalig gaat in de sector en dat iedereen eruit wil stappen. Als u de mensen het leven zuur maakt, kunt u hen ver drijven natuurlijk.

De voorzitter: De heer Rzoska heeft het woord.

Björn Rzoska (Groen): Met de laatste tussenkomst van mevrouw Rombouts is natuurlijk meteen duidelijk waar de kern van het debat zit. De kern van dit debat is dat we met zijn allen hebben afgesproken, de drie dames van de regering hier voor mij, om elkaar geen pijn te doen, om bij vage verklaringen te blijven. Ondertussen heb ik wel de indruk, en die wordt door u versterkt, mevrouw Rombouts, dat u wel de perimeter gaat afbakenen waar de strijd de volgende maanden voor u zal spelen. Natuurlijk, het onderzoek moet nog gebeuren, maar de strijd zal voor CD&V gaan over het vrijwaren van de intensieve veehouderij. Dat is voor mij geen verrassing, want ik heb de tussenkomsten van de afgelopen jaren bekeken.

Nochtans, minister, gingen er geen heilige huisjes zijn, ik hoop dat dat het standpunt van de regering blijft. In se vind ik het dan straf dat u een taartdiagram van collega Schauvliege aanvalt, want dat is nu net wat de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM), de administratie van de Vlaamse Regering, doet: dat is alles meten. Uiteraard weten we dat er import en export is van stikstof en de neerslag daarvan, want daar ging het over, dat wordt ook nog eens door elkaar gebruikt, emissie en de neerslag.

Mijnheer Sintobin, ik vind het toch wel straf hoor. We viseren niet heel de landbouw. Als je praat met mensen die verstrikt raken in die intensieve landbouw, u moet dat maar eens doen, komt er naar boven dat ze geen baas meer zijn op eigen erf, dat ze diep in de schulden zitten. En dan zijn we nu zo verbaasd dat we dit debat moeten hebben. In bepaalde streken, u kent ze ook, steken Nederlandse ondernemers de grens over om hier hun ondernemingen op te zetten omdat daar, zoals de collega's Tobback en D'Haese aangeven, nu eenmaal nog winst kan worden gemaakt.

We mogen de landbouwer, voor wie we het allemaal zouden moeten doen, niet in de steek laten. Onder andere de landbouw, want er is inderdaad ook nog sprake van transport, industrie, enzovoort. Mijn partij heeft altijd, reeds onder Vera Dua, gepleit voor een warme sanering. Mijn collega Caron, die u de vorige jaren ook hebt gevolgd in de commissie Landbouw, pleitte voor warme sanering. Maar dan mogen er geen heilige huisjes zijn. Maar wat u doet, mevrouw Rombouts, is meteen al het heilige huisje opbouwen, zodanig dat, als er beslissingen moeten worden genomen, u toch tenminste een heel grote perimeter rond de veeteelt hebt gezet. Dat was, dacht ik, niet helemaal de boodschap vanuit de Vlaamse Regering. Maar goed, u hebt het verzachtingsfront, het elkaar-geen-pijn-doen-front, bij deze netjes doorbroken. *(Applaus bij Groen)*

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Collega Rzoska, ik denk dat u probeert conclusies te trekken uit mijn woorden, die ik helemaal niet bedoeld heb. Het feit dat ik over de taartdiagram heb gesproken, betekent niet dat ik de taartdiagram aanval, maar het gaat wel over de interpretatie en de uitleg van collega Schauvliege, dat de landbouw de grootste uitstoter is en de grootste boosdoener in dit hele debat. Dan zeg ik dat u met oogkleppen naar dat diagram kijkt, want daar zit een heel duidelijk deel buitenland in. Voor ongeveer 50 procent komt de impact vanuit het buitenland. Dat is waar ik naar verwees.

Het tweede element, en de reden voor mijn uitval naar collega Tobback, was niet dat er heilige huisjes zijn die niet in alle maatregelen zouden kunnen besproken worden, maar wel de wijze waarop over de sector werd gesproken. Ik betreur dat we hier op die manier het debat voeren, over eender welke sector.

Ik hoop in dezen dat u geen verkeerde conclusies trekt uit mijn woorden.

De voorzitter: De heer Coenegrachts heeft het woord.

Steven Coenegrachts (Open Vld): Ik hoorde collega Rzoska zeggen dat het onderzoek nog niet gebeurd is. Dat is helemaal juist. Dat houdt zijn fractiegenoten, en ook anderen hier aanwezig, nochtans niet tegen om de frontale aanval op de landbouw in te zetten.

Laat ons beginnen bij het begin: het openbaar onderzoek van de milieueffecten dat nog moet gebeuren. Voor alle maatregelen die daaruit voortkomen geldt dat alles op tafel ligt. Ik heb hier horen zeggen dat er geen heilige huisjes zijn, geen taboes. Alles wat u wilt en alles wat u vreest, mijnheer Rzoska, ligt op tafel. Ik heb hier van iedereen die openheid gehoord.

Het zal voor elke sector zaak zijn om daar flankerend beleid rond te voeren, om de opportuniteit in elke sector aan te duiden om de omslag naar een nieuw soort economie, een nieuw soort duurzame economie, ook voor de landbouw en het transport, te installeren. Het flankerende beleid is daar zeer belangrijk in.

Collega's, ik wou even terugkomen op dat onderzoek. Als wij er hier, vandaag, een sector uit pikken en we zeggen dat die het dan maar moet oplossen, en we

onderbouwen dat niet cijfermatig, dan creëren wij opnieuw een onzekerheid omdat Europa van ons vraagt dat wij dit soort wetgeving onderbouwen met MER-studies. Dat is trouwens ook zo voor windturbines. Dat werd geschrapt door het Europees Hof. We kunnen dus niet anders dan dit goed onderbouwen, het zonder taboes bekijken. We mogen ook niet vandaag al bepaalde opties nemen op wat er in de zomer – misschien, wie weet? – zou kunnen uitkomen. Laat ons dus alle taboes achterwege laten, en laat mij dat ook van de oppositie vragen: pin u niet vast op die ene economische sector die u niet aanstaat. Kijk naar het geheel, kijk naar de toekomst van elke sector en laat ons hier samen aan werken.

De voorzitter: De heer Pieters heeft het woord.

Leo Pieters (Vlaams Belang): Collega, ik zie hier een titel voor me liggen: 'Luchtkwaliteit veel beter door lockdown'. Ik weet niet of een of andere landbouwer minder activiteiten heeft verricht. Wat collega Rzoska aangeeft, klopt voor een stuk. Er wordt gefocust op het grootste getal, de landbouw, maar men gaat niet verder kijken waar de oorzaak ligt.

Dat is wat de heer Tobback zegt: wij durven daar de vinger niet op te leggen.

Wij strijden voor de Vlaamse landbouwer, de landbouwer van Vlaanderenland, mijnheer D'Haese. Er komt inderdaad heel veel via transport ons land binnen, en ook dat zorgt al voor uitstoot. We hebben gisteren bijvoorbeeld nog de discussie over mest gehad. Die komt van 500 à 600 kilometer ver naar hier om hier verwerkt te worden. Dat zegt toch genoeg. Onze wetgeving laat dat toe, dus daar moet wel degelijk iets aan veranderd worden.

De voorzitter: De heer Ceyskens heeft het woord.

Lode Ceyskens (CD&V): Vanuit mijn positie hierboven vind ik het nogal een eigenaardig debat. Ik hoor hoe de landbouw vanuit de oppositie geïmagineerd wordt. Als mevrouw Rombouts dan in de verdediging gaat, zegt men vervolgens dat het over alle sectoren gaat en dat ze niet alleen de landbouw kan verdedigen. Ze zou daar een heilig huisje van maken. Ik denk dat de aanval toch wel degelijk vanuit de linkerhoek werd ingezet.

Mijnheer Tobback, u gaat dan heel erg kort door de bocht door te zeggen dat er de laatste jaren alleen maar vergroting is geweest. Als we naar de ammoniakemissie in de veesector kijken, dan was er de afgelopen twintig jaar in de rundveesector een daling met 19 procent, in de varkenssector een daling met 44 procent en in de pluimveesector een daling met 37 procent. Dat zijn allemaal ondernemers die niet alleen hard hebben gewerkt om dat cijfer naar beneden te krijgen, maar daarvoor ook zware investeringen hebben gedaan. Hang nu alstublieft niet het beeld op dat het daar ongeremd in stijgende lijn is gegaan, zonder daar enigszins rekening mee te houden.

De voorzitter: De heer Dochy heeft het woord.

Bart Dochy (CD&V): Ik heb me voorgenomen om niet deel te nemen aan een debat over zwartepieten. Het is er de tijd van het jaar ook niet voor. Het zou ook afbreuk doen aan de verwachte kwaliteit van een debat in het Vlaams Parlement als we ons daarmee bezig houden.

Ik ben zeer blij met de tussenkomst van de ministers in dezen. Het is de taak en de opdracht van dit parlement en de regering om een robuuste vertaling te maken van de Europese regels. Die moeten vertaald worden in Vlaamse wetgeving en ze moeten voldoende robuust zijn om rechtszekerheid te kunnen geven aan ondernemers met bestaande vergunningen en desgevallend ook bij een aanvraag van nieuwe vergunningen. Ze moet ook rechtszekerheid geven aan

overheden die bestaande vergunningen hebben of nieuwe vergunningen, bijvoorbeeld in het kader van de infrastructuur, moeten aanvragen.

De oprichting van de stikstofcel is een zeer goede zaak. De juridische context met een expertenpanel onderbouwen, is ook een zeer goede zaak. Als men de socio-economische context in ogenschouw neemt en het engagement aangaat om flankerende maatregelen te nemen, is dat een goed beleid.

Voor alle duidelijkheid, mijnheer Rzoska, bestaan er wat mij betreft geen heilige huisjes, ook niet als het over andere milieuthema's gaat. U kunt op dat vlak op onze openheid rekenen om naar een goede oplossing te zoeken.

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Ik wilde nog even terugkomen op wat collega Tobback een kwartier geleden zei. In mijn eerste tussenkomst zei ik letterlijk het volgende: "Ik wil erop wijzen dat er eensgezindheid is over het feit dat de landbouw een grote bijdrage levert aan de stikstofuitstoot." U hebt me net gezegd dat ik dat niet heb gedaan, maar dit is het bewijs.

Mijnheer Rzoska, het zal u allicht niet verbazen dat ik heel veel contacten heb met landbouwers. Er zijn er bij ons in de provincie genoeg. Ik heb niet alleen contacten met landbouwers, maar ook met landbouworganisaties. Ik moet u zeggen dat ook de landbouworganisaties openstaan voor elke vorm van debat. Ook ik sta open voor elke vorm van debat. Mijnheer Tobback, ik wil hier niet perse de verdediger zijn van de intensieve veeteelt en van de grote bedrijven en dergelijke meer. Mijnheer Rzoska, u hebt trouwens gelijk dat Nederlanders de grens oversteken om hier te kunnen uitbreiden. Dat is inderdaad een problematiek waar we ook een antwoord op moeten kunnen bieden.

Ik wil het debat over stikstofdepositie, over warme sanering, over om het even wat aangaan. Nogmaals, wat ik niet kan aanvaarden, is dat er telkens opnieuw op een zekere manier – hoe moet ik het zeggen? – een aanval op de landbouwsector wordt ingezet, zoals ook collega Rombouts zegt. Ik vind het spijtig dat dit telkens opnieuw gebeurt in dergelijke debatten.

Laat ons het debat voeren zonder heilige huisjes. Ik heb van de regering weinig of niets gehoord. Ik heb enkel de herhaling gehoord van het interview van minister Demir deze morgen op Radio 1. Ik heb vanmorgen geluisterd en ik heb van u nu net hetzelfde gehoord. Ik zou wat concrete antwoorden willen krijgen. U spreekt over de samenstelling van een expertenpanel, maar ik denk dat het al bestond. Collega Vandaele weet het ongetwijfeld nog dat we die eerste – felle – debatten in de commissie over PAS hebben gevoerd. Toen waren ook al experts betrokken.

Ik geef de collega's wel een beetje gelijk dat we misschien achter de feiten aanhollen. Ik denk dat alle fracties het erover eens zijn, los van elke ideologie, dat we een plan willen dat rechtszekerheid biedt en dat ervoor kan zorgen dat er nog een toekomst is voor landbouwbedrijven en voor andere industriële activiteiten.

Tot slot, wij stellen ons altijd vragen – en we stellen die alleen, besef ik – bij de stringente richtlijnen van Europa. Daar begint alle miserie natuurlijk.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Ik wil nog even repliceren op de grafiek. Ik vind het zeer bijzonder dat het in de lucht steken van een grafiek van een Vlaamse

Milieumaatschappij onmiddellijk iedereen doet steigeren. Er is te zien wie verantwoordelijk is voor de stikstofdepositie.

Mevrouw Rombouts heeft het voortdurend over de import. Ik wil erop wijzen dat we drie keer meer uitvoeren dan we invoeren. Ik denk dus dat we daar ook rekening mee moeten houden.

We hebben een zeer groot probleem. Onze boodschap is niet om de landbouw zomaar te viseren. Onze boodschap is dat we duidelijke maatregelen willen die werken omdat we dit probleem willen oplossen. Alstublieft, concentreer u niet op de miniallerkleinsten, maar neem duidelijke maatregelen voor de sectoren die veel uitstoten want dan zult u sneller en beter de doelstellingen die Europa vooropstelt, namelijk onze kwetsbare natuur tegen 2050 in een goede staat krijgen, bereiken.

We hebben zeven jaar gewerkt aan een regeling. Eind vorig jaar werd het Natuurrapport voorgesteld en we stellen vast dat de toestand van de natuur continu achteruitgaat. Met andere woorden, we dweilen met de kraan open. Ik denk dat dat wel mag worden gezegd. Als er een overzicht is van cijfers die aantonen wie verantwoordelijk is voor het achteruitgaan van de toestand van de natuur als het gaat over stikstofneerslag, mogen we dat toch wel benoemen. Als het benoemen van diegenen die verantwoordelijk zijn, voldoende is om in onze schoenen te schuiven dat we die sector zouden viseren en kapot willen, dan lijkt me dit geen fair debat.

U weet goed, collega Sintobin, dat ik ook in de commissie Landbouw altijd met twee woorden spreek, dat wij altijd zeggen dat we een leefbare landbouw willen. Voor ons is de essentie van de landbouw een landbouw die grondgebonden is, die agro-ecologisch is, waar we rekening houden met de milieugebruiksruimte die er is. Dat doen we op dit moment helemaal niet.

Daar moeten we terug naartoe, daar moeten we mee aan de slag. Als we die uitgangspunten nemen, dan zullen we wellicht stappen vooruit kunnen zetten. Onze belangrijkste vraag is om die heldere keuzes te maken. Doe niet opnieuw wat men in het verleden heeft gedaan, namelijk iedereen een beetje tevreden stellen en uiteindelijk geen keuzes maken. Dan trappelen we achteruit en zullen we altijd maar meer en meer investeringen moeten doen en drama's organiseren, want op termijn zullen we uiteindelijk toch een keuze moeten maken en zal het misschien nog erger zijn dan de keuzes die vandaag op ons bord liggen.

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord, maar zeer kort, want ik wil u erop wijzen dat uw fractie straks ook nog aan bod komt. Dus: zeer kort, op wat mevrouw Schauvliege nieuw heeft gezegd. We gaan het debat van daarnet niet helemaal overdoen.

Tinne Rombouts (CD&V): Nee, ik wil enkel verder gaan op de reactie van collega Schauvliege op de grafiek ...

De voorzitter: Die had ze daarnet ook al gegeven.

Tinne Rombouts (CD&V): Neen.

De voorzitter: Jawel. Enfin, stel kort uw vraag.

Tinne Rombouts (CD&V): U geeft aan, collega, dat import een onderdeel is. Dat erkent u nu ook duidelijk, dat landbouw hier niet de grootste is, maar dat er ook nog een luik is van export. Met andere woorden, dat is ook stikstofproductie die in Vlaanderen in beeld gebracht moet worden. Als u aangeeft dat dat drie keer meer is, dan zijn daar twee redenen voor. Ten eerste zijn we natuurlijk

kleiner. Ik denk dat men met het geografische gegeven ook rekening moet houden, en dat daar mogelijk een correctie op moet gebeuren. Maar ten tweede kunt u dus niet ontkennen dat landbouw in deze niet de grootste is in het verhaal. *(Opmerkingen bij Groen en sp.a)*

Daarover gaat dus de bezorgdheid: dat u niet enkel die sector naar voren schuift en viseert. Dat wil ik enkel duiden. Dus niet alleen dat u denkt: als ik een grafiek laat zien, dan maakt dat al dat er een reactie komt. Die duiding wou ik enkel meegeven.

De voorzitter: Dat was duidelijk.

De heer Tobback heeft het woord. Kort, alstublieft.

Bruno Tobback (sp-a): Ja, een heel korte en welgemeende uitnodiging aan iedereen die er hier nu al op heeft gewezen dat er ook stikstof geïmporteerd wordt, en dat wij ook stikstof exporteren. Ik sta helemaal open voor elk debat daarover, maar nadat een van jullie mij een sluitend systeem heeft gegeven om visa of verklaringen op eer, en reisverboden voor stikstof over Europese grenzen ook echt af te dwingen. Want zolang we dat niet hebben – of muren van tien kilometer hoog kunnen bouwen, tot waar de troposfeer eindigt, en we alle wind tegenhouden – is de rest allemaal quatsch. De discussie, waar de Raad voor Verguningsbetwistingen ons voor een probleem heeft gesteld, gaat over vergunningen, en het effect van die vergunningen op neerslag in de nabijheid, in Vlaanderen. Eigen productie en eigen effecten, dat is waar deze discussie over gaat. We hebben geen vergunningen voor buitenlandse stikstof, en we moeten ook geen vergunningen aanvragen om die van ons te exporteren. Totdat iemand daarvoor een oplossing heeft stel ik dus voor dat we ons met de nuttige discussie bezig houden: wat we in eigen land, op eigen grond doen. Eigen stikstof eerst, misschien?

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Ons pleidooi is inderdaad dat we ons concentreren, en dat we duidelijke maatregelen proberen op tafel te leggen die wel degelijk de sectoren die het meest verantwoordelijk zijn voor de uitstoot van stikstof echt maatregelen laat nemen. Want wat hebben we in het verleden gezien? Er is getimmerd aan een voorlopige stikstofregeling. Eigenlijk moesten we er nu al een definitieve hebben, die geëvalueerd moest worden. Men is begonnen met die evaluatie, en men heeft dat eigenlijk in de koelkast gestopt, omdat het verminderen van de neerslag zeer pijnlijke maatregelen zou kunnen inhouden voor degenen die bij de grootste uitstoters horen.

Ik begrijp dat dit een moeilijk debat is, maar ik wil er echt voor pleiten om die keuzes wel te maken, om een tandje bij te steken. We moeten, uit de oplossingsmogelijkheden die nu de revue passeren, echt wel keuzes maken die ons écht zullen leiden naar een vermindering van de stikstofuitstoot, en tot een betere toestand van de natuur. Want als we die keuzes nu niet maken, en ze opnieuw zeven jaar voor ons uitschuiven, dan betekent dat eigenlijk dat we opnieuw zoveel mensen in een investeringsritme duwen. Dan wordt het moeilijker en moeilijker om daar iets aan te doen, en dan zal die warme sanering, waar iedereen nu de mond van vol heeft, voor heel wat mensen veel meer kosten.

Wat ons verhaal ook natuurlijk is ...

De voorzitter: Kan u stilaan afronden alstublieft? Ik heb de klok echt heel lang laten stilstaan.

Mieke Schauvliege (Groen): Een tweede aspect dat ik nog heel kort wil aanhalen: we hadden het hier de hele tijd over de landbouw, maar we willen

natuurlijk ook het verkeer en het transport mee 'in the picture' brengen. Het verkeer zorgt voor slechte lucht en maakt ons ziek. Maar natuurlijk zorgt verkeer ook voor de slechte toestand van de natuur. De allerbelangrijkste maatregel waarmee grote stappen vooruit zouden zijn gezet, is natuurlijk de slimme kilometerheffing, die de Vlaamse Regering in de frigo heeft gestopt. Jullie hebben een luchtbeleidsplan op tafel gelegd, maar we weten eigenlijk niet of de effecten die in dat luchtbeleidsplan opgenomen zijn, voldoende zullen doorwegen op deze stikstofdepositie.

Ik wil dan ook heel concreet aan de twee ministers vragen, de minister van Landbouw en de minister van Verkeer, om nog eens heel goed proberen te schetsen in welke denksporen ze op dit moment bezig zijn om die stikstofneerslag naar beneden te halen. Ik herhaal nog eens mijn boodschap: op dit moment stikken we in de stikstof. We willen echt concrete oplossingen, concrete maatregelen, die echt het verschil maken voor de gezondheid van onze mensen, de natuur en onze economie.

De voorzitter: Minister Peeters heeft het woord.

Minister Lydia Peeters: We hebben inderdaad al verwezen naar het luchtbeleidsplan. Collega Demir heeft er al naar verwezen en u ziet ook de staafdiagrammen waaruit heel duidelijk blijkt dat alle maatregelen die genomen worden inzake transport en verkeer een enorme impact hebben op de reductie van de stikstof.

U vraagt een heel aantal concrete maatregelen. Ik wil die graag geven. Daarstraks had ik iets te weinig tijd om die allemaal op te sommen, maar we hebben een heel aantal maatregelen, die ook allemaal opgenomen zijn in het luchtbeleidsplan. Ik ga ze niet allemaal opsommen, maar alleszins zetten we volop in op die modal shift, zowel inzake personenvervoer als goederenvervoer. We hebben daar mede dankzij de relancemiddelen heel wat extra budgetten naartoe getrokken, om ervoor te zorgen dat er veel meer transport gaat over het water. Dat wil ik hier toch nogmaals duidelijk benoemen. We zorgen ook voor de verhoging van onze bruggen om nog meer trafiek via het water te laten gebeuren. We zorgen voor walstroomelementen om ervoor te zorgen dat er minder uitstoot is in onze havens.

Kortom: we hebben al heel wat maatregelen genomen en we hebben er heel wat in de pipeline zitten. Ik denk niet dat ik ze altijd allemaal opnieuw moet opsommen. Maar bijvoorbeeld het feit dat wij er alleen al door onze laadinfrastructuur willen voor zorgen dat elektrische wagens straks om de 25 kilometer kunnen opladen, dat geeft vertrouwen, dat geeft een boost aan de elektrische voertuigen. Dat zal ook een heel belangrijke impact hebben inzake de reducties van de emissie.

Ik heb daarstraks ook gezegd dat we het openbaar vervoer volop willen vergroenen. Alleen al voor 2021 voorzien we een extra bedrag – dat extra benadruk ik even voor collega D'Haese – van 90 miljoen euro, specifiek, louter en alleen voor de vergroening van de vloot bij De Lijn. Daarbij hebben we er echt op gehamerd dat dit naar elektrische bussen en laadinfrastructuur moet gaan en niet naar andere of hybride bussen.

Kortom, we doen heel wat andere elementen. Ook inzake alles wat met onze havenactiviteiten te maken heeft, hebben we heel wat concrete maatregelen op tafel gelegd, om er ook daar voor te zorgen dat de uitstoot van onze schepen, van onze binnenvaart, echt tot een absoluut minimum wordt herleid. Ook de doorstroming op al onze wegen is ook een element. Dan verwijs ik opnieuw naar wat in het luchtbeleidsplan is opgenomen. Er zal een drastische reductie zijn in

de emissies, specifiek als het gaat over de aspecten vervoer en transport, waar ik bevoegd voor ben.

De voorzitter: De heer Bex heeft het woord.

Stijn Bex (Groen): Minister, daarnet was het nog een Vlaamse Regering waar men elkaar geen pijn wou doen. Nu is het een Vlaamse Regering die zegt: 'Wij zijn goed bezig, ook al zeggen ze van niet.'

De collega's hebben gelijk: het gaat niet alleen over landbouw. Op het vlak van mobiliteit moeten we veel meer kunnen doen. En daar mogen ook geen heilige huisjes zijn. De doelstellingen van het luchtbeleidsplan 2030 worden niet gehaald. En de doelstellingen zijn duidelijk: er moeten minder kilometers gereden worden met een groener wagenpark. Er worden meer kilometers gereden en de vergroening van het wagenpark gaat te traag. Er zijn nochtans tal van alternatieven die u zou kunnen uitvoeren, zeker met deze extra stok achter de deur van het stikstofprobleem. Dat is dat u een hervorming van het openbaar vervoer, van De Lijn, doorvoert met gesloten enveloppe, wat zal leiden tot vervoers-armoede en mensen in de auto zal duwen. Dat is dat minister Weyts in de vorige legislatuur 300 miljoen euro heeft aangekondigd voor fietspaden, waarvan nu duidelijk wordt dat die middelen niet uitgegeven raken, omdat uw administratie niet voldoende sterk staat om dat te doen. Vandaag gaat u 350 miljoen euro per jaar uitgeven. Maar hoe gaat dat lukken, als het zelfs niet lukte voor 300 miljoen euro over drie jaar?

De vergroening gaat veel te traag. We hebben de lage-emissiezones in drie grote steden. We weten dat die werken. Maar u weigert om die breder uit te rollen. We hebben de elektrificatie van de bussen van De Lijn. Dat is een compleet fiasco. Hopelijk hebben we daar volgende week wat meer duidelijkheid over, maar we staan daar nergens. En de schippers van de binnenvaart zijn vragende partij om hun motoren te kunnen vergroenen, maar de Vlaamse Regering ondersteunt hen daarbij niet.

Als het dan gaat over minder kilometers, is er inderdaad geen keuze meer voor de slimme kilometerheffing, waarvan iedereen weet dat het de enige oplossing is die echt zou werken. U gaat daar gewoon dwarsliggen wanneer Brussel het wel wil doen, maar zelf kiest de Vlaamse Regering niet voor dat alternatief.

Hopelijk zal ook in het kader van het vergunningenbeleid rekening worden gehouden met wat de Raad voor Vergunningsbetwistingen nu beslist heeft. Binnenkort moet de minister zich uitspreken over de vergunning voor Broeklin, met een parking van 4500 auto's vlak bij Brussel. Het is maar de vraag of dat een goede beslissing zou zijn. En in het algemeen is het bijvoorbeeld de vraag of we de verbreding van de ring rond Brussel nog moeten verdedigen. Dat staat hier vandaag toch ook sterk op de helling na deze uitspraak.

Ik rond af, voorzitter. Er zijn zeer veel dingen die we op het vlak van mobiliteit nog zouden kunnen doen, dingen die ook een economische meerwaarde zouden hebben. Wij vragen daarom, zoals minister Crevits gezegd heeft, om geen heilige huisjes te hebben, maar echt te kijken naar hoe we onze mobiliteit kunnen vergroenen en verbeteren, want die twee gaan hand in hand.

De voorzitter: De heer Pieters heeft het woord.

Leo Pieters (Vlaams Belang): Minister Peeters, u had het over meer goederentreinen over het spoor. We hebben allemaal kunnen lezen dat dat een beetje mank loopt.

En het is misschien niet meteen uw directe bevoegdheid, maar het gaat wel over Vlaanderen en de Vlaamse havens, namelijk de IJzeren Rijn. Hoe ver staat het

daarmee? En dan is er eventueel nog de verbreding van de E314 vanuit Lummen naar de Duitse grens.

De voorzitter: Mag ik wel voorstellen, collega's, dat we hier niet gaan peilen naar de individuele toestanden van allerlei dossiers en de stand van zaken? Ik begrijp uw vraag wel, maar dat is iets dat u dan verder moet uitklaren in de commissie Mobiliteit.

Minister Peeters, ik stel dan ook voor dat u niet concreet ingaat op al die vragen.

Minister Lydia Peeters: Voorzitter, ik wilde collega Pieters inderdaad uitnodigen om naar de commissie te komen. Dan zullen we een uitgebreid debat hebben over het verhaal van de IJzeren Rijn. Over het spoor zegt u terecht dat ik daar niet bevoegd voor ben, collega Pieters.

Ik wil zeker wel nog even reageren op wat collega Bex zegt. Wij gaan dit jaar geen 350 miljoen euro, maar toch het enorme bedrag van 335 miljoen euro investeren in onze fietsinfrastructuur. Ik wil die fietsinfrastructuur wel degelijk aanleggen, maar ik wil dan tegelijkertijd al de bedenking maken dat ik mij zorgen maak inzake investeringen en het vergunningenbeleid. Ik heb dat daarstraks ook al gezegd. Vandaag nog konden we lezen dat bijvoorbeeld diezelfde Raad voor Vergunningsbetwistingen een vergunning voor een fietspad heeft opgeschort – nog niet eens vernietigd, het gaat in eerste instantie om een opschorting – vanwege de nabijheid van een VEN-gebied (Vlaams Ecologisch Netwerk) – geen SBZ-gebied (speciale beschermingszone), maar een VEN-gebied in dezen.

Kortom, we hebben wel degelijk nood aan een robuust juridisch kader inzake vergunningenbeleid zodat we alle investeringen die we plannen en die vooral de modal shift faciliteren, zowel in personenvervoer als in goederenvervoer, kunnen realiseren. Daarvoor moeten we een robuust kader inzake vergunningenbeleid hebben. Wij hebben hier alle drie al duidelijk aangegeven dat wij willen zorgen voor dat robuust kader. Daarvoor hebben we zeker de andere collega's binnen de Vlaamse Regering als bondgenoot. We willen niet richting Nederlandse toestanden gaan waar plots heel wat vergunningen on hold worden gezet.

Mijnheer Bex, u hebt het over de lage-emissiezones (LEZ). U vraagt nu dat ik de LEZ's in verschillende steden zou uitrollen. Ik denk dat dat zeker niet de bedoeling was. In de vorige legislatuur heeft de Vlaamse Regering een kader uitgewerkt rond LEZ's. Een aantal steden, waaronder Antwerpen, Gent en Brussel, hebben een LEZ ingevoerd. Het staat andere steden vrij om dat ook te doen, na heel wat overwegingen.

U hebt het over de slimme kilometerheffing. Waarom zouden we die in de frigo hebben geduwd als het ons menens is met stikstofreducties, zoals u het hier stelt? Wel, we hebben in het parlement al een heel debat gehad rond de slimme kilometerheffing. We hebben toen heel duidelijk geantwoord dat wij geen platte belastingverhoging willen op de kap van de Vlaamse pendelaar die toevallig werkt in de Brusselse regio. Neen, dat willen we niet. We willen wel de modal shift faciliteren. We willen zorgen dat er voldoende investeringen gebeuren inzake fietsinfrastructuur, inzake vrije busbanen, inzake de trambus die we straks op de Woluwelaan laten rijden. Kortom, wij nemen heel wat concrete maatregelen die allemaal een enorme impact hebben inzake verkeer en de reductie van de emissies.

Wat betreft de binnenvaart, denk ik niet dat het een taak is van de overheid om elk individueel schip te vergroenen, net zomin als dat wij de private wagens van individuen gaan vergroenen. Maar wij faciliteren wel, door bijvoorbeeld automatisatie van sluizen op onze binnenvaarten zodat men een vlottere doorstroom heeft en er een betrouwbare regeling is en dat ze 7 op 7 toegankelijk zijn. Wij

zorgen voor heel wat extra kaaimuren zodat meer bedrijven toegeleid worden naar trafiek over het water. Wij zorgen ook voor walstroom, niet alleen in onze zeehavens maar ook her en der waar veel scheepvaart samenkomt. Dat zijn allemaal elementen die wij als Vlaamse overheid realiseren om de kaart van duurzaamheid ten volle te trekken.

De cijfers in het luchtbeleidsplan van 2019 die zijn goedgekeurd, spreken voor zich. Het moet uiteraard nog verder worden gemonitord en opgevolgd, maar ik ben er zeker van dat wij een zeer belangrijke bijdrage leveren in de reductie van de emissies als wij al deze maatregelen op dit elan kunnen doorzetten.

De voorzitter: Mijnheer Bex heeft het woord. Kort alstublieft.

Stijn Bex (Groen): Voorzitter, het was niet mijn bedoeling om op elk concreet punt dat ik heb aangehaald, uitgebreid in te gaan. Maar over het fietspad waar de minister haar uiteenzetting mee begon, dacht ik dat het ging over de verlichting op dat fietspad die de vleermuizenpopulatie zou kunnen hinderen.

De voorzitter: We gaan hier echt niet beginnen over een of ander fietspad in Vlaanderen.

Stijn Bex (Groen): Ik denk niet dat dit echt met dit debat en dit dossier te maken heeft.

De voorzitter: Dat denk ik ook. Laten we dat in de commissie Mobiliteit bespreken.

Stijn Bex (Groen): Dat wilde ik gewoon even zeggen voor het verslag, voorzitter.

Minister, er zijn heel veel mogelijkheden om beter te doen, bijvoorbeeld in de scheepvaart. In Nederland ondersteunt men de schippers om hun motoren te vergroenen omdat er gewoonweg geen businesscase is voor die mensen om dat zelf te financieren. Ik denk dat daar een rol voor de overheid is weggelegd. Op die manier roep ik u op om met een brede blik te kijken naar alle mogelijke suggesties die ik nu heb gedaan en die wij al vaak hebben gedaan en om die ook mee te nemen in de debatten binnen de Vlaamse Regering en om, zoals minister Crevits voorstelt, daar geen heilige huisjes te laten bestaan. Laat ons eens kijken wat we allemaal zouden kunnen doen als we die heilige huisjes even laten varen.

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (sp-a): Collega's, dames van de regering, de term heilige huisjes is hier al een paar keer gevallen, meestal om eerst te zeggen dat er geen zijn, om er dan minstens een te verdedigen. Ik wil erop wijzen dat dit niet gaat. Er zijn in dit debat eigenlijk geen heilige huisjes. Misschien op een na, en dat is dat huis waarin, waarop of waartussen we allemaal samen wonen. Want de hele stikstofdiscussie gaat ook niet alleen maar, net zoals sommigen zeggen, over het beschermen van een paar zeldzame plantjes en een paar afwezige boompjes. Het gaat over milieukwaliteit, over volksgezondheid. Het gaat over de kwaliteit van de omgeving waar we tegenwoordig allemaal massaal in rondlopen en zeer enthousiast over zijn. Het gaat dus niet over een paar zeldzame bloemetjes in een verloren wei, waarmee we allemaal ons huis op stelten zetten. Het gaat over wel meer dan dat.

Het gaat ook niet alleen over landbouw, collega Sintobin en anderen. Inderdaad, minister Peeters, ik ben blij dat er een inhaalbeweging is inzake bijvoorbeeld de vergroening van het openbaar vervoer. Maar laat ons nu allemaal onder elkaar eens heel eerlijk zijn in een debat zoals dit en geconfronteerd met een uitdaging

zoals nu: het is een ruim late inhaalbeweging. Er rijden in Vlaanderen letterlijk duizend keer meer Tesla's rond dan groene bussen. En die Tesla's zijn ook gefinancierd en gesubsidieerd met belastinggeld. De discussie over of we ons geld verstandig aan het besteden zijn en goede prioriteiten kiezen, is er een die we wel moeten voeren, denk ik, wanneer het gaat over belastinggeld. En dus ja, ik hoop dat u daar nog sneller in gaat dan u vandaag al doet. Want objectief gezien schieten we op dat vlak, ook in dit debat, tekort in Vlaanderen. En ik zeg 'we' om niet gemakshalve naar de regering te kijken. Maar in ieder geval mag de regering daarin gerust een paar tanden en een massa elektrische bussen bij steken, ook in het kader van deze problematiek.

Maar het is een problematiek – en daar hebben dat arrest en de ervaring in Nederland ons toch wel op gewezen – waarbij alles wat iemand doet dat een impact heeft op stikstofuitstoot, ook een impact heeft op alle anderen. En als we echt naar een vergunningsstop gaan, is het niet zo dat je kunt zeggen: 'In mijnen hof moet je mij met rust laten'. Neen, dat zullen we niet doen. Want al wat je in uwen hof doet, heeft een impact op de hof van iedere andere burger, iedere andere ondernemer. En het perverse aan dit hele systeem, deze hele situatie, is dat het geen enkel probleem is voor wie vandaag al een vergunning heeft en voor jaren gerust is, maar vooral een probleem zou scheppen voor al wie vandaag in een vergunningsprocedure zit of binnenkort zal willen ondernemen.

We zijn op een punt gekomen – en dat bewijst dat arrest ook – over dat het systeem van het vinden van individuele achterpoortjes. Want dat wás die uitzondering van die 5 procent 'de minimis': 'We kijken daar niet naar. Dan moeten we geen moeite doen en kunnen we blijven vergunnen. Dan moeten we zelfs niet naar milieueffectrapporten kijken.' Dat wás het. Dat was een uitzonderingsmogelijkheidje om nog te kunnen blijven vergunnen zonder milieueffectonderzoek. En er is ook enthousiast van gebruikgemaakt.

Wel, dat zal niet meer kunnen. En dat zal ook niet meer kunnen voor dé landbouw. En dit gaat niet, collega's, – en daarmee sluit ik af, voorzitter – over dé landbouw. Stop met te proberen zoveel mogelijk volk in bad te trekken om de miserie te verdelen. Dit gaat, wat de uitstoot van stikstof betreft, over een zeer specifiek deel van die sector, namelijk de intensieve veehouderij. In die intensieve veehouderij zijn we in Vlaanderen in het verleden veel te laks geweest, om allerlei redenen. En vandaag is die niet alleen verantwoordelijk voor deze problemen, maar bijvoorbeeld ook voor de problemen inzake waterkwaliteit en mest. Die intensieve veehouderij is bijvoorbeeld ook – we hebben die discussie deze week nog gevoerd in de commissie – een nest van illegale activiteiten, ook grensoverschrijdend met Nederland, rond mestverwerking. En het wordt in vele gevallen ondertussen beheerst door een aantal internationale groepen, waaronder Nederlanders die hier, dankzij onze lakse wetgeving, komen profiteren en ons met de miserie achterlaten.

De vraag is dus niet: doek de landbouw op. De vraag is: ga vanuit de landbouw een open discussie aan over hoe we die problemen op een correcte manier kunnen oplossen. En een warme sanering betekent inderdaad dat we bereid zijn om flankerend beleid hebben. Maar dat flankerend beleid zal dan wel met iets moeten gepaard gaan. Ik ben ertoe bereid – ik ben dat altijd geweest, mijn partij is dat altijd geweest – om geld te geven om ervoor te zorgen dat we de individuele landbouwer die zich in de schulden heeft moeten steken en die wil stoppen, kunnen laten stoppen zonder schulden. Ik ben ertoe bereid om die discussie aan te gaan. Dat is een flankerende maatregel. Maar dan wel in ruil voor het inleveren van die vergunning. En die vergunning komt er nooit meer bij. Want er is het feit, het gegeven – dat is een keuze die we hebben gemaakt – dat we in Vlaanderen twee keer meer vlees produceren dan we zelf consumeren, en

dat we dus voor heel Europa exporteur zijn. En dat terwijl je, als je naar een luchtfoto van dit land kijkt, eigenlijk naar een stad kijkt.

We kweken in het midden van de dichtstbevolkte stad van Europa varkensvlees voor heel Europa. Als we nu echt denken dat dat de nuttigste, slimste en minst negatieve manier is om onze ruimte te gebruiken, dan denk ik dat we nog eens opnieuw moeten nadenken. Dit gaat immers niet over grenzen aan de groei. Dit gaat over waar we kansen zien voor groei, en grenzen aan de negatieve effecten van die groei. Dan denk ik, als ik zie wat er vandaag op Vlaamse grond aan het gebeuren is in die sector van de intensieve veehouderij, dat er andere kansen zijn voor veel meer groei, met veel minder negatieve effecten. Laten we daar dus nu maar eens een eerlijk en open debat over voeren, ook in het belang van alle anderen. Dat gaat niet over de landbouw: dat gaat over economische activiteit. Laten we dat voeren zoals we dat bij iedere andere economische activiteit óók voeren. De effecten zijn voor u en niet voor de rest van de samenleving.

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

Wilfried Vandaele (N-VA): Voorzitter, er is al heel veel gezegd. Ik weet dat collega Sintobin er nog aan twijfelt of hij de doelen tegen 2050 wel wil halen, maar onze partij wil die wél halen, en om die te halen, moeten we inderdaad al tegen 2030 een reductie van onze stikstofneerslag met 50 procent realiseren. Er is hier al veel over cijfers gezegd. We kunnen altijd over cijfers discussiëren. Ik probeer mij toch vast te klampen aan die van ons milieu- en natuurrapport, de cijfers van 2018. Collega Rombouts, er is natuurlijk de import. Er is ook onze export, het is ook al gezegd, maar als we louter naar dat binnenlandse verhaal kijken, en dat moeten we toch eens doen, dan neemt die landbouw toch een flink deel van de uitstoot, van de depositie voor zijn rekening, namelijk blijkbaar 78 procent in 2018. Voor transport is dat 15,3 procent, voor de andere sectoren minder dan 3 procent. Is dat het culpabiliseren van een sector? Neen, dat lijkt me een vaststelling die we toch moeten durven te maken.

Collega Sintobin, u stelt het verkeerd voor, denk ik, als u zegt dat die hele landbouwsector zal bloeden. Ik denk dat niemand dat wil. Collega, het gaat hier in dit geval echt om de impact van ammoniak op de natuurgebieden rond bepaalde bedrijven. Men kan daar selectief zijn in het beleid. Men kan daar gebiedsgericht werken. We hadden in de vorige legislatuur – horresco referens – trouwens het verhaal van de rode en de oranje en de groene bedrijven. De rode waren de grootste vervuilers. Die konden niet opnieuw een vergunning krijgen. Dat waren er 46. Er waren 498 oranje bedrijven die die uitstoot moesten verminderen. Daar is dus zeker nog winst te boeken, want als ik het goed heb, dan zijn er van die 498 eigenlijk nog maar 10 die initiatieven hebben genomen om die uitstoot en dus die depositie van ammoniak te verminderen. Er is dus zeker nog winst te boeken zonder dat die sector helemaal wordt kapotgemaakt, want dat wil natuurlijk niemand.

We zien ook wel, helaas, dat de systemen die we ook vanuit de Vlaamse overheid niet alleen opleggen, maar ook aanmoedigen en subsidiëren, eigenlijk nog niet de resultaten geven waarop we hadden gehoopt. De luchtwassers zijn al genoemd. Er zijn de ammoniakarme stallen.

Niemand wil natuurlijk een economisch en sociaal kerkhof in de landbouwsector, maar het is misschien toch niet altijd begrijpelijk dat, in de precaire situatie waarin we zitten, er toch nog altijd megastallen – het is een raar woord, maar goed – worden vergund, met name door onze provinciale deputaties, vaak tegen het advies van de gemeentebesturen in. Er was nochtans toch min of meer een stagnatie van die stikstofdepositie bij de landbouw.

Dat is dus misschien toch ook niet zo verstandig. Die familiale landbouw waar we het zo vaak over hebben, moeten we toch ook alle kansen blijven geven. Het is al gezegd, vanuit onverdachte hoek, namelijk door collega D'Haese: de landbouwer krijgt natuurlijk niet het geld voor zijn producten dat hij verdient. Ik zeg altijd: ik kan thuis geen kip opkweken voor de prijs die men vraagt voor die kip op de markt of in de supermarkt. Dat kan niet. Daar is dus iets fundamenteel fout. Die landbouwer verdient het hoe dan ook om beter te worden beloond voor zijn inspanningen.

Dat definitieve PAS is dus absoluut dringend nodig, denk ik. Alle sectoren moeten in dezen een engagement op zich nemen, met gebiedsgerichte maatregelen in de probleemgebieden. Minister, de experts moeten ons de weg wijzen. Het is goed dat u daar ook een expertenpanel voor hebt ingesteld.

Uiteraard moeten we letten op het probleem met Nederland. Ik denk dat het ook goed is dat men daar op de Vlaams-Nederlandse top van 4 november 2020 uitdrukkelijk afspraken over heeft gemaakt.

Er moet dus een tandje worden bij gezet. Minister, tijd voor actie.

We hebben begrepen dat u scenario's tegen het licht zult houden en dat die in openbaar onderzoek zullen gaan. We zijn benieuwd naar het publieke debat daarover. Dit is in elk geval een hele uitdaging, we benijden het u niet om daarvoor voldoende draagvlak te vinden in de regering, in het parlement en in de samenleving.

Ik denk dat oplossingen die sectoren tegen elkaar opzetten geen goede oplossingen zijn. We moeten de industrie niet opzetten tegen de landbouw. We moeten ook geen tweedeling maken tussen de stad en het platteland. Dat is allemaal een bijzonder moeilijke oefening, een gigantische uitdaging voor u, minister, maar op de steun van onze N-VA-fractie kunt u in elk geval rekenen.

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Collega Vandaele, wat het halen van 2050 betreft, weet ik niet goed over het over mijn persoon gaat of over de cijfers. Dat was voor mij niet zo duidelijk. *(Opmerkingen van Wilfried Vandaele)*

Collega Schauvliege, u zegt dat we ons moeten concentreren op de hoofdthema's en niet op de kleintjes. Ik denk dat u daarmee de gascentrales bedoelt. Men spreekt hier soms over heilige huisjes. Voor ons West-Vlamingen is dat niet zo evident om dat telkenmale te herhalen. We zouden daar iets anders voor moeten vinden.

Ik denk dat we alles in rekening moeten nemen, ook jullie gascentrales en dergelijke. Als er een dossier is waarin jullie hypocriet zijn, dan is het het dossier van de gascentrales en de kernuitstap. Ik zie aan de lichaamstaal dat collega Vaneekhout aan collega Schauvliege zegt dat ze daar niet moet op reageren omdat zij dat debat toch niet kunnen winnen. *(Opmerkingen. Rumoer)*

De voorzitter: Collega Schauvliege heeft nochtans het woord gevraagd.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Ik heb een rechtstreekse lijn met collega Vaneekhout.

De voorzitter: Collega Sintobin, collega Schauvliege zou u graag willen onderbreken.

Mieke Schauvliege (Groen): Collega Sintobin, mijn boodschap is gewoon dat we een heel grote achterstand hebben op het vlak van het behalen van de

doelstellingen. We zitten heel ver achter op wat we moeten bereiken, collega Vandaele heeft het daarnet genoemd. De toestand van onze natuur is zeer slecht. We zullen echt een serieuze tand moeten bijsteken. Op dit moment zitten we met een vergunningenprobleem dat we serieus moeten nemen. En als we echt maatregelen willen nemen die werken, dan moeten we ons concentreren op die sectoren die het meest doorwegen. Daarmee wil ik niet zeggen dat we niet allemaal inspanningen moeten doen. Dat hoort u mij niet vertellen. Maar wanneer ik naar de sector van de industrie kijk en de maatregelen enkel daarop focus, dan zal ik mijn doelstellingen niet halen.

De boodschap is vooral dat we in het verleden een beetje te laks zijn geweest in de keuzes die we hebben gemaakt. We hebben niet echt duidelijke keuzes durven maken in functie van de doelstellingen die we moesten halen. Het resultaat ligt ook op tafel. We zitten verder van de doelstellingen dan ooit. Laten we dus alstublieft goede keuzes maken en alle sectoren meenemen. Laat ons ook het heilige huisje van de landbouw niet voor 100 procent proberen te sparen. We moeten vooral die industriële landbouw aanpakken en zorgen dat we daar de stikstofdepositie zwaar naar beneden halen. Dan pas zullen we onze doelstellingen halen. Het is niet meer of niet minder dan dat.

De voorzitter: Collega Sintobin heeft het woord.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): U zegt dat we de kleintjes niet moeten meenemen, maar ik zou toch alles meenemen in dit verhaal. *(Opmerkingen)*

De voorzitter: Collega Schauvliege, u mag herhalen wat u wel hebt gezegd.

Mieke Schauvliege (Groen): Ik denk dat u niet goed hoort. Ik heb gezegd dat we alle sectoren moeten meenemen.

De voorzitter: Luister dan even.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Het zal ongetwijfeld aan mijn leeftijd liggen.

Mieke Schauvliege (Groen): Dat zou kunnen.

Ik heb gezegd dat we alle sectoren moeten meenemen maar we hebben een heel pad te gaan. Er liggen zware doelstellingen op ons bord. We moeten echt wel duidelijk zijn. Het zal vooral in die sectoren zijn die nu het zwaarst bijdragen tot die stikstofdepositie waar we het zullen moeten halen wanneer we die doelstellingen echt willen bereiken. Alle sectoren moeten dus meewerken, iedereen, maar landbouw en verkeer kunnen de meeste winst opleveren wanneer we naar die doelstellingen willen gaan.

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Ik ga met u akkoord, maar mijn vraag was eigenlijk of u niet vindt dat u een beetje hypocriet bent in het dossier van de gascentrales en de kerncentrales, want daar geeft u geen antwoord op.

De voorzitter: De heer Rzoska heeft het woord.

Björn Rzoska (Groen): Collega Sintobin, ik zal u antwoorden zodat u naar huis kunt met een antwoord op uw vraag. Sommigen in dit halfroond kijken nogal eens naar de gascentrales, maar het zal u wellicht niet vreemd in de oren klinken dat in gelijk welk scenario rond kerncentrales, we gascentrales nodig zullen hebben.

Als u nu aan mij vraagt of ik kies voor de bevoorradingzekerheid van de Vlaming inzake elektriciteit, dan zeg ik, ja, die bevoorradingzekerheid is van belang. In elk scenario gaan we dus gascentrales nodig hebben.

Wat ik mankeer in dit debat is de intellectuele eerlijkheid van sommigen dat er inzake neerslag – mijnheer Sintobin, ik probeer u te antwoorden, maar u hebt al een gehoorprobleem, merkte ik daarnet – heel duidelijke cijfers zijn. Dan moeten we ook eerlijk zijn dat inzake neerslag van de gascentrales de cijfers achter de komma staan, als u die nader wilt bekijken.

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Ja, inderdaad, en ook qua CO₂-uitstoot. Als u zegt dat er in de toekomst altijd gascentrales nodig zullen zijn, dan is het ondertussen ook al bewezen dat er in de toekomst kerncentrales nodig zullen zijn. Daar blijft u op uw standpunt, terwijl andere partijen die nu in de meerderheid en federaal in de oppositie zitten, ook kiezen voor het voortbestaan van kernenergie. Dat is een debat dat we op een ander moment moeten voeren.

Wat de leefbare landbouw betreft, mevrouw Schauvliege en mijnheer Tobback, inderdaad, we exporteren niet alleen naar de rest van Europa, we exporteren naar Azië en ook nog naar een pak andere landen, we exporteren over heel de wereld.

Misschien is het gemakkelijk gezegd dat we af moeten van de intensieve veeteelt en dat we die moeten verminderen, maar jullie mogen niet vergeten hoeveel jobs daaraan vasthangen. Vlaanderen is bij uitstek een exportland, niet alleen van landbouwproducten, maar ook van andere producten. Die worden geproduceerd door industriële activiteiten. Wat gaan we daar in godsnaam allemaal mee doen? Wat gaan we doen met al die mensen die allemaal werkzaam zijn in die sectoren?

Vlaanderen staat in voor 60 procent van de export van dit land. Waar gaan jullie die jobs allemaal halen? In de dienstensector? Ik denk het niet. Daar zit het al vol met mensen. We hebben de export nodig om die jobs te blijven garanderen en natuurlijk ook als een inkomen voor dit land.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Collega Sintobin, dan steunt u wellicht het pleidooi om heel duidelijke keuzes te maken, want dat is natuurlijk een van de zaken die heel belangrijk zijn. We zijn een exportland, maar je kunt de export continu uitbreiden om dan nadien vast te stellen dat we voortdurend in overschrijding gaan. We moeten nu die keuzes maken en geleidelijk aan dingen verminderen binnen de milieugebruiksruimte die we hebben. Dat is belangrijk.

We pleiten niet voor geen export, maar op dit moment is het veel te veel omdat de milieugebruiksruimte opgebruikt is, meer dan opgebruikt is. Ze staat onder druk. We moeten terugschroeven en dat is de keuze die we nu moeten maken. Hoe langer we die voor ons uitschuiven, hoe meer slachtoffers er zullen vallen. Maak dus die keuze nu. Dat is ons pleidooi.

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (sp.a): Collega Sintobin, ik heb er zelf op gewezen dat het inderdaad een sector is die zeer sterk exporteert. Die sector en de activiteiten van de productie van intensieve veeteelt en agro-industrie in het algemeen – een van de sectoren waarvan de uitstoot nog altijd stijgt volgens de cijfers – staan vandaag in de weg van het vergunnen van andere economische activiteiten, die ook jobs opbrengen, die vaak ook op de export zijn gericht en in concurrentie gaat met de chemische industrie over dezelfde gebruiksruimte. De logische vraag die we dan moeten stellen is: welke van die sectoren is degene met de meeste toegevoegde waarde, met de meeste toekomstperspectieven, met de meeste jobcreatie en de meeste garanties voor de toekomst?

Als de ruimte beperkt is, vul je ze verstandig in, daarover ging mijn eerste tussenkomst. We moeten stoppen met te doen alsof we plaats hebben voor alles. Vlaanderen heeft zo goed als geen greenfields meer. Met greenfields bedoel ik niet bloemetjes en bijtjes, maar onbeperkte ruimte waar je om het even wat kunt doen. We hebben die niet meer.

Iedere keuze voor iedere vergunning en voor iedere sector die je ondersteunt en waarvoor je ruimte voorziet, zal de plaats innemen van een andere. Het feit dat we die keuze nooit hebben willen maken en dat we die discussie nooit hebben kunnen voeren, heeft ons geleid tot de situatie waarin we ons nu bevinden: het moment waarop het letterlijk op is. De ruimte is op dit moment, zoals in Nederland is gebeurd, op. Dan kun je nog een tijdlang – en dat is wat men gedaan heeft – achterdeurtjes zoeken om toch nog hier en daar wat op te rekken, de typische Vlaamse koterijen, maar op een zeker moment is ook dat op.

U gaat dus moeten stoppen met die discussie uit de weg te gaan. We moeten die nuchter voeren, zonder heilige huisjes en zonder verwijten, want dit is geen moreel verwijt aan een sector. Het is gewoon een nuchtere vaststelling: we zitten vandaag in een fase waarin we keuzes moeten maken voor dat wat ons het meest opbrengt en ons het minste nadeel oplevert, en dat moet dan voorrang krijgen op andere zaken. Punt. Dat is, denk ik, een zeer nuchtere redenering; men moet dat niet persoonlijk of emotioneel opvatten. We gaan dat debat moeten voeren, of het is voor iedereen op. En dat is het slechtste wat ons kan overkomen, denk ik.

De voorzitter: De heer Sintobin heeft het woord.

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Collega Tobback, ik heb al een paar keer gezegd dat ik bereid ben om het debat open en bloot te voeren. (*Gelach. Rumoer*)

De voorzitter: Na dat heilig huisje, neen dank u.

Bruno Tobback (sp.a): Misschien liever nu dan in 2050, maar als het voor u hetzelfde is, dan toch liever niet. (*Gelach*)

Minister Hilde Crevits: Dát is voor mij een heilig huisje. (*Gelach*)

Stefaan Sintobin (Vlaams Belang): Ik stel voor dat iedereen op Google eens opzoekt wat 'open en bloot' nu juist betekent. Het is niet omdat er van die degoutante programma's bestaan op tv ... (*Opmerkingen van Hannelore Goeman*)

Maar collega Tobback, ik heb gedurende het debat al een paar keer gezegd dat ik over alles debat wil voeren. Voor mij is dat allemaal om het even.

Collega Vandaele, ik heb in mijn tussenkomst trouwens ook gezegd dat ik er ook voorstander van ben om selectieve en gebiedsgerichte maatregelen te nemen. Dat stond in mijn inleiding, maar toen was u nog niet aan het luisteren, denk ik.

Naar de regering toe – ik heb het al mijn tussenkomst vermeld: ik denk dat het debat eigenlijk een beetje te vroeg komt. (*Opmerkingen van minister Hilde Crevits*)

Ik denk dat we moeten wachten op de maatregelen vanuit de Vlaamse Regering. Enkel op basis daarvan kunnen we een echt debat voeren. Nu hebben we de ideologische en de partijstandpunten opgelijst; iedere partij heeft zijn standpunt verkondigd. De regering kan nog niet echt antwoorden op onze vragen, maar ik wil er toch nog eens de nadruk op leggen, ministers – twee nog –, dat er een plan komt dat rechtszekerheid biedt, dat getuigt van realisme, dat zorgt voor de bescherming van de natuur, collega's, en dat garanties biedt voor de landbouw en andere industrieën. Ik hoop dat we binnenkort het echte debat kunnen voeren.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Ik wil toch even aansluiten bij wat collega Sintobin zegt. Ik hoor hier heel grote verklaringen dat we nu moeten kiezen, maar in het begin van het debat heeft collega Demir – die even een sanitaire stop inlást – gezegd dat er een plan-MER is waarvan nu een passende beoordeling moet komen en waar we nu extra scenario's aan gaan toevoegen, die ook 'be-MER'd' moeten worden. Dan krijg je de milieueffecten van wat we willen doen. Dan hebben we de doorrekening van de opties. Dat is de weg, het traject, dat we nu willen afleggen.

Vandaag zeggen dat we een hele sector in vraag moeten stellen, collega's, daar vind ik het te vroeg voor. Er is een voorlopige PAS, waarin een hele reeks maatregelen staan die we willen nemen en waarvan we zeggen dat we ervan uitgaan dat het niet voldoende zal zijn. Er zal nog extra nodig zijn en dus gaan we extra scenario's maken, om dan tot een definitieve PAS te komen. Dat is ook wat we met ons drieën gevraagd hebben bij het begin van de namiddag.

Dat is het traject. Iedereen mag daar zijn mening over hebben, en het is goed, collega Tobback, dat we over een aantal zaken van mening verschillen. Maar we moeten inderdaad heldere en rechtszekere keuzes maken en daar dan een flankerend beleid aan koppelen. En dat hebben we hier met ons drieën gezegd.

Dus, collega Sintobin, vaak ben ik het niet met u eens, maar in dezen ben ik het wel eens met de teneur van wat u zegt.

De voorzitter: Mevrouw Schauvliege heeft het woord.

Mieke Schauvliege (Groen): Minister Crevits, ik wil hier toch nog even op reageren. Het stappenplan dat u schetst, is natuurlijk correct. Maar dit had eigenlijk al afgewerkt moeten zijn tegen 2019. Niet alle maatregelen hadden toen uitgevoerd moeten zijn, maar wel het hele plan-MER, de keuze, de definitieve vastlegging van de regeling. Ik vind het dus wel wat gemakkelijk om nu te zeggen dat u ermee bezig bent. Eigenlijk was de afspraak dat er tegen 2019 een definitieve regeling zou moeten zijn, die echter op de lange baan geschoven werd. Ik hoop dat het nu ernstig is en dat de keuzes er echt komen opdat we tegen juli werkelijk die verschillende scenario's op tafel zien liggen. We staan namelijk nu wel degelijk voor een ontplofte stikstofbom waarmee we moeten omgaan.

De voorzitter: Had u het nu over een stikstofbom?

De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (sp·a): Die bom kan in een aantal gevallen wel behoorlijk stinken, mocht u daarop alluderen, voorzitter.

De voorzitter: Neen, neen, ik zit nog altijd in mijn hoofd met de tussenkomst van de heer Sintobin.

Bruno Tobback (sp·a): Dat had ik er nu net uit gekregen. Dank u wel om dit beeld opnieuw op te roepen. *(Gelach)*

Er zijn heel wat bedenkingen te maken bij die milieu-effectenrapporteringen, terecht uiteraard. Er hadden nooit uitzonderingen gemaakt mogen worden voor heel wat vergunningsaanvragen. Er blijft echter wel een heel praktische vraag, minister. Ik ga ermee akkoord dat u de tijd zult moeten nemen om een globale afweging te maken. Wat doet u ondertussen echter met alle lopende vergunningsaanvragen?

Strikt genomen is er nu namelijk de verplichting tot een milieueffectenrapportering. Ondertussen ben u echter bezig met een globale milieueffectenrapportering, met het creëren van een kader waarbinnen al die vergunningen beoordeeld zouden moeten worden. Wat is uw boodschap voor diegenen die vandaag een aanvraag lopen hebben of een aanvraag overwegen? Dat zijn namelijk natuurlijk ook allemaal ondernemers die getroffen worden. U en de regering doen al heel de namiddag uw best om te spreken als een college. Ik richt me nu dus tot u allen. Er stelt zich natuurlijk wel een reëel probleem. *(Opmerkingen)*

Ja, ze heeft gezegd wat ze zou doen. Maar iedere vergunning die ondertussen verleend wordt ...

De voorzitter: Laat de heer Tobback even uitspreken.

Bruno Tobback (sp.a): Ja, minister Crevits wil het nog eens te allen prijze open en bloot zeggen, en dat is haar ook gegund. Ik kan me echter voorstellen dat, in dit soort van moeilijke debatten, iedereen zijn afleiding zoekt waar die te vinden is. De realiteit die open en bloot is, minister, is dat elk van die verleende vergunningen ondertussen wel een effect heeft op de globale stikstofdruk. Dit heeft dus ook een impact op wie binnen een maand of binnen een paar maanden of na juli een vergunning aanvraagt. Dit is in de huidige context een gesloten boekhouding, een zero-sum game. Hoe garandeert u dat er ook na juli nog ruimte zal zijn voor diegenen die vandaag nog geen aanvraag indienden? Daarover gaat het uiteindelijk toch? Zullen we nu niet, zoals dat het geval was met de betonstop, het risico creëren van een rush op vergunningen om dit zo snel mogelijk te kunnen en zo snel mogelijk nog schade aan richten en de deuren te sluiten voor al de volgenden? Want uiteindelijk gaat dit debat toch vooral om de toekomst? Deze regering zegt altijd dat ze geen last wil opleveren voor de volgende generaties. Dit is een van de lasten die we dragen van de vorige generaties, omdat men hier in het verleden geen rekening mee gehouden heeft en maar wat gedaan heeft. Daardoor staan we nu tegen de muur. Ik hoop dus dat u niet bezig bent met het nog hoger bouwen van die muur – en daartegen wil ik ook oproepen – voor diegenen die binnen vijf jaar aan de beurt komen. Ook dan zullen er namelijk nog ondernemers zijn, collega's.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Ik wil het nog duidelijker stellen. Zoals gezegd, werken we aan dat definitieve kader voor het PAS. Dat moet voldoende juridisch rechtszeker zijn. Dat moet ook wetenschappelijk onderbouwd zijn. Ik vind het wel zeer belangrijk dat de beslissing die we dit jaar nemen, ons later niet in de problemen brengt. Ook daarom moeten we al die scenario's goed laten berekenen.

Collega Tobback, het is misschien belangrijk dat ik het nog even herhaal. We hebben onmiddellijk de opdracht gegeven aan de diensten om de tools offline te halen, die het gebruik van het beoordelingskader ondersteunen. Dat is dus gebeurd. Ondertussen zijn we bezig met het voorbereiden van de communicatie aan de lokale besturen met concrete richtlijnen van het Agentschap voor Natuur en Bos omtrent de wijze waarop de beoordeling moet gebeuren, in afwachting van het definitieve PAS. Dat wil zeggen dat er een passende beoordeling zal zijn voor de lopende vergunningsaanvragen, waarvoor dit vroeger niet het geval was.

Maar dat geldt alleen maar tot we een definitief kader hebben. De diensten zijn dat aan het voorbereiden. Het zal eerstdaags gecommuniceerd worden naar de lokale besturen en provincies.

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Collega's, iedereen hier in dit debat beseft de problematiek. We hebben net al aangegeven dat we allemaal uitkijken naar de resultaten van de MER en de aanbevelingen van het expertenpanel.

Het is voor CD&V belangrijk dat er een juridisch stevige basis gevormd wordt voor een definitief PAS-beleid (Programmatische Aanpak Stikstof). We zijn als overheid verplicht om onze ondernemers en economische sectoren rechtszekerheid te bieden. Het ideale middel om economie te fnuiken, is onzekerheid. En dat is zo voor alle sectoren.

We wijzen erop dat er al heel wat stappen gezet zijn. De minister heeft duidelijk aangegeven welke stappen de afgelopen jaren aan voorbereidende werken zijn gebeurd, maar ook de effectieve uitstoot op het terrein toont dat aan: van 120.000 ton in 2000 naar 73.000 ton emissie in 2018. We kunnen niet zeggen dat dit geen belangrijke voorwaartse stap is. Maar we zijn er nog niet, er zijn nog heel wat uitdagingen. Voor veel sectoren die stikstof uitstoten, zullen we een manier moeten zoeken om nog meer resultaten te boeken op het vlak van natuurgebied.

Ik ga het debat niet heropenen maar er zijn collega's die over de impact van import en export maar kunnen nadenken als er een reisverbod is voor stikstof. Van heilige huisjes gesproken! Er is heel duidelijk aangegeven dat we alle pistes willen bekijken. Dat betekent alle sectoren, maar ook onze import en export.

Voor CD&V moet er een evenwicht worden gevonden tussen economie en ecologie. Uiteraard willen we de natuur beschermen, in stand houden en zelfs herstellen. Dat is een doelstelling die we vooropstellen. Dat moet in evenwicht worden gebracht met de economie, en daar kijken we naar uit.

Wat betreft de maatregelen, ministers, ik herhaal het, is het belangrijk dat de natuurimpact en de socio-economische impact in overweging worden genomen. Bij de uitvoering zal de Vlaamse Regering de nodige budgetten en een flankerend beleid moeten uitbouwen. Ik heb vernomen van de ministers dat ze dit engagement aangaan. We kijken allemaal uit naar het debat.

De voorzitter: De heer Coenegrachts heeft het woord.

Steven Coenegrachts (Open Vld): Voorzitter, we zijn het er inderdaad allemaal over eens ...

De voorzitter: Kan iedereen zijn masker opzetten, alstublieft?

Steven Coenegrachts (Open Vld): De inspanningen in dit dossier zijn er voor iedereen: alle sectoren en burgers, voor ons allen. We moeten daar vaart mee maken. We zijn hier te lang mee bezig; de tijd staat niet aan onze kant. Mevrouw Schauvliege, ik hoop dat u gehoord hebt dat ik u gelijk gegeven hebt. Dat gebeurt niet vaak. Daarom zeg ik het even.

We gaan grondig moeten werken. We gaan de milieueffecten goed moeten onderzoeken en de socio-economische impact goed in kaart brengen. We mogen er niet aan voorbijgaan dat achter alle cijfers die we hier noemen, bedrijven en ondernemers schuilgaan. Er gaan mensen die daar hun inkomen uit halen, achter schuil. We moeten duidelijk hun toekomst meenemen in de keuzes die we maken. We moeten er alles aan doen om Nederlandse toestanden te vermijden, om onze economie, welvaart en natuur te beschermen, en op een manier die rechtszeker is voor de vergunningen die vandaag lopen en die we in de toekomst nog gaan afleveren.

Ik denk dat we met maatregelen die redelijk zijn, die fair zijn, die ook waar dat nodig is een flankerend beleid schetsen, een mogelijkheid bieden. We moeten

daarin ook de opportuniteit zoeken om te evolueren naar een duurzame economie, om de omslag te maken naar een duurzamere landbouw. Dat hoeft inderdaad, collega's, ik zal het toch maar hardop zeggen, ook geen heilig huisje te zijn. We kunnen daar winst in maken, als we maar geloven in, en inzetten op de technologische ontwikkelingen, de technologie die er vandaag is, die bestaat, die nog te weinig is uitgerold en die, inderdaad collega Vandaele, sneller uitgerold had kunnen worden. We kunnen daar inderdaad heel veel winsten boeken, als we maar geloven in de kracht van innovatie en in onze technologie.

Collega's, ik vat samen. We wachten op het traject van de milieueffecten, op de voorstellen die daaruit door de regering zullen worden gedistilleerd. Maar wees ervan overtuigd, we zullen hier inderdaad grote inspanningen moeten doen, duidelijke keuzes moeten maken. We moeten daar geen schrik van hebben, als we dat maar voldoende kaderen en er voldoende de opportuniteiten voor de toekomst in zien. Dan komen wij hier ongetwijfeld sterker uit. *(Applaus bij Open Vld)*

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Voorzitter, ik ga daar niet al te veel aan toevoegen. Ik vind het een beetje vreemd dat het debat slingert richting – wat was het daarnet? – de idee dat we reisverboden voor NO_x echt als een serieuze optie moeten bekijken. Ik meen dat begrepen te hebben. Ik heb aan de andere kant gehoord dat we wetgeving nodig hebben tegen de import van NO_x. Ik ben, net als collega Tobback, ongelooflijk benieuwd hoe men dat gaat realiseren. Ik stel mij een soort van grenswachters voor met een geweer dat lucht opzuigt in plaats van kogels te schieten. Enfin, ik weet het niet. Ik wil daar echt eens een gedachtewisseling over houden in de commissie, hoe jullie daarin zullen slagen. *(Opmerkingen van Bruno Tobback)*

Ja, ik laat mijn creativiteit de vrije loop. Hoe gaan we erin slagen om dat te doen? Volgens mij gaat het debat... *(Opmerkingen van Bruno Tobback)*

De voorzitter: Collega D'Haese, collega Tobback wil u een suggestie doen of u onderbreken?

Bruno Tobback (sp.a): Ik wil de kans niet laten verloren gaan om, denk ik, namens heel het parlement collega D'Haese te feliciteren. Het gebeurt niet vaak dat zijn fractie – en dat is geen kritiek of zo – zover gaat in het meedenken met de anderen in dit parlement over concrete oplossingen voor concrete problemen. Dus, proficiat. Ik wou dat toch efkens gezegd hebben. *(Gelach)*

Jos D'Haese (PVDA): Met veel plezier gedaan! Jullie kunnen altijd bij ons terecht voor ideeën over vaccinatiestrategieën, testing en tracing. We hebben er al een aantal gegeven. Jammer dat die goede raad in de wind is geslagen.

Maar ter zake, ik denk dat het er hier om gaat welke maatregelen we nemen. Daarom is het natuurlijk wel relevant welke sectoren veel bijdragen. Dat lijkt me een evidentie.

Maar daar hebben we het al veel over gehad. Ik wil nog kort iets zeggen over die discussie van daarnet over de gascentrales. Ik vind het heel jammer dat iedereen zich hier laat opsluiten binnen de valse tegenstelling die de N-VA oplegt, samen met de energielobby in dit land. Het zou ofwel kernenergie zijn, ofwel gascentrales. We hebben daarnet nog een rapport gehad van de Commissie voor de Regulering van de Elektriciteit en het Gas (CREG), dat duidelijk zegt dat die gascentrales niet nodig zijn. Ze zijn alleen nodig in de berekening van Elia, als je rekening houdt met horrorwinters zoals die van 1984 en 1986. Maar die liggen jammer genoeg al ver achter ons. De klimaatverandering doet jammer genoeg

haar werk. We hebben een winterprik gehad, maar die is toch niet van die grootteorde dat de Schelde dichtgevroren was. Die gascentrales hebben we dus vandaag niet meer nodig. Het valse dilemma dat de N-VA en de energielobby opleggen, is in elk geval kassa-kassa voor de energiemultinationals. Ofwel houd je de kerncentrales open – dat is kassa-kassa voor Engie en co, en blijkbaar met de steun van het Vlaams Belang: geld van de Vlaamse energieconsument naar Franse energiemultinationals. Proficiat! Ofwel is het kassa-kassa voor de energiebedrijven die gascentrales mogen bouwen met 3,6 miljard euro overheidsgeld.

Dat is natuurlijk een discussie voor een ander parlement. Maar ik vind het toch wel straf hoever het blinde geloof in de vrije energiemarkt iedereen brengt. De groenen investeren in fossiele energie, en de liberalen delen miljarden euro overheidsgeld uit. Ik vraag mij af wat het volgende is, de N-VA die energie wil herfederaliseren? We zullen zien wat het nog gaat geven.

Voorzitter, ik denk dat hier vandaag alles gezegd is. Ik denk dat het debat uitgeput is, maar we zullen het later nog wel opnieuw opnemen.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? *(Neen)*

Wenst iemand tot besluit van dit actualiteitsdebat een motie of een motie van wantrouwen in te dienen?

– Het Vlaams Belang kondigt aan een motie te zullen indienen.

De motie moet uiterlijk om 17.35 uur zijn ingediend.

Het parlement zal zich daarover straks uitspreken.

Het debat is gesloten.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De voorzitter: Dames en heren, we schorsen de vergadering.

– De vergadering wordt geschorst om 17.04 uur.

– De vergadering wordt hervat om 17.25 uur.

ACTUELE VRAAG van Koen Van den Heuvel aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over het ondersteunen van het investeringsniveau van de lokale besturen

ACTUELE VRAAG van Jeremie Vaneekhout aan Bart Somers, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Bestuurszaken, Inburgering en Gelijke Kansen, over de door corona teruggeschroefde investeringen van lokale besturen

De voorzitter: De heer Van den Heuvel heeft het woord.

Koen Van den Heuvel (CD&V): Mijn vraag gaat over de lokale financiën. We hebben deze week kennisgenomen van de resultaten van een grote enquête, die Radio 2 en de Universiteit Gent (UGent) bij burgemeesters hebben afgenomen. De resultaten waren op financieel vlak nogal duidelijk. Meer dan 80 procent van de burgemeesters gaf aan dat ze voor zwaar financieel weer staan. Ze verwachten niet meteen op de korte termijn, maar toch na 2021 dat ze structureel minder ontvangsten zullen hebben omdat ze minder belastingen zullen ontvangen. Nog verontrustender vond ik dat ongeveer een kwart van de burgemeesters

aangaf dat ze hun investeringen willen terugschroeven. Dat is natuurlijk minder goed nieuws. Heel wat beleidsniveaus doen inspanningen om de relance na corona gestalte te geven. Ik denk dat we dat ook absoluut nodig hebben. Dan is het natuurlijk niet goed dat het niveau dat in dit land voor ongeveer de helft van de publieke investeringen verantwoordelijk is, zou afhaken.

We hebben daarom voor u een belangrijke vraag. Hoe staat u tegenover die resultaten? Hoe zult u er toch voor zorgen dat die lokale besturen de motor van de relance kunnen blijven en ook de motor kunnen blijven van investeringen in een betere infrastructuur? Ik denk dat dat absoluut nodig is. Er zijn een aantal voorstellen, maar ik denk dat we dit toch echt moeten bewaken en waar het kan ook een tandje moeten bijsteken.

De voorzitter: De heer Vaneekhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Minister, het is niet de eerste keer dat we zowel hier als in de commissie over dit thema in gesprek gaan. Het is vanaf het begin van de crisis voor ieder van ons duidelijk dat die een impact zou hebben op de gemeentelijke financiën. Deze week zien we dat dat al een stuk concreter en tastbaarder wordt en dat de burgemeesters zich daar terdege van bewust zijn. Ze geven in de bevraging aan dat een kwart van de steden en gemeenten hun investeringen dreigt in te perken of te verschuiven, omdat ze toch een aantal financiële problemen hebben.

De impact van corona is natuurlijk dubbel: zowel rechtstreeks op het investeringsbudget, maar ook op de jaarlijkse inkomsten en uitgaven. In 2021 en de jaren daarna zal er een impact zijn op de inkomsten, die bijvoorbeeld uit de algemene personenbelasting komen. Daarnaast moet men door corona meer uitgaven voor steunmaatregelen of voor extra flankerend beleid doen. Dat heeft dan weer een impact op de draagkracht van het bestuur en het personeel. Daardoor kunnen een aantal investeringsdossiers ook om die redenen worden uitgesteld. Dat is een gemeenschappelijke bezorgdheid van ons allen.

Minister, net voor de coronacrisis uitbrak, hebt u uitgepakt met de ambities die in de meerjarenplannen van de steden en gemeenten waren opgenomen. Het bleek toen duidelijk dat zij het investerings- en beleidsniveau bij uitstek vormden, dat die groene en sociale investeringen op langere termijn voor de samenleving zou doen. Ze bleven ook heel dicht bij de Vlamingen en de inwoners van al die steden en gemeenten.

Daarom is dit toch wel een prangende vraag: op welke manier kunnen we ervoor zorgen dat die noodzakelijke investeringen net na de crisis mogelijk blijven? Om uit de crisis te raken, moeten die investeringen eigenlijk op een hoger peil komen. Hoe kunnen we dat waarmaken? Welke stappen moeten we daarvoor zetten?

Ik heb dus een heel eenvoudige vraag, ook al is die niet eenvoudig te beantwoorden: hoe zult u ervoor zorgen dat de duurzame investeringen die gepland waren en eventueel ook nieuwe investeringen de volgende jaren toch mogelijk zullen zijn voor de steden en gemeenten?

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Ik wil de twee vraagstellers bedanken omdat dit een heel pertinente vraag is, waar heel veel gemeenten mee worstelen. Corona heeft een grote impact, niet alleen op de gezondheid van de mensen, maar ook op onze economie en de publieke financiën van de verschillende overheden. Dit creëert vooral veel onzekerheid en onduidelijkheid. Er is weinig houvast. De enige houvast die we hebben, zijn de prognoses die Statistiek Vlaanderen (SV), het

Federaal Planbureau (FPB), de Federale Overheidsdienst Financiën (FOD Financiën) en de Nationale Bank van België (NBB) maken. Die proberen zo goed mogelijk in te schatten wat de evolutie zal zijn van de inkomsten, de belastingontvangsten en de uitgaven van de overheid.

Ik denk dat we ons op dit moment op die gegevens moeten baseren en tegelijkertijd heel goed blijven monitoren wat er de volgende maanden en jaren gaat gebeuren. We moeten goed kort op de bal spelen. Waarom? Lokale besturen blijven onze eerste partners en zijn een belangrijke motor voor publieke investeringen. We hebben er dus de voorbije jaren ook werk van gemaakt.

Welke drie sporen hebben we tot nu toe gevolgd? Eerst en vooral een herfinanciering van de lokale besturen via het Gemeentefonds. Vorige legislatuur is er 15 miljard euro van de Vlaamse kas naar de lokale besturen gegaan, deze legislatuur is dat maar liefst 20 miljard euro, een stijging met 33 procent. Ik denk niet dat er een omvangrijkere begrotingspost in de schoot van de Vlaamse Regering is die zo'n sterke stijging kent.

Het tweede spoor is dat we in het kader van de coronacrisis tal van initiatieven hebben genomen waarmee we rechtstreeks de gemeenten ondersteunen. Ik denk aan kinderopvang, lokale contacttracing, vaccinatiecentra, triagecentra, schakelzorgcentra, armoedebestrijding, lokale verenigingen. Samengeteld zijn er verschillende honderden miljoenen euro extra om de lokale besturen te ondersteunen in hun taken.

Het laatste luik is het Vlaams relanceplan voor 4,3 miljard euro. We zijn heel expliciet op zoek gegaan naar zoveel mogelijk samenwerkingsverbanden, partnerships, het rechtstreeks ondersteunen van lokale investeringen, vaak in de vorm van cofinanciering. Daaraan gekoppeld hebben we ook nog een decentralisatieoefening aangekondigd, waarmee we nog meer bevoegdheden en middelen willen doorschuiven naar de lokale besturen.

Als je gaat kijken naar de meerjarenplannen die de lokale besturen zelf maken en je telt de cijfers op – dat doet ABB elk jaar –, dan stellen we vast dat er een grote bezorgdheid is – dat blijkt uit de bevraging – maar tegelijkertijd ook een bereidheid om meer te investeren. Als je kijkt naar het nieuwe meerjarenplan voor de periode tot 2025, dan stijgen de investeringen van 14,7 naar 17,1 miljard euro. Dat is een stijging van 2,4 miljard euro en ongeveer een volledig investeringsjaar voor lokale besturen extra erbovenop. Burgemeesters uiten dus wel hun bezorgdheid en hier en daar zal er een investering worden teruggeschroefd, maar in het algemeen willen zij meer investeren. Dat heeft te maken met de herfinanciering van de lokale besturen en het feit dat we stimuleren dat men investeert.

Een laatste element is de vraag in welke richting die investeringen gaan. Dat is ook interessant om te bekijken. In het Vlaams relanceplan hebben we heel specifiek ingezet op duurzaamheid. Denk maar aan het lokale klimaatpact, de lokale klimaatacties, de klimaattafels, de extra middelen voor laadpalen, elektrische deelmobiliteit, de gecofinancierde lokale fietspaden, de digitalisering – de gemeenten zonder gemeentehuis. Het zijn allemaal duurzame investeringen waar gemeentebesturen op kunnen inhaken, wat ze ook expliciet doen. Ik denk dat we op die manier verder moeten gaan, maar we moeten blijven monitoren.

Verheugend is dus dat er meer wordt geïnvesteerd – wat onze ambitie is –, maar tegelijkertijd moeten we weten dat we toch in een fragiele omgeving zitten en dat we jaar na jaar moeten monitoren hoe die evolueert. Als er problemen opduiken, dan zullen we dat samen met de gemeentebesturen moeten aanpakken.

Nog een laatste beschouwing. Ik denk dat ook gemeentebesturen, net als andere overheden, de volgende jaren voor een heel moeilijke opdracht staan om na te gaan hoe ze de openbare financiën opnieuw op het spoor kunnen krijgen. Het zal een gezamenlijke inspanning zijn. Doen alsof de lokale besturen niks moeten doen, is onszelf iets wijsmaken. Wij gaan het moeten doen, de federale overheid moet het doen, maar ook de lokale overheden.

De voorzitter: De heer Van den Heuvel heeft het woord.

Koen Van den Heuvel (CD&V): Minister, ik dank u voor uw duidelijk antwoord.

Ik ken ook de cijfers van 14 naar 17 miljard euro. Ze moeten ook nog worden gerealiseerd. Ik denk dat we ze enigszins moeten nuanceren, want ik vrees dat het nu vooral een uitsteloperatie is en dat de investeringen wat opschuiven in de tijd. Ik hoop dat het geen afstel wordt. Dat is een bezorgdheid die ik wel heb op basis van die resultaten. We moeten er dus voor zorgen dat het geen afstel wordt.

Er zijn twee dingen die we moeten bewaken. Ik vind de cofinanciering een heel goed idee, bijvoorbeeld voor fietspaden, om lokale besturen over de streep te trekken. Degenen die aarzelen, krijgen een steuntje in de rug voor productieve investeringen. Het is heel goed om op die manier die investeringen te doen. Een tweede bekommernis is om de administratieve vereenvoudiging op de agenda te houden, bijvoorbeeld het beperken van de doorlooptijd van lokale investeringen. Op dat vlak kan Vlaanderen nog wel een inspanning doen door een aantal procedures te vereenvoudigen.

De voorzitter: De heer Vaneekhout heeft het woord

Jeremie Vaneekhout (Groen): Minister, bedankt voor het antwoord. We huldigen allebei het belfortprincipe: als er taken naar gemeenten gaan vanuit de hogere overheid, dan moeten daar de middelen bij komen. Dat gebeurt in vele gevallen ook helemaal op een correcte manier. Ik stel me wel een beetje de vraag hoe representatief de meerjarenplannen zijn, die afgelopen december zijn opgesteld. In welke mate speelt daar het feit dat de crisis nog volop lopende is, en dat een aantal fundamentele bijstellingen nog niet gebeurd zijn? Aangezien de burgemeesters aangeven dat een op de vier gemeenten niet van plan is om investeringen te schrappen, kunnen we toch vermoeden – als dat niet uit de cijfers blijkt – dat daaraan nog een en ander zal aangepast worden. Ik maak me ook zorgen over het realiseren van een aantal dossiers, want als uw personeel bezig is – om het cru uit te drukken – met een vaccinatiecentrum te runnen, dan zal uw personeel niet op datzelfde moment bepaalde investeringsdossiers aan het voorbereiden zijn. Dat dreigt dus wel een impact te hebben.

Ten slotte – de minister van Financiën en Begroting is er komen bij zitten – wij laten gemeenten eigenlijk niet toe wat we op Vlaams niveau wél doen: we laten hun niet toe om eenmalig – bijvoorbeeld in 2021, een crisisjaar – een put extra te maken, en te zorgen dat dit op langere termijn weer rechtgetrokken wordt. Vindt u zelf dat er moet worden nagedacht over die regels rond fiscale marges bij steden en gemeenten? Moet daarin ingegrepen worden om ze op die manier toch mogelijkheden te geven om zichzelf uit de crisis te investeren?

De voorzitter: De heer Meremans heeft het woord.

Marius Meremans (N-VA): Inderdaad, collega's, er is bezorgdheid. Langs de andere kant moeten we ook wel stellen dat de Vlaamse Regering enorm veel inspanningen levert voor de lokale besturen. Ik ben zelf lokaal bestuurder. Ik zie ook wat er vanuit Brussel naar onze stad komt, en ik ben daar ook dankbaar voor. Maar het komt er inderdaad voor de lokale besturen ook op aan om nu, in

tijden van crisis, bestuurskracht te tonen, te laten zien dat een lokaal bestuur ook een crisis aankan. Dat betekent ook keuzes maken, gerichte keuzes, maar ook wel durven. Dat is toch wel een uitdaging die daarmee gepaard gaat. Het mag niet zo zijn dat men zegt dat men een aantal dingen niet gaat doen omwille van de gezondheid van financiën en dergelijke. Dat begrijp ik wel, maar dan komt het erop aan om ook daar als lokaal bestuur gerichte keuzes te maken. De autonomie van lokale besturen is heilig, en daar komt het nu op aan. Als ik nu zie hoe administraties en besturen toch voldoende flexibiliteit aan de dag leggen, in het kader van de coronacrisis, dan heb ik daar wel veel vertrouwen in.

De voorzitter: Een vraag, alstublieft?

Marius Meremans (N-VA): De vraag – en de opmerking daarbij, zeker nu met de 150 miljoen euro voor fietspaden of fietsinvesteringen – is om dit alstublieft laagdrempelig te houden, en vooral ook de gemeenten daarbij te ondersteunen. Ik vraag dat men via de VVGS of gelijk welk orgaan – dat kan me niet schelen – de gemeenten daar toch in bijstaat.

De voorzitter: De heer Veys heeft het woord.

Maxim Veys (sp.a): Collega's, dit nieuws kwam niet onverwacht. Het was onvermijdelijk dat lokale besturen de coronacrisis in de portefeuille zouden voelen. Ze staan al maanden in de frontlijn, ze hebben zowel kosten als minder inkomsten. Dus het lijkt me wel logisch – in West-Vlaanderen hebben we de uitdrukking 'zaaien naar de zak' – dat je dan bekijkt wat je doet met je investeringen.

De voorzitter: Zeg, wat is dat hier vandaag? Met al die uitdrukkingen ...

Maxim Veys (sp.a): Wel ja, het zaad zit in de zak. Dat is de visie vanuit het buitengebied. Zaaïen naar de zak dus, collega's.

Maar we pleiten er vooral voor om slim te blijven investeren. Dat doen we al een hele tijd. Dat stond ook in ons plan 'New Social Deal', want iedere ondernemer zal u ook overtuigen dat je zonder investeringen geen rendement haalt. Overtuig dus vooral de gemeentes om te blijven investeren in die productieve investeringen. Eenmaal het virus weg is zullen we er daarmee bovenop geraken. De bankencrisis bewees ook dat besparen niet het wonderrecept is, wel integendeel.

Minister, de sp.a vraagt u dus: moedig die lokale besturen volop aan, ondersteunen daarin, en zorg ook voor de omkadering. Gaat u iets specifiek doen rond de ondersteuning van het personeel dat die investering moet waarmaken? Er is natuurlijk het bedrag van de investering, maar het personeel om dat gedaan te krijgen is net zo essentieel.

De voorzitter: Ja, ik begrijp het wel, maar ik denk dan onmiddellijk opnieuw aan collega Sintobin. (*Opmerkingen*)

Ik kan het niet loslaten.

Sorry, gaat u door.

Maxim Veys (sp.a): Zaaïen naar de zak dus, collega's.

Maar we pleiten er vooral voor om slim te blijven investeren. Dat doen we al een hele tijd. Dat stond ook in ons plan 'New Social Deal', want iedere ondernemer zal u ook overtuigen dat je zonder investeringen geen rendement haalt. Overtuig dus vooral de gemeentes om te blijven investeren in die productieve investeringen. Eenmaal het virus weg is zullen we er daarmee bovenop geraken. De bankencrisis bewees ook dat besparen niet het wonderrecept is, wel integendeel.

Minister, de sp.a vraagt u dus: moedig die lokale besturen volop aan, ondersteunen daarin, en zorg ook voor de omkadering. Gaat u iets specifiek doen rond de ondersteuning van het personeel dat die investering moet waarmaken? Er is natuurlijk het bedrag van de investering, maar het personeel om dat gedaan te krijgen is net zo essentieel.

De voorzitter: De heer Keulen heeft het woord.

Marino Keulen (Open Vld): Inderdaad, beide ministers van de Vlaams Regering en goede collega's, deze Vlaamse Regering heeft een groot hart voor de lokale besturen, ook een groot financieel hart – 'no money, no love'. Wat dat betreft zijn jullie gul voor ons, maar ik heb toch twee bedenkingen.

Op de eerste plaats, volgend jaar krijgen we de verrekening van de aanvullende personenbelasting van vorig jaar, het coronajaar bij uitstek, toen heel wat van onze actieven noodgedwongen in de economische werkloosheid zijn terechtgekomen. Die vallen dan terug op 70 procent van hun inkomen. Wat betekent dat dan, twee jaar later, bij de verrekening van de personenbelasting voor de lokale besturen? Dat is een echt zorgpunt.

Ten tweede, wat ons ook zou kunnen helpen: we moeten een structureel evenwicht hebben – ik kijk nu vooral naar minister Somers –, in 2025 moet dat positief zijn. Als je dat gewoon twee jaar zou opschuiven, dan denk ik dat we ons hele investeringsprogramma kunnen realiseren. Dan kunnen we dus ook investeren in de Vlaamse economie en ook in de maatschappelijke dienstverlening voor onze bevolking. Dat is toch een kernopdracht en dat draagt ook bij tot onze geloofwaardigheid.

De voorzitter: Minister Somers heeft het woord.

Minister Bart Somers: Ik dank alle collega's en ik ben heel blij dat, over de grenzen van meerderheid en oppositie heen, er eenzelfde bekommernis leeft, dat er eenzelfde aandacht is voor en een betrokkenheid bij de financiële uitdagingen van de lokale besturen, die we zeker niet moeten onderschatten.

Langs de andere kant moeten we natuurlijk wel uitgaan van de feiten en de cijfers. Ik denk dat dat ook belangrijk blijft. Een meerjarenplan van de gemeentebesturen is natuurlijk iets minder vrijblijvend dan een verklaring afleggen voor een radio of bij een bevraging. Dat is een plan neerleggen: 'Dat zijn mijn inkomsten, dat zijn mijn uitgaven.' Als uit dat plan blijkt dat de investeringen op één jaar tijd met 16 procent toenemen, dan moet je toch zeggen dat de gemeentebesturen op dit moment toch nog heel ambitieus zijn op het vlak van investeringen.

Nog straffer: als ik naar de realisatiegraad ga kijken, stel ik vast dat er in het tweede jaar van vorige legislatuur, in 2014, een realisatiegraad was van 49 procent. U kent de cyclus, onze begrotingen zijn zo opgebouwd: in het begin is de realisatiegraad laag en die neemt enorm toe naar het einde, niet het laatste jaar, maar het voorlaatste jaar, en daalt dan weer. Dat heeft gewoon te maken met het feit dat dossiers soms een aanlooptijd nodig hebben, er wordt een nieuw bestuur gekozen, nieuwe projecten moeten worden opgestart. Je krijgt dat het eerste jaar ook niet allemaal gerealiseerd, zelfs niet met de beste wil van de wereld. Dat bouwt op. Dan speelt op het einde natuurlijk nog iets anders: alles moet klaar zijn voor de verkiezingen en zes maanden voordien, want anders gaan de mensen kwaad zijn dat de straten nog opgebroken zijn. Dat is de cyclus die we kennen. Wel, in 2014 was er een realisatiegraad van 49 procent. Ik was er zelf over verbaasd dat er in 2020 een realisatiegraad was van 52 procent, een hogere realisatiegraad ondanks corona, ondanks het feit dat er door corona ongetwijfeld een aantal openbare werken vertraging hebben opgelopen, om de

redenen die de heer Vaneekhout heeft genoemd, maar soms ook omdat bedrijven, ondernemingen in de problemen zaten door de coronacrisis. Toch is de realisatiegraad hoger dan in 2014. Het gaat hier over twee vergelijkbare jaren, telkens het tweede jaar van een legislatuur. Ik denk dat we daar toch enige hoop uit mogen putten, nogmaals een voorzichtige hoop.

Ten derde, wij zijn inderdaad van plan om de investeringen die we willen doen, de cofinancieringen, laagdrempelig te houden. Geen bureaucratie. Eenvoudig vertrouwen hebben in de lokale besturen. In mij zal je nooit een keizer-koster vinden.

Als laatste element wil ik het hebben over de evolutie die we tot nu toe zien bij wat men ingeschreven heeft als ontvangsten voor de personenbelasting en onroerende voorheffing. Opnieuw, dat zijn de cijfers die de gemeentebesturen zelf inschrijven. Opgelet, ze krijgen natuurlijk een cijfer van de administratie, maar ze kunnen dat naar boven of naar beneden beargumenteerd aanpassen. Dat gebeurt in veel steden en gemeenten. Wat ziet men daar? Er is een daling van de ontvangsten algemene personenbelasting van min 0,48 procent. Een daling van 61 miljoen euro op een totaliteit van 12,7 miljard euro. Dat zijn minder ontvangsten over de hele looptijd. Het tweede dat men raamt is minder ontvangsten onroerende voorheffing van 143 miljoen euro of 0,93 procent. Dus samen is dit een vermindering van 200 miljoen euro op een totaal volume van 25,4 miljard euro. Het merkwaardige langs de zijde van de ontvangsten is dat ze zeggen dat ze verdorie nog meer geld van Vlaanderen krijgen dan de Vlaamse Regering beloofd heeft. Wat schrijven zij in? Ze schrijven extra ontvangsten van de hogere overheid van 376 miljoen euro. Dus 200 miljoen euro minder, maar 376 miljoen euro meer, netto heeft men 176 miljoen euro meer dan men verwacht, dan hetgeen dat men het jaar voordien verwachtte.

Maar ik ben zelf burgemeester. Ik heb zelf een stad bestuurd. En ik weet hoe precair dat is. Want als het morgen gebeurt dat de zaken economisch heel slecht lopen, heeft dat natuurlijk een vertraagde impact op de lokale financiën. Maar er is één geluk. De ongelooflijke ondersteuning die mijn collega's in de Vlaamse Regering, en trouwens ook in de Federale Regering, hebben gegeven aan de economie. Het feit dat mensen die vandaag technisch werkloos zijn, 100 procent krijgen, tot een bepaald plafond, zorgt er natuurlijk mee voor dat de berekeningen en de inschattingen die de verschillende financiële instanties maken, ons eigenlijk zeggen dat de inkomsten uit de personenbelastingen op dit moment niet zwaar gaan terugvallen. We blijven dus hoopvol. We moeten monitoren. We mogen daar nooit naïef in zijn. We moeten heel kort op de bal blijven spelen. Maar op dit moment is het algemene beeld: men investeert meer, men investeert sneller, men blijft ambitieus in zijn investeringen en men staat in een periode van grote onzekerheid, waarbij de Vlaamse Regering bewezen heeft, al anderhalf jaar aan een stuk, dat ze ongelooflijk veel inspanningen doet om die lokale financiën gezond te houden.

De voorzitter: De heer Van den Heuvel heeft het woord.

Koen Van den Heuvel (CD&V): Bedankt voor dit enthousiaste antwoord, minister. Als lokale bestuurder voel ik ook wel dat de lokale besturen de voorbije maanden fantastische inspanningen aan het leveren zijn en dat er ook wel een ambiance van optimisme is dat die inspanningen gaan lonen: eerst de coronacrisis beteugelen en dan vooruit om het leven beter te maken. Maar ik zou u toch willen oproepen om, naast de cijfers, voorzichtig te blijven, maar toch volop die enthousiaste boodschap te blijven ondersteunen. Cofinanciering, en misschien ook nog, naast de fietspaden, zien op welke domeinen links of rechts, voor alle ministers in de regering, men nog iets extra's kan leveren. En daarnaast moet men absoluut de doorlooptijd bewaken en de administratieve procedures

eenvoudig houden, zodat lokale besturen onmiddellijk aan de slag kunnen en niet te veel paperassen moeten doormaken om effectief over te gaan tot die noodzakelijke investeringen.

De voorzitter: De heer Vaneekhout heeft het woord.

Jeremie Vaneekhout (Groen): Minister, ik wil absoluut ook geen negatief verhaal brengen. Ik denk dat de lokale besturen het voorbije jaar bij uitstek het niveau waren dat bewezen heeft hoe veerkrachtig het is en hoe flexibel het kan inspelen op omstandigheden, opdrachten van bovenaf, een crisis die ontstaat en zo verder. Maar ik wil toch ook de oproep blijven herhalen dat de weg uit de crisis een weg van investeringen is en dat we dus ook echt dat als voornaamste focus moeten houden. Als we hier structureel uit willen raken, dan zullen we moeten investeren. En dan zijn de lokale besturen de partner bij uitstek om dat te doen. Ik hoor dat ook in uw antwoord. Daar vinden we elkaar dus zeker.

Ik blijf tegelijk ook waarschuwen dat we niet te naïef die cijfers mogen volgen. Want het zou wel eens kunnen zijn dat bijvoorbeeld cijfers rond de aanvullende persoonsbelasting (APB) gebaseerd zijn op de periode oktober-november, toen nog niet duidelijk was wat er de maanden nadien nog zou gaan volgen. We zitten op dit moment in een heel andere periode. Ik ben benieuwd naar de realisatiegraad in 2021.

Tot slot wil ik burgemeester Keulen mee ondersteunen in zijn pleidooi om toch ernstig te onderzoeken of we dit niet moeten uitspreiden over een langere periode en op die manier toch wat meer mogelijkheden geven. We hebben dat in de commissie Binnenlands Bestuur al geregeld besproken. Ik vind daar niet altijd steun voor, maar ik ben blij dat alvast één collega hier in het halfrond – naast mijn fractie, uiteraard – daar mee voor pleit, waarvoor dank, collega Keulen.

De voorzitter: De actuele vragen zijn afgehandeld.

MOTIE VAN ORDE

Opheldering over de stand van zaken

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Ik zou graag, voor de volgende actuele vragen, het woord vragen bij motie van orde.

De voorzitter: En op basis van welk artikel?

Jos D'Haese (PVDA): Artikel 50, punt 1, j), zijnde opheldering over de stand van zaken.

De voorzitter: Niet z), kom naar mijn kamer?

Jos D'Haese (PVDA): Nu begint u er zelf over, voorzitter.

De voorzitter: Neen, dat is een nieuw onderdeel van het artikel. *(Opmerkingen. Gelach)*

Jos D'Haese (PVDA): In elk geval, voorzitter, ik heb zonet de deur naar de koffiekamer dicht moeten doen. Ik vind dat eigenlijk niet serieus. We zitten hier in het parlement naast het enige café van heel het land dat nog open is, het Koffiehuis voor Vlaams Parlementsleden. Ik snap dat je af en toe iets moet gaan drinken. Maar ik ben er net door gelopen. We hebben daar regels afgesproken rond mondkmaskers, rond afstand houden. Die worden niet nagevolgd. En de sfeer is daar zo goed, dat ik de collega's soms niet meer kan verstaan.

Parlementsleden die eerst hier op tafel komen kloppen voor een strengere naleving van de regels en dan hiernaast de regels komen breken, ik vind dat hypocriet. Ik wil u vragen om daar maatregelen voor te nemen en om dat op het Uitgebreid Bureau te bespreken, want ik vind dat het op deze manier echt niet verder kan. *(Opmerkingen)*

De voorzitter: Ik zal dat inderdaad... *(Opmerkingen van Philippe Muyters en Jos D'Haese)*

Een collega van u heeft... *(Opmerkingen)*

Collega's, ik heb een tijdje geleden ook al via mail laten weten dat er aan bepaalde dingen niet werd voldaan in de koffiekamer. Ik heb de onthaalbediendes ook de opdracht gegeven om af en toe eens te gaan kijken. Dat daar nu veel mensen zitten – en ik hoop dat ze dan afstand houden – is hun zaak. Laten we dat gewoon nog eens eventjes in het Uitgebreid Bureau bespreken. Ik denk dat we dat hier niet in de plenaire vergadering moeten doen.

Het incident is gesloten.

ACTUELE VRAAG van Jos D'Haese aan Matthias Diependaele, Vlaams minister van Financiën en Begroting, Wonen en Onroerend Erfgoed, over de besparingsoperatie van de Vlaamse Regering

ACTUELE VRAAG van Chris Janssens aan Matthias Diependaele, Vlaams minister van Financiën en Begroting, Wonen en Onroerend Erfgoed, over het onderzoek naar mogelijke besparingen in het kader van de Vlaamse brede heroverweging

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Voorzitter, ik merk dat mijn kritische houding wat zenuwachtigheid oproept. Ik snap niet goed waarom. Het is een redelijk evidente zaak dat we vragen om maatregelen na te volgen en dus ... *(Opmerkingen)*

De voorzitter: Collega D'Haese, ik heb u al geantwoord. U kunt uw filmpje voor Facebook al maken.

Jos D'Haese (PVDA): Voorzitter, ik kan onmogelijk beginnen als de collega's door wat ik zeg heen blijven spreken.

Minister, ik zal met de actuele vraag beginnen. Daarvoor bent u tenslotte gekomen.

U kondigde deze week trots aan dat u een Vlaamse brede heroverweging hebt heropgestart. U wilt alle Vlaamse overheidsuitgaven uitpluizen om te zien of dat geld wel goed wordt besteed. Dat lijkt mij voor alle duidelijkheid een heel goede zaak, nagaan of overheidsgeld goed wordt besteed. Maar de vraag is natuurlijk hoe u dat wilt gaan doen.

Minister, wat is het plan? U hebt een aantal experts aangesteld en die zullen dan uitleggen waar we overal kunnen gaan besparen. Kostprijs van die experts is 10 miljoen euro. Kassa kassa. En vooral: wie zijn die experts? Niemand minder dan Ivan Van de Cloot van de neoliberale denktank Itinera en de decaan van de Vlerick Business School. Managers en neoliberale goeroes die samen met consultancybureaus zoals Deloitte en Idea Consult voor 10 miljoen euro mogen gaan kijken of we niet te veel uitgeven aan sociale uitgaven, aan kinderbijslag, aan studiebeurzen.

Minister, het is een beetje alsof u Lance Armstrong zou vragen om het antidopingbeleid te adviseren. Ik heb het voorgevoel dat die vrienden van de Vlerick Business School wel eens een aantal zaken zouden kunnen vergeten. Volgend jaar bijvoorbeeld gaat de Vlaamse Regering 140 miljoen euro uitgeven om de energiefactuur van multinationals te betalen. Gaat daar ook op worden bespaard? 14 miljoen euro aan dotaties van de partijen hier in dit parlement, wordt dat ook onder de loep genomen? Uw eigen loon, kunnen we daar niet op besparen? Hoeveel verdient u per maand? 10.000 euro, afgerond naar beneden? Kan dat niet met wat minder? Wordt dat ook onderzocht? De Jaguar van het kabinet van minister Weyts? Ik kan zo nog wel even doorgaan.

Minister, de vraag is niet of uitgaven onder de loep moeten worden genomen, maar hoe. Daarom heb ik een heel concrete vraag voor u: op welke manier kunt u en wilt u verzekeren dat deze heruitvinding van de Vlaamse overheid niet zal zorgen voor een knip in de sociale uitgaven?

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Minister, u startte met de Vlaamse Regering een oefening om de eigen uitgaven te evalueren. Vanzelfsprekend is het Vlaams Belang er voorstander van dat elke overheidsuitgave aan een kritische toets wordt onderworpen. Met het geld van de belastingbetaler moet men uiteraard zeer omzichtig omspringen.

Toch zijn we kritisch tegenover uw aanpak. U gaat immers besparen door alvast 10 miljoen euro uit te geven alleen al aan het onderzoek naar eventuele besparingen. Minister, 10 miljoen euro, hoeveel mensen op een van de vele wachtlijsten zou u daarmee al kunnen helpen?

Bovendien verontrust uw besparingsoperatie mij omdat eerdere zogenaamde besparingen van de vorige maar ook van deze Vlaamse Regering, al te vaak verkapte belastingverhogingen waren. Ik verwijs naar de afschaffing van de woonbonus waardoor het voor startende gezinnen nu moeilijker is om een huis te kopen. Nu viseert u in uw plannen blijkbaar ook de kinderbijslag en de studiebeurzen. Zelf verwees u in de commissie al naar de dienstencheques waarvan u de efficiëntie betwijfelt.

Volgens het Vlaams Belang hebben wij geen peperdure studie van 10 miljoen euro nodig om te weten waar er bespaard kan en moet worden. Dat is niet op de kap van de burger, dat is wel door de Belgische en linkse heilige huisjes in dit land aan te pakken, die er de oorzaak van zijn dat de Vlaming zich blauw betaalt aan belastingen. Al het geld dat via Vlaanderen naar Wallonië vloeit, de veel te dure politieke structuren in dit land, de eindeloze diarreë aan subsidies richting links-activistische en multiculturele organisaties, de stroom van sociale en andere voordelen aan nieuwe migranten zonder dat ze ooit één cent hebben bijgedragen aan ons systeem.

Minister, dus is mijn vraag vooral hoe u zult garanderen dat uw besparingsoefening geen verkapte belastingverhoging wordt voor de burger maar net een besparing die in de lijn ligt van datgene waarvoor de kiezer op 26 mei 2019 heeft gestemd: minder geld voor immigratie, multikul en Waalse diefstal, en meer geld voor onze eigen mensen?

De voorzitter: Minister Diependaele heeft het woord.

Minister Matthias Diependaele: Voorzitter, mijn oprechte dank dat ik de kans krijg om dat cijfer eens toe te lichten en daarover duidelijkheid te geven. Want het gaat over 10 miljoen euro, maar niet puur voor die brede heroverweging sensu stricto. Het gaat over verschillende jaren en verschillende oefeningen.

En aan de twee vraagstellers: ik dank jullie voor jullie vraag. Maar sta me toe te zeggen dat het geen kwaad zou kunnen om jullie eerst voor te bereiden, zodat jullie weten waar jullie het precies over hebben. Want mijnheer D'Haese, om te beginnen, verwacht u de stuurgroep met externe expertise die kan worden aangezocht. De mensen waarnaar u verwijst, zijn mensen die eenzelfde vergoeding zullen krijgen als het economische en maatschappelijke relancecomité. Zij krijgen dus een normale vergoeding. En dat staat los van het bedrag waarover u het hier hebt, dat dient om externe expertise in te roepen. Dat is mijn eerste punt.

Ten tweede, mijnheer Janssens, de 'spending review' rond dienstencheques heeft eigenlijk gezegd, in een algemene conclusie, met wat nuances, dat dat een goed systeem is. Het was een pilootproject en het resultaat daarvan was eigenlijk een 'oké' voor die ondersteuning, voor de subsidies die we geven. Vanwaar u het haalt dat we dat zouden onderuithalen, begrijp ik helemaal niet.

De woonbonus werd trouwens gecompenseerd door een verlaging van de registratierechten. Daar hebben we budgettair niets mee gewonnen.

Ten slotte heb ik nog een laatste punt om recht te zetten wat er in jullie vraagstelling naar voren kwam. Het zal altijd dit parlement zijn dat de begroting opstelt. Jullie, uiteraard meerderheid en oppositie, zijn verantwoordelijk voor de uiteindelijke uitgaven die wij als regering mogen doen.

Ik kom tot de eigenlijke vraag. Wat we hier willen doen, met de brede heroverweging, is eigenlijk een zeer brede oefening, zoals de heer D'Haese deels correct schetst, om eens alle uitgaven van de Vlaamse overheid door te lichten. Wat is de bedoeling? We willen nagaan of we met de uitgaven die we doen, ook het maatschappelijke doel bereiken dat we daarmee beogen. Die euro voor de maatschappelijke meerwaarde die we willen creëren, lukt dat ook? Kunnen we dat efficiënter doen? Is dat eigenlijk wel nog een uitgave die we moeten doen? Dat is ook een afweging die kan gebeuren. Dat is een zeer brede oefening. En we moeten die doen op zeer korte termijn. We zijn inderdaad gepakt door die crisis en we zullen vroeg of laat moeten beginnen te werken aan een traject richting een gezond financieel beleid. Dus moeten we op korte termijn die oefening kunnen rondkrijgen. Dat zorgt voor heel wat werklast voor de administratie.

Mijnheer D'Haese, voor alle duidelijkheid: het is de administratie, de Vlaamse administratie die in de 'driver's seat' zit. Zij zitten aan het stuur, zij leiden de dans. Zij kennen het terrein het beste. Volgens mij is dat voor hen ook een opportuniteit om vanuit de terreinkennis die ze hebben, voorstellen aan te reiken om naar een efficiëntere overheid te gaan. Om die rol goed te kunnen spelen, kunnen zij inderdaad een beroep doen op externe ondersteuning. Dat staat volledig los van de mensen die u hebt vermeld, van de stuurgroep. Dat heeft daar niets mee te maken. En dat had u allemaal perfect kunnen nalezen in de documenten van de regering die u als parlement ook krijgt. Dat staat er helemaal los van. Waarom? We zijn allemaal voorstander van een evidencebased policy. Iedereen hier is ervan overtuigd dat het een goede zaak is om je beleid te laten doordenken. Er wordt trouwens onder andere een beroep gedaan op mensen van de KU Leuven. Er is een open bevraging geweest, een aanbesteding. En daar zit onder andere de KU Leuven bij. Ik denk dat het een voordeel is dat we onze werking eens door externe partners laten belichten. Het is altijd een goede zaak om eens een andere set ogen naar uzelf te laten kijken.

Wat de verdeling zelf betreft, is er een raamovereenkomst voor drie jaar: 2021, 2022 en 2023. Het eerste jaar voorzien we een maximum – want dat is absoluut een maximum, en ik ben er eigenlijk zeker van dat we daar nooit aan zullen geraken – van ruim 4 miljoen euro. En dat gaat om elf projecten. We hebben de oefening onderverdeeld in elf projecten. Zij krijgen elk 248.000 euro, waaruit ze

kunnen kiezen. Dat bedrag staat ter beschikking. Men kan dus een beroep doen op administratieve ondersteuning. Men kan als administratie onderzoeken aanvragen. En dan kom je aan die 2,7 miljoen euro. Daarnaast is er nog een buffer van een kleine 1 miljoen euro voor eventueel verder onderzoek. Dat hoeft helemaal niet te worden opgebruikt, helemaal niet. De twee jaren nadien is er nog eens 2,19 miljoen euro. We gaan ervan uit dat er nog wat opvolging zal gebeuren en dat we daarvoor opnieuw zes keer 248.000 euro zullen hebben, plus nog een stevige buffer. We zullen daar waarschijnlijk nooit aan geraken, maar dat staat wel ter beschikking, ter ondersteuning van die brede heroverweging, ter ondersteuning van de administratie.

Ik zal mijn andere punten voor straks houden.

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Minister, zoals ik al zei, lijkt zo'n doorlichting mij op zich geen slecht idee. Maar de vraag is op welke manier u die doet. Want u kunt er twee richtingen mee uit. De voorbeelden die u geeft, stellen niet echt gerust. U verwijst naar de dienstencheques. Dat wordt doorgelicht. Maar die dienstencheques, dat is een sector waar meer dan 1 miljoen euro overheidsgeld naartoe gaat, waar bedrijven in opereren die vorig jaar winst uitkeerden aan hun aandeelhouders, maar waar niet eens 1,1 procent loonsopslag kon worden gegeven voor de werknemers die effectief het poetswerk doen. U verwijst naar de woonbonus. Ik denk dat er weinig minder populaire maatregelen zijn die u de afgelopen jaren in deze regering hebt genomen, minister Diependaele, dan die woonbonus. U moet eens op de huizenmarkt gaan kijken wat het effect is geweest. De huizenprijzen gaan door het dak. U kunt dan wel zeggen dat het er niet mee te maken heeft, maar het heeft wel niet het effect gesorteerd dat u had gezegd.

Je kunt dus twee richtingen uit. Externe partners, allemaal goed, maar de vraag is wie die externe partners zijn. De administratie zou aan het stuur zitten. Waarom heb je dan een stuurgroep? Mij lijkt het dat een stuurgroep toch enige sturende functie heeft, met daarin Ivan Van de Cloot en de decaan van de Vlerick Business School.

Je kunt dus twee richtingen uit. Je kunt overheidsuitgaven analyseren om te bekijken hoe je ze beter kunt inzetten voor sociaal beleid, of je kunt ervoor kiezen om met de botte bijl door de sociale uitgaven te gaan, met de crème de la crème van de neoliberale denktanks. Ik denk dat dat een verkeerde keuze is.

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Minister, politiek is uiteraard ook keuzes maken, zeker voor een regering en voor een minister van Begroting: waarmee gaan we de mensen een plezier kunnen doen en waarop gaan we besparen? Dan zult u het toch wel met mij eens zijn dat er een systeem bestaat van transfers. Volgens een studie die uw eigen minister-president heeft gepubliceerd, zou het intussen toch alweer gaan om 7 miljard euro, geld dat de Vlamingen wordt ontnomen, geld dat u en uw Vlaamse Regering wordt ontnomen om een beleid te voeren voor onze eigen mensen. Dan valt het helaas te betreuren dat er geen enkele ambitie is bij de Vlaamse Regering om dat op de politieke agenda te zetten. Ik gebruik dus inderdaad dit forum om die transfers opnieuw aan te klagen. Wie zal immers anders opnieuw het slachtoffer worden van uw hele besparingsoefening? Dat zal de burger zijn, die al wordt uitgeperst als een citroen om het hele Belgische systeem, om de massa-immigratie en dergelijke meer te financieren. Ik wil me daartegen verzetten. Ik wil dat u garant staat voor de hardwerkende Vlamingen en dat u op andere zaken bespaart, maar niet ten koste van de burger.

De voorzitter: De heer Van Rompuy heeft het woord.

Peter Van Rompuy (CD&V): Er wordt een nieuw concept gelanceerd, een nieuwe aanpak, en er zijn twee partijen die onmiddellijk in een kramp schieten. Ik denk dat het gewoon nuttig is om even de zaak terug te brengen tot haar ware proporties, tot wat het is. Het concept komt uit Nederland. Tussen twee haakjes, in de stuurgroep zit ook een zekere Wim Moesen. Ik denk dat u hem bezwaarlijk een neoliberaal zou kunnen noemen. Het zijn de administraties die, met externe steun van wetenschappers en experts, een menukaart maken over hoe je de middelen van de overheid op een zo efficiënt mogelijke manier kunt besteden. De oefening bestaat er net in om de structuren meer dan ooit ten dienste te stellen van de mensen. Dat is wat men wil doen. Op het einde beslist de politiek, net als in Nederland, wat ze wil doen en ook wat ze helemaal niet wil doen. Daar is ze nog altijd totaal vrij in. Het is gewoon een menukaart die de administraties maken.

Wat we niet gaan doen, is, net zoals na de financiële crisis, te snel ingrijpen en het economische en sociale herstel fnuiken. Die fout gaan we niet maken. Wat we wél doen, is erkennen dat er een structureel begrotingstekort is, dat dat een goede doorlichting van de overheidsfinanciën vereist en dat we daar op tijd aan moeten beginnen. Dat is wat er hier gebeurt, niet meer en niet minder.

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (sp-a): Minister, ik heb vanaf het begin gezegd dat die oefening, waarbij de uitgaven – maar wat ons betreft ook de inkomsten – van de Vlaamse Regering eens tegen het licht worden gehouden, zeker geen slecht idee is. Ik denk dat iedereen het erover eens is dat dat een gezonde oefening is, maar ik moet toch ook zeggen dat de schrik mij toch ook wel wat om het hart sloeg toen ik gisteren in de krant uw concrete plannen las, ten eerste omdat die doorlichting blijkbaar toch niet zomaar een doorlichting is van hoe en waar men de middelen efficiënter kan inzetten, maar eigenlijk de aanzet is van een groot-scheepse besparingsronde. Waarom anders expliciet de vraag stellen op welke manier er 5 tot 15 procent kan worden bespaard op de departementen?

Ten tweede, als ik dan hoor dat er ook een aparte werkgroep komt voor sociale correcties, dan slaat de angst mij helemaal om het hart: de kinderbeurzen, de studiebeurzen... Voor mij is dat al een aanzet tot waar de focus van de Vlaamse Regering in heel die besparingsronde dan komt te liggen. Of komt er ook een aparte werkgroep voor de bedrijfssubsidies?

Ten derde, wat die 10 miljoen euro betreft voor consultancybureaus voor de hele periode van die oefening, dat choqueert mij ergens ook wel, zeker als je weet dat er al jaren wordt bespaard op de Vlaamse administratie, die op zich in staat zou moeten zijn om die oefening zelf te doen. Daar mag er echter al jaren geen personeel worden aangenomen. In de plaats daarvan worden er nu opnieuw externe consultants aangesteld. Dat valt veel duurder uit. Waarom niet de Vlaamse administratie zelf haar rol laten spelen en die middelen daar investeren?

De voorzitter: De heer Vande Reyde heeft het woord.

Maurits Vande Reyde (Open Vld): Collega's, er zijn twee grote problemen in dit land. Ten eerste betalen mensen te veel belastingen. Onze belastingen behoren tot de allerhoogste ter wereld, en dat is erg. Ten tweede is er in dit land en ook in Vlaanderen enorm veel verspilling. De overheidsuitgaven gaan niet naar de dingen die echt belangrijk zijn, en dat is onaanvaardbaar. In een land waar mensen meer dan de helft van hun loon afgeven aan de staat, is het toch niet normaal dat er nog altijd gigantische wachtlijsten zijn in de zorg, dat de wegen nog vaak in slechte staat zijn, dat de kinderarmoede al jaren constant is.

Ik weet niet of jullie dat normaal vinden, maar ik vind dat niet normaal. Ik vind dat we dan ook moeten kijken of het geld wel goed terecht komt en aan belangrijke zaken wordt besteed.

Met dit voorstel gebeurt dat eindelijk en zullen we echt kijken waar wel en niet overheidsgeld aan uitgegeven wordt. Ik en mijn fractie zijn naar een enorme voorstander van. Als er iets is wat mensen in dit land frustreert, dan is het dat dit land met zijn zes regeringen en zes parlementen er niet in slaagt om het belastinggeld te besteden aan zaken die echt belangrijk zijn voor de mensen.

Minister, u had het over de rol van de administratie. Ik heb al in de commissie gezegd dat er in het verleden, tijdens de vorige legislatuur, ook een kerntaken-debat is geweest, waar de administratie aan het stuur stond. We moeten eerlijk toegeven dat dit geen succes was, het was zelfs een flop. Kunnen er lessen worden getrokken uit die oefening, die liep van 2014 tot 2016? Ik denk dat daar een interne evaluatie van bestaat, maar ik weet niet of u die al hebt.

Zullen ook de inkomsten tegen het licht worden gehouden?

De voorzitter: De heer Rzoska heeft het woord.

Björn Rzoska (Groen): Minister, we hebben het al meermaals gehad over die brede heroverweging. Wat ik toen had begrepen, was dat iedereen wel brood zag in wat men inderdaad in Nederland doet, namelijk zaken doorlichten en het parlement de scenario's voorleggen waar de volgende jaren op gestuurd wordt.

Toen voor het eerst sprake was van die brede heroverweging tijdens een begrotingsbespreking die als gevolg van corona in de Koepelzaal werd gehouden, en het woord 'besparing' viel, werd daar onmiddellijk op gereageerd. Collega Van Rompuy waarschuwde om niet in de val te trappen en er geen besparings-oefening van te maken. Als ik nu het artikel in Het Nieuwsblad lees – en ik vraag u bij dezen bevestiging – zou vanuit de Vlaamse Regering letterlijk aan die projectengroepen die zijn opgericht gevraagd zijn, en ik citeer: "Op welke manieren kan er een besparing aan de uitgavenzijde van 5 procent respectievelijk 15 procent worden gerealiseerd?"

Ik heb dan ook maar één vraag opdat we transparant en eerlijk zouden kunnen discussiëren. Was dat de opdracht die de Vlaamse Regering aan de projectengroepen heeft gegeven?

De voorzitter: De heer Muylers heeft het woord.

Philippe Muylers (N-VA): Ik moet eerlijk zeggen dat ik blij ben met de vraag die is gesteld, omdat ik vind dat die brede heroverweging maatschappelijk gedragen moet zijn. Dat is een belangrijke oefening. Het is ook goed dat onze administratie in het buitenland al eens kan bekijken hoe dat daar gebeurt en dat zij op ondersteuning kan rekenen. Maar collega's, ik zou jullie willen vragen om nu eens geen voorafnames te doen op budgetten die al dan niet moeten worden gereserveerd en besparingen die we al kennen en waarvan we al op voorhand, zonder de studie, weten dat ze moeten gebeuren. Laat ons die of die oefening nu eens juist en eerlijk doen.

Een van de goede adviseurs van het parlement, de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV), staat volledig achter deze heroverweging. Ze hebben dat ook uitdrukkelijk gesteld. Een essentieel punt is dat zij hebben gevraagd dat alle beleidsdomeinen daaraan zouden meewerken. Minister, hoe zullen we ervoor zorgen dat er geen voorafnames gebeuren en dat deze oefening ten gronde en ernstig kan gebeuren zodat onze begroting daarvan kan genieten?

De voorzitter: Minister Diependaele heeft het woord

Minister Matthias Diependaele: Ik dank u voor de bijkomende vragen en opmerkingen. Ik moet eerlijk zeggen dat ik me bij de originele vraagstellers niet van de indruk kan ontdoen dat de vraag niet bepaald is gesteld naar het onderwerp zelf, maar wel om zelf een boodschap te brengen. U kent mijn mening over de transfers, dat is niet eens zo moeilijk. Alle begrip voor uw punt over de dienstencheques, maar dat is natuurlijk niet wat hier aan bod komt.

Wat de dienstencheques betreft, is in de 'pilot spending review' die we daar hebben gedaan ook een beroep gedaan op externe consultants. Daar zijn ook mensen van buiten de administratie bij betrokken. Aangezien het om een pilootproject ging, was het voordeel daar wel dat die experts zijn betaald door de Europese Commissie. Maar niettemin waren het externen die daaraan hebben meegeholpen.

Inzake de vraag van de heer Muyters en een paar andere mensen, het is de administratie zelf die aan het stuur zit. Het is ook zeer duidelijk de afspraak dat zij hun ding daar kunnen doen en nagaan wat voor hen belangrijk is om daaruit te laten komen.

Mijnheer D'Haese, dat kon u allemaal vinden in het document van de regering. Er zijn elf projectgroepen en daarboven staat een stuurgroep en die zal het plan van aanpak en het eerste verslag daarvan controleren. Dat is hun rol. Ze gaan niet inhoudelijk ingrijpen, maar wel kijken of de onderzoeksvragen effectief worden beantwoord. Dat is een puur procesmatige aansturing om uit te zoeken of daaraan wordt beantwoord. Dat lijkt me een zeer goede aanpak. Ik hoop althans dat dat ook goed werkt.

Mijnheer Rzoska, ik zal u zeer concreet voorlezen wat er uiteindelijk in de vragen staat: "In het geval dat er significant minder/meer middelen beschikbaar zijn, welke beleidsopties zijn dan mogelijk? Gelieve deze vraag minimaal te beantwoorden voor een theoretisch scenario met 5 procent, 10 procent en 15 procent minder of meer middelen." Begrepen?

Voor alle duidelijkheid, jullie hebben de laatste maanden toch ook het nieuws gevolgd en de krant gelezen en de begroting bekeken. Wie denkt dat er de komende jaren zeer veel ruimte zal zijn voor extra uitgaven, die rekent toch met een Noord-Koreaans telraam. We gaan naar een structureel tekort van 3 miljard euro, ongeveer, want de cijfers zijn nog niet precies. We weten allemaal dat we terug moeten naar een gezond financieel beleid. Ik wil echt uw rekenmachine zien die dat gaat doen door meer geld uit te geven. We staan altijd open voor ideeën, maar dat wil ik echt wel eens zien.

Inderdaad, we zullen onpopulaire maatregelen moeten nemen. We hebben dat al gedaan. Mijnheer D'Haese, u hebt er daarnet naar gekeken. Dat is nu net de verantwoordelijkheid van ons als regering en van jullie als parlement, om te zorgen dat de problemen, de schulden die nu worden opgebouwd door de coronacrisis, niet in de nek van onze kinderen en kleinkinderen terechtkomen. Dat is de opdracht die wij hebben en de oefening die wij in de komende maanden zullen moeten maken.

Ja, dat zal niet altijd even leuk zijn, maar het zal broodnodig zijn om te zorgen dat we er ons als politici niet gemakkelijk van afmaken en de miserie voor ons uitschuiven. Dat doe ik in elk geval niet. Dat zal niet met mij zijn, ik werk met een rekenmachine op zonne-energie natuurlijk, maar die rekent wel correct.
(Applaus bij de N-VA)

Mijnheer Vande Reyde, u vroeg naar de rol van de administratie. Als we iets hebben geleerd, dan is dat de vergelijking met het kerntakendebat. Ik heb net een van de vragen voorgelezen. We hebben in elk geval geprobeerd om de vragen zo concreet mogelijk te houden. Geen grote filosofische bedenkingen, maar zeer concreet: geef ons scenario's, bij 5, 10 en 15 procent in dit geval. Dat is een van de punten waarop we konden werken, die beter konden dan de vorige oefening.

Ik heb zeer veel vertrouwen in onze administratie en ik denk dat de leidend ambtenaren daar de opportuniteit van inzien om te tonen dat men volwassen genoeg is om naar Nederlands voorbeeld de oefening tot een goed einde te brengen. Ik geef wel toe dat ik in spanning afwacht wat daarvan het resultaat zal zijn, want we leggen veel verantwoordelijkheid bij hen. We nemen dus ook altijd een risico. Ik heb er zeer veel vertrouwen in, maar ik wacht bang af en ik hoop dat elk onderdeel van de administratie, dus de tien plus één projectgroepen, die oefening ernstig neemt. Dan zullen we een reden te meer hebben om trots te zijn op onze Vlaamse administratie, wat we sowieso al zijn.

Laat het duidelijk zijn, elke keer dat dit thema aan bod is gekomen in de commissie heb ik zeer duidelijk gezegd dat de omvang van deze oefening absoluut niet min is. We hebben hier ook met Nederlandse experts, die dat daar in het verleden hebben begeleid, samengezeten, ook samen met de Nederlandse ambassadeur. Zij hebben aangegeven dat die oefening gigantisch groot is. Het feit dat wij dat op zo'n korte termijn doen, maakt het nog eens zo moeilijk.

Er zullen vervolgotrajecten mogelijk zijn. We beseffen dat niet alles tot in de puntjes zal worden uitgewerkt tegen juni ter voorbereiding van de begrotingsopmaak 2022, maar dat er daarna ook nog een vervolgotraject kan gebeuren. Die opening is er en daar is trouwens, zoals een goede huisvader dat zou doen, de eventueel benodigde financiering voor voorzien. Dank u wel.

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Minister, ik vind dat u een beetje rond de hete brij danst. Ik heb meermaals gezegd dat ik geen probleem heb met het principe. Ik ben zelfs begonnen met een heel aantal pistes te geven voor besparingen van tientallen miljoenen euro's. Mijn punt was: hoe en wie?

Minister, als jullie een studie hebben samengesteld enkel om verslagen op te stellen, dan had u het ook aan twee of drie ambtenaren kunnen vragen. Dat weet u toch ook wel.

Maar dat is niet waarvoor u die mensen hebt binnengehaald. U weet heel goed waarvoor u die mensen hebt binnengehaald. Dat is omdat u op die manier gezegd kan worden waar u kunt besparen op sociale uitgaven. En dat is natuurlijk jullie project, en ik snap dat ook wel: jullie hebben een aantal bevoegdheden naar Vlaanderen willen halen om er hier verder op te kunnen besparen. Dat zien we al sinds er bevoegdheden naar Vlaanderen overgeheveld worden. Maar dat moet u niet zo proberen te verstoppen, want het is redelijk helder waar het om draait. Ik vind dat er een beetje meer eerlijkheid en openheid zouden mogen zijn over wat de bedoeling is van heel deze operatie.

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Collega's, we zitten hier natuurlijk in een parlement en dat wil zeggen dat je politieke keuzes moet maken. Daarom zeg ik dat we met het Vlaams Belang geen dure studies nodig hebben om te weten waar er inderdaad bespaard moet worden, want die keuze hebben wij gemaakt. Dat is op immigratie, op het politieke systeem, op de eindeloze stroom aan

subsidies voor allerlei linkse en multiculturele vzw's enzovoort. En inderdaad, het zou ook onze keuze zijn om het logische principe in te voeren dat migranten hier eerst enkele jaren gewerkt moeten hebben alvorens ze een beroep kunnen doen op sociale voorzieningen, zodat we niet langer het OCMW van de wereld hoeven te spelen. We zouden de provinciebesturen afschaffen, het aantal parlementsleden verminderen, de partijdotaties verminderen. We zouden niet alleen ideeën opperen over het afbouwen van de jaarlijkse transfers van 7 miljard euro naar Wallonië, we zouden werken aan het stopzetten daarvan, minister. Daarom zeg ik dat uw regering om te besparen geen dure studies nodig heeft, maar vooral een dosis gezond verstand en politieke moed. (*Applaus bij het Vlaams Belang*)

De voorzitter: De actuele vragen zijn afgehandeld.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De voorzitter: Dames en heren, gelieve u nu aan te melden in de stemtoepassing.

MEDEDELING VAN DE VOORZITTER

De voorzitter: Dames en heren, bij brief van 1 maart 2021 brengt minister Zuhair Demir het Vlaams Parlement ter kennis van het besluit van de Vlaamse Regering van 26 februari 2021 houdende de verlenging van de duur van de civiele noodsituatie en de afwijkingsregeling, zoals vastgesteld bij het besluit van de Vlaamse Regering van 30 oktober 2020 houdende vaststelling van een civiele noodsituatie met betrekking tot de volksgezondheid, zoals vermeld in het decreet van 20 maart 2020 over maatregelen in geval van een civiele noodsituatie met betrekking tot de volksgezondheid, naar aanleiding van de heropleving van het COVID-19-virus.

De brief en de bijbehorende documenten zijn op het intranet geplaatst bij de mededelingen aan de plenaire vergadering.

Dit gebeurt helemaal conform wat wij bij de behandeling en bespreking van dat decreet hebben afgesproken.

Vraagt hierover iemand het woord? (*Neen*)

VOORSTEL VAN DECREET van Philippe Muyters, Koen Van den Heuvel, Steven Coenegrachts, Lorin Parys, Tinne Rombouts en Maaïke De Vreese tot wijziging van artikel 37 van het decreet van 4 april 2014 betreffende de organisatie en de rechtspleging van sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges, wat de injunctie betreft – 581 (2020-2021) – Nrs. 1 tot en met 4

Algemene bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het voorstel van decreet van Philippe Muyters, Koen Van den Heuvel, Steven Coenegrachts, Lorin Parys, Tinne Rombouts en Maaïke De Vreese tot wijziging van artikel 37 van het decreet van 4 april 2014 betreffende de organisatie en de rechtspleging van sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges, wat de injunctie betreft.

De algemene bespreking is geopend.

De heer Muyters heeft het woord.

Philippe Muyters (N-VA): Ik ga de uitgebreide toelichting die in het voorstel van decreet staat maar ook de samenvatting die ik heb proberen te geven in de

commissie, niet herhalen hier in de plenaire vergadering, tenzij daar vraag naar zou zijn. (*Opmerkingen van de voorzitter*)

Wat hier voorligt, voorzitter, is een vrij technische correctie, een correctie waardoor de bestuurscolleges verplicht worden om na de vernietiging van een vergunningsbeslissing steeds een termijn van orde voor te stellen, en dus geen vervaltermijn, als zij aan een vergunningsverlenende overheid opnieuw een beslissing opleggen. Ik denk dat we daarmee vermijden dat er chaos komt tussen een vergunningsverlenende overheid enerzijds en een mogelijke beslissing die in cassatie wordt genomen anderzijds.

Ik wil nog één ding toevoegen, namelijk dat de Raad voor Vergunningsbetwistingen tijdens de commissievergadering een standpunt is komen toelichten. Wij hadden de raad uitgenodigd op basis van het advies van de Raad van State. De heer Storms verklaarde dat er geen praktische of andere moeilijkheden of bezwaren waren tegen dit voorstel.

Tot slot wil ik alle collega's in de commissie die dit voorstel mee hebben gesteund, gevolgd en goedgekeurd, danken voor hun aandacht daarvoor.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? (*Neen*)

De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking van het voorstel van decreet. (*Zie Parl.St. VI.Parl. 2020-21, nr. 581/1*)

– Er zijn geen opmerkingen bij de artikelen 1 tot en met 3.

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemmingen over de artikelen en over het voorstel van decreet houden.

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Joris Nachtergaele, Vera Jans, Emmily Talpe, Karl Vanlouwe, Karin Brouwers en Maarten De Veuster over de relaties met en de internationale positie van Taiwan – 534 (2020-2021) – Nrs. 1 tot en met 4

Bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het voorstel van resolutie van Joris Nachtergaele, Vera Jans, Emmily Talpe, Karl Vanlouwe, Karin Brouwers en Maarten De Veuster over de relaties met en de internationale positie van Taiwan.

De bespreking is geopend.

De heer Nachtergaele heeft het woord.

Joris Nachtergaele (N-VA): Voorzitter, de voorbije twee weken laaiden de spanningen tussen Taiwan en China weer hoog op. China wil met een versterkte een-Chinapolitiek de greep op Taiwan en Hong Kong versterken. Ze stellen daarbij alles in het werk om dissidente stemmen in de regio het zwijgen op te leggen. Twee weken terug leidde dat zelfs tot een dreigement van China om Taiwan militair binnen te vallen.

Met dit voorstel van resolutie willen we in de eerste plaats stellen dat we Taiwan als een gelijke partner zien. Vlaanderen en het Vlaams Parlement hebben de

traditie om sterk in te zetten op de verdediging van mensenrechten en het zelfbeschikkingsrecht van volkeren. Met dit voorstel van resolutie zetten we deze traditie kracht bij.

Een gelijkwaardige behandeling van Taiwan veronderstelt ook dat Taiwan internationaal erkend wordt en internationaal erkend wordt in een aantal internationale organisaties zoals de WHO, de Internationale Burgerluchtvaartorganisatie en het United Nations Framework Convention on Climate Change (UNFCCC). We vragen tevens dat Vlaanderen werk maakt van een uitgediepte relatie met Taiwan zoals die al bestaat met China. We vragen dat de Europese Unie niet langer wegkijkt, maar Taiwan effectief actief gaat steunen.

Ik wil de collega's die meegewerkt hebben aan dit voorstel van resolutie bedanken voor de constructieve manier waarop we tot consensus gekomen zijn in de commissie.

Ik heb gezien dat er een amendement is van het Vlaams Belang dat vraagt voor erkenning van Taiwan op de internationale scene maar dat is net wat het voorstel van resolutie vraagt. Dit voegt voor ons niets toe aan de inhoud van het voorstel van resolutie, daarom gaan we daar niet voor stemmen.

De voorzitter: De heer Keulen heeft het woord.

Marino Keulen (Open Vld): Voorzitter, goede collega's, ik ben slechts invaller wat dit voorstel van resolutie betreft, maar ik vind het wel hoogst interessant.

Als ik terugkijk naar mijn eigen jonge jaren – in mensentaal: eergisteren – dan kenden we allemaal het begrip 'de Aziatische Tijgers'. Daar vielen onder: Taiwan, Singapore, Zuid-Korea en Japan was daar toen ook nog bij. Dat is ondertussen een tijger met een botter gebit, maar de eerste drie staan er nog altijd. Er is door de vorige spreker naar verwezen, tot begin jaren zeventig was Taiwan de vertegenwoordiger van het Chinese volk binnen de instellingen van de Verenigde Naties en er is godbetert één westers land dat daar op een gegeven ogenblik het geweer van schouder heeft veranderd, en dus Peking, zoals Beijing toen nog heette, erkend heeft als vertegenwoordiger van het Chinese volk, en dat was België. België was dus het eerste Westerse land begin jaren zeventig dat Taiwan, toen nog Formosa geheten, losgelaten heeft en voor Peking gekozen heeft. De Amerikanen zijn dan heel snel gevolgd met vader Bush om als eerste een ambassadeur in Peking te plaatsen.

Ondertussen is Taiwan nog altijd – wat het toen ook al was – niet alleen een rebellerende Chinese provincie zoals ze zeggen in Beijing, maar vooral een economische machtsfactor gebleven. Wij, als regio, als land, heel erg gericht op internationale handelsrelaties en mensenrechten, moeten het regime in Taipei, de hoofdstad van Taiwan, blijven steunen, zeker als we weten wat het lot is van de inwoners van Hong Kong. Dat was tot begin jaren negentig nog een Britse kroonkolonie, het waren inwoners onder de Britse vlag. Toen is Hong Kong overgedragen aan Beijing en dat was onder een bijzonder statuut. We weten ondertussen hoe precair de democratie is in Hong Kong en hoe de dreigende schaduw van China daar over hangt. Dat is – vrees ik – het lot dat de inwoners van Taiwan zou beschoren zijn eens ze terug worden genaast door China, en wat dat zou betekenen voor hun autonomie en hun politieke vrijheden en mensenrechten. We mogen wat dat betreft Taiwan economisch en dus ook politiek en internationaal absoluut niet loslaten.

De voorzitter: De heer Deckmyn heeft het woord.

Johan Deckmyn (Vlaams Belang): Voorzitter, ik wil mij graag aansluiten bij het betoog van collega Nachtergaele. Ik apprecieer bijzonder de tussenkomst en

de situering van het probleem door collega Keulen, die een mooie situatieschets heeft gegeven.

Het voorstel van resolutie dat hier voorligt, is actueel en wij zullen het uiteraard steunen. Ik heb in de commissie aangegeven dat de Volksrepubliek China sinds haar ontstaan nooit enige soevereiniteit in Taiwan heeft uitgeoefend. Ik hoor het collega Nachtergaele graag zeggen, dat het belangrijk is dat Taiwan internationaal wordt erkend. Maar het voorstel van resolutie dat hier voorligt komt daar niet volledig aan tegemoet. Taiwan in internationale organisaties opnemen, zoals in het voorstel van resolutie wordt verwoord, is positief en gaat in de goede richting, maar het komt niet volledig tegemoet aan wat er echt moet worden nagestreefd: de onafhankelijkheid van Taiwan. Vandaar het amendement dat wij hier namens de Vlaams Belang-fractie willen voorleggen. Wij willen heel duidelijk aan het tweede streepje een zesde punt toevoegen, dat stipuleert dat we de Vlaamse Regering vragen om initiatieven te nemen die op termijn kunnen uitmonden in de internationale erkenning van de republiek Taiwan. Dat is wat we willen. Ik denk dat je op die manier heel duidelijk formuleert waar we heen willen. Niet onrechtstreeks, zoals nu verwoord in dit voorstel van resolutie.

Collega's, diverse studies hebben uitgewezen dat het een uitgemaakte zaak is dat Taiwan wel degelijk een onafhankelijke republiek is die staatkundig los moet worden gezien van de Volksrepubliek China op het vasteland. Er zijn voldoende argumenten die aantonen dat Taiwan voldoet aan de volkenrechtelijke criteria om een staat te zijn. Vandaar, collega's, dat ik hoop op enige steun bij het goedkeuren van het amendement dat wij hier hebben ingediend.

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (sp.a): Zoals ook al door mijn collega Lambrecht in de commissie is bepleit, zullen wij ons bij dit voorstel van resolutie aansluiten. Het is voor sp.a van cruciaal belang dat de rechten van Taiwan worden gerespecteerd en dat de dialoog tussen Taiwan en China op alle mogelijke manieren wordt aangemoedigd, zodat het wederzijdse vertrouwen wordt hersteld, zoals het in dit voorstel van resolutie wordt gevraagd.

Dat is om meerdere redenen belangrijk. Ten eerste is de stabiliteit in de regio van groot belang voor de wereldeconomie, die momenteel al onder grote druk staat. Ten tweede is een stabiel Taiwan ook in het belang van Vlaanderen, in het licht van de goede culturele, academische maar ook economische banden die we met Taiwan onderhouden.

Collega's, die stabiliteit betekent natuurlijk niet dat de verworven vrijheden en de democratie van Taiwan zomaar te grabbel moeten worden gegooid. Wij zijn tevreden dat het voorstel van resolutie expliciet oproept tot de onmiddellijke vrijlating van de Taiwanese activisten die sinds 2017 zijn opgesloten, onder wie Lee Ming-che.

Namens mijn fractie en mijn collega Lambrecht wil ik de collega's expliciet danken voor het amendement dat wij indienden, waarbij de relaties met Taiwan niet alleen vanuit een economisch maar ook vanuit academisch en cultureel oogpunt worden bekeken. Ik hoop dat dit voorstel van resolutie straks unaniem zal worden goedgekeurd en dat ook de collega's van de PVDA zich aansluiten. In de Kamer hebben zij zich bij een soortgelijk voorstel van resolutie nog onthouden. Ik hoop dat ze ondertussen tot het inzicht zijn gekomen dat een goede verstandhouding tussen Taiwan en het formeel-communistische China toch iets is wat we allemaal moeten nastreven.

De voorzitter: Mevrouw Jans heeft het woord.

Vera Jans (CD&V): Voorzitter, ik wil heel graag namens de CD&V-fractie een toelichting geven bij dit voorstel van resolutie. Het voorstel van resolutie komt inderdaad tegemoet aan de bezorgdheden en de vrees voor een escalatie van de spanningen tussen Taiwan en China en vraagt daarom ook om de dialoog aan te moedigen, met het oog op de nodige stabiliteit. *(Opmerkingen)*

De voorzitter: Collega Jans heeft het woord. *(Opmerkingen en gelach)*

Vera Jans (CD&V): Voorzitter, mag ik deze tussenkomst van de CD&V-fractie over dit voorstel van resolutie vervolledigen?

De voorzitter: Absoluut.

Vera Jans (CD&V): Verder vragen we ook om die samenwerking met Taiwan uit te diepen, niet alleen op economisch, maar ook op cultureel en academisch vlak. Dank ook aan sp.a voor dat zinvolle amendement.

Deze resolutie is daarnaast ook een signaal aan Taiwan en zijn 23 miljoen inwoners dat we hen steunen bij de handhaving van hun verworven vrijheden en democratie. Ondanks de houding en dreiging van China zijn ze er wel in geslaagd om vrije verkiezingen te houden, de persvrijheid te bewaren en respect te hebben voor grond- en mensenrechten.

Ook hebben ze de coronacrisis op een bijzonder uitmuntende manier aangepakt. Taiwan kan volgens ons echt wel een bijdrage leveren op internationaal niveau, waarvan andere landen iets kunnen leren. Het is daarom ook dat we in deze resolutie vragen om de nodige diplomatieke inspanningen te doen zodat Taiwan ook aan de Wereldgezondheidsorganisatie (WGO) kan deelnemen, iets wat tot op heden zelfs op waarnemend niveau niet het geval was.

Ten slotte vragen we ook de onmiddellijke vrijlating van de Taiwanese prodemocratische activisten, die China sinds 2017 opgesloten houdt. Daarom hopen wij, net zoals een aantal voorgaande sprekers, dat deze resolutie op een unanieme goedkeuring kan rekenen in dit halfroond. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? *(Neen)*

De bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemmingen over het amendement en over het voorstel van resolutie houden.

VOORSTEL van Liesbeth Homans tot wijziging van het Reglement van het Vlaams Parlement, wat betreft het overleg tussen het Uitgebreid Bureau en de commissievoorzitters, de mondelinge toelichting bij en mondelinge verslaggeving over voorstellen en ontwerpen en de spreektijden bij de behandeling van vragen om uitleg – 632 (2020-2021) – Nr. 1

Algemene bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het voorstel van Liesbeth Homans tot wijziging van het Reglement van het Vlaams Parlement, wat betreft het overleg tussen het Uitgebreid Bureau en de commissievoorzitters, de mondelinge toelichting bij en mondelinge verslaggeving over voorstellen en ontwerpen en de spreektijden bij de behandeling van vragen om uitleg.

De algemene bespreking is geopend.

Vraagt er iemand het woord? *(Neen)*

De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking van het voorstel tot wijziging van het Reglement van het Vlaams Parlement. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2020-21, nr. 632/1)

– Er zijn geen opmerkingen bij de artikelen 1 tot en met 9.

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemmingen over de artikelen en over het voorstel houden.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De voorzitter: Dames en heren, dan zijn we nu gekomen bij het moment waarop we een teststemming moeten uitvoeren.

– De Vlaamse volksvertegenwoordigers voeren een teststemming uit.

VERSLAG VAN HET VERZOEKSCHRIFT over de minimale oppervlakte van studio's – 650 (2020-2021) – Nr. 1

Verslag

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het verslag namens de Commissie voor Wonen en Onroerend Erfgoed over het verzoekschrift over de minimale oppervlakte van studio's.

De heer Veys, verslaggever, heeft het woord.

Maxim Veys (sp.a): Voorzitter, ik zal het verzoekschrift niet in het lang en het breed toelichten, maar in globo. Het is besproken geweest in de commissie Wonen en Onroerend Erfgoed op 3 december 2020 en 11 februari 2021.

Het gaat over een man die een studio aankocht met een oppervlakte van 14,5 vierkante meter. Helaas is dat te weinig om te kunnen verhuren. Dit is heel spijtig voor die man want die man kocht indertijd de studio te goeder trouw aan.

De minister heeft een antwoord geformuleerd en we hebben dat uitgebreid besproken in de commissie waarbij we voorwaar over de grenzen van de partijen heen tot een consensus zijn gekomen. We hebben vastgesteld – wat we vaak vaststellen – dat de regels arbitrair zijn maar er wel moeten zijn. De regels aanpassen op basis van één geval is bovendien ook een slecht idee. Het laatste wat het parlement mag doen, is willekeur doen ontstaan. Desondanks valt de situatie toch te betreuren, zeker als we weten dat de kwaliteit van veel huurpanden vandaag te wensen overlaat. Het is dus jammer dat we een verhuurder met de beste bedoelingen moeten teleurstellen, maar decretale regels zijn er nu eenmaal.

De voorzitter: Wij stemmen nu bij zitten en opstaan over de conclusies van de commissie.

De volksvertegenwoordigers die de conclusies wensen aan te nemen, drukken op 'Ik sta op'.

De volksvertegenwoordigers die de conclusies niet wensen aan te nemen, drukken op 'Ik blijf zitten'.

Het Vlaams Parlement neemt de conclusies van de commissie aan. Ik zal de verzoeker hiervan in kennis stellen.

VOORSTEL VAN DECREET van Wilfried Vandaele, Peter Van Rompuy en Willem-Frederik Schiltz tot toekenning van extra lestijden, lesuren en uren-leraar voor de remediëring van leerlingen die een leerachterstand hebben opgelopen door COVID-19 – 666 (2020-2021) – Nrs. 1 en 2

Voorstel tot spoedbehandeling

De voorzitter: Dames en heren, vanmiddag heeft de heer Wilfried Vandaele bij motie van orde een voorstel tot spoedbehandeling gedaan van het voorstel van decreet van Wilfried Vandaele, Peter Van Rompuy en Willem-Frederik Schiltz tot toekenning van extra lestijden, lesuren en uren-leraar voor de remediëring van leerlingen die een leerachterstand hebben opgelopen door COVID-19.

De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Collega's, wij leggen een voorstel van decreet voor voor het toekennen van bijkomende lestijden en lesuren. De spoed is ingegeven omdat we die bijkomende lestijden heel graag zo snel mogelijk willen laten ingaan voor de rest van het lopende schooljaar om tegemoet te komen aan de opgebouwde leerachterstand door corona voor leerlingen en leerkrachten die ziek zijn geweest.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? (*Neen*)

Dan stemmen we nu bij zitten en opstaan over het voorstel tot spoedbehandeling.

De volksvertegenwoordigers die het voorstel tot spoedbehandeling wensen aan te nemen, drukken op 'Ik sta op'.

De volksvertegenwoordigers die het voorstel tot spoedbehandeling niet wensen aan te nemen, drukken op 'Ik blijf zitten'.

Het voorstel tot spoedbehandeling is aangenomen. Dan stel ik voor dat het voorstel van decreet van Wilfried Vandaele, Peter Van Rompuy en Willem-Frederik Schiltz tot toekenning van extra lestijden, lesuren en uren-leraar voor de remediëring van leerlingen die een leerachterstand hebben opgelopen door COVID-19 onmiddellijk wordt behandeld.

Is het parlement het daarmee eens? (*Instemming*)

Het incident is gesloten.

Algemene bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het voorstel van decreet van Wilfried Vandaele, Peter Van Rompuy en Willem-Frederik Schiltz tot toekenning van extra lestijden, lesuren en uren-leraar voor de remediëring van leerlingen die een leerachterstand hebben opgelopen door COVID-19.

De algemene bespreking is geopend.

De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Collega's, wat voorligt is het decreet voor de toekenning van bijkomende lestijden, lesuren en uren-leraar voor de remediëring van

leerlingen die een leerachterstand hebben opgelopen door COVID-19. Collega's, het was ongeveer vorige maand dat de regering de middelen vrijmaakte, voor een bedrag van 10 miljoen euro, maar zoals u weet is er om middelen te verdelen in het onderwijs altijd een decreet nodig. Dat ligt vandaag voor.

Wat is de grond? We moeten het hier niet uitleggen. Iedereen weet het, helaas, dat leerlingen door de coronamaatregelen – of een volledige lockdown – minder naar school kunnen gaan en op die manier leerachterstand hebben opgelopen. Er zijn leerlingen en leerkrachten die afwezig geweest zijn door quarantaine-maatregelen, en daarnaast zijn er nog leerlingen die sowieso – tout court – al wat leerachterstand hebben. Die twee zaken samen maken dat leerkrachten zich zorgen maken over een aantal leerlingen, over bepaalde leerinhoud. Maar het blijkt ook uit een aantal peilingsonderzoeken die ondertussen gelopen hebben.

Nu, wie waar welke leerachterstand heeft opgelopen, dat kunnen de leerkrachten en de individuele scholen het best zelf inschatten. Om die reden geven we nu een budget van 10 miljoen euro, niet in geld, maar heel bewust in lestijden, lesuren en uren-leraar. Die moeten ingezet worden in de klas, bij de leerling, om die leerachterstand weg te werken. In welke periode? Wel, collega's, als we vandaag stemmen, dan vanaf vandaag tot 30 juni 2021. Het is belangrijk om mee te geven – en dat is meteen ook het antwoord op een amendement dat ingediend is door de Groenfractie – waarom er samen met de onderwijspartners voor gekozen is om alleen onderwijzend personeel aan te stellen, en niet nog andere ambten. Dat vindt zijn oorsprong in het feit dat we die inhoudelijke leerachterstand op vakgebied maximaal willen bijwerken. We zetten dus ook in op die vlakken en op die ambten, ambten in het kader van leraarsuren. Dat is niet alleen maar goed voor die leerlingen, maar ook voor de leerkrachten. Leerkrachten zien nu met lede ogen dat het hen niet altijd lukt om de leerachterstand bij te werken.

Wanneer kan dit gebeuren? De periode heb ik net toegelicht. Het gebeurt op lesdagen, tijdens de reguliere schooldag, of uitzonderlijk extracurriculair, aansluitend op de schooltijd. In mensentermen: het gebeurt op een schooldag – maandag, dinsdag, woensdag, donderdag, vrijdag – normaal gezien tijdens de lesuren, maar het kan ook tussen de middag of aansluitend. Het kan bijvoorbeeld dat er tijdens de studietijd, die op een aantal scholen bestaat, extra wordt op ingegaan.

Voor de middelen worden twee potten gebruikt. 20 procent van de middelen, van die 10 miljoen euro, behouden we voor scholen die minimum 80 procent leerlingen hebben met leerlingenkenmerken. Het gaat dan over SES-kenmerken (sociaal-economische status), de GOK-leerlingen (gelijke onderwijskansen), dit zowel in het basisonderwijs als in het secundair onderwijs, als de andere onderwijsniveaus waarop dit van toepassing is. Zij gaan tot begin april de tijd hebben om dat stuk, dat voor hen gereserveerd is, te gebruiken. Is het niet opgebruikt voor die specifieke groep van scholen, dan komt het uiteraard ook vrij voor alle andere scholen om daarop in te tekenen. De achtergrond daarvan is dat die scholen, met die leerlingenpopulatie, vastgesteld hebben dat ze, onder andere tijdens de lockdown, niet altijd alle leerlingen konden bereiken, en dat daar de kans op leerachterstand dus zeker aanwezig is.

Nu, collega's, u kunt zeggen: 10 miljoen euro, is dat veel? Is dat weinig? Daar kunnen we hele lange debatten over hebben. We hopen in elk geval dat we dat toch gericht kunnen inzetten. Er is een minimum vooropgesteld van 2 lesuren, en een maximum met een bepaalde formule. Ik heb het even uitgerekend, en een school met 250 leerlingen, waarvan 200 leerlingen als gewoon tellen, en 50 leerlingen tellen als SES-leerling, heeft ongeveer 7 uur, 7 lesuren die ze daarop kunnen inzetten. Dat is uiteraard op weekbasis.

Collega's, tot daar de toelichting van het voorstel van decreet dat vandaag voorligt. We hopen op jullie instemming, zodat scholen zo snel mogelijk met die gerichte middelen aan de slag kunnen gaan, om leerlingen bij te werken, om de leerachterstand maximaal terug te dringen.

De voorzitter: De heer Brouns heeft het woord.

Jo Brouns (CD&V): Als goede leerkracht heeft collega Daniëls dat uiteraard zeer goed toegelicht. Ik denk dat het inderdaad zeer belangrijk is wat hier vandaag voorligt. We hebben allemaal gehoopt dat de impact van de coronacrisis beperkt zou blijven in het onderwijs, op het leren van onze leerlingen, maar helaas hebben we moeten vaststellen dat dat toch heel wat impact heeft gehad. Er is al verwezen naar een aantal studies die terecht wijzen op die leerachterstand. Dan is er natuurlijk onze maximale verantwoordelijkheid om daar iets aan te doen, om zo snel als mogelijk de leerachterstand weg te werken. Die extra ondersteuning moet er zijn, die moet absoluut ingezet worden, voor ons ook, in de klas, binnen de voorziene schooltijd, het is daar dat dat nodig is. Die 10 miljoen euro is daarvoor uitgetrokken, om de extra leraren aan te stellen, om de onderwijsopdracht uit te breiden, of om eventueel gepensioneerde leerkrachten in te zetten. Het komt er eigenlijk op neer dat we alle pedagogische capaciteit die we vandaag kunnen benutten, vandaag moeten benutten als extra handen in de klas, als extra ondersteuning bij de leerkrachten die het vandaag nodig hebben, om die leerlingen die de nodige vertraging of achterstand hebben opgelopen, te kunnen ondersteunen.

Voor onze fractie was het ook heel belangrijk dat die middelen ingezet worden in die scholen, in die klassen voor die leerlingen die het het meeste nodig hebben. Ik ben ook heel blij dat we daarvoor een mechanisme, waar collega Daniëls al naar verwezen heeft, hebben kunnen uitwerken, zodat inderdaad de scholen met de meest kwetsbare leerlingen een zekere voorrang krijgen bij de verdeling van de 10 miljoen euro.

Collega's, ik denk ook dat het vandaag belangrijk is dat we dat nu kunnen doen, dat we op heel korte termijn die middelen in de klas gaan kunnen inzetten. Maar het is ook niet uit te sluiten dat de zorg belangrijk blijft na corona, dat we zeker aandacht blijven hebben voor de meest kwetsbaren en voor de leerlingen met leerachterstand. Het is ook van belang dat de zorg van dien aard zal zijn dat we de middelen die nu ingezet worden, gaan monitoren, dat we dit gaan evalueren, om te kijken in welke mate dat dat nadien eventueel nog nodig is. Slotsom: we zijn bijzonder tevreden met deze broodnodige extra handen in de klas en we hopen dat we samen met al die andere leerkrachten de leervertraging, de leerachterstand zo snel mogelijk kunnen wegwerken.

De voorzitter: De heer De Gucht heeft het woord.

Jean-Jacques De Gucht (Open Vld): Collega's, het is een heel belangrijk voorstel. De realiteit is dat het duidelijk is dat er een grote leerachterstand is in Vlaanderen, en zeker in die scholen waar er een groot aantal leerlingen met SES-kenmerken zitten, want die hebben al een leerachterstand en die is zeker en vast – en dat is betreurenswaardig – ook verder aangegroeid door corona. Door de verschillende zaken die naar voren gekomen zijn in de afgelopen periode, door het GO! ook in cijfers naar voren gebracht, blijkt dit meer dan duidelijk. Het is dan ook heel goed dat er van die 10 miljoen euro inderdaad 20 procent voorzien wordt voor de scholen waar juist de meest kwetsbare leerlingen aanwezig zijn. Maar het is sowieso belangrijk dat vooral deze scholen bereikt worden om ervoor te zorgen dat die kunnen bijbenen.

Die 10 miljoen euro is een heel belangrijke stap en ik wil toch nog maar herhalen dat het heel belangrijk is dat het inderdaad gaat over die extra lesuren, over dat

pedagogische project om ervoor te zorgen dat die leerlingen kunnen bijbenen. Collega Daniëls heeft al geantwoord op de argumentatie die naar voren gebracht wordt in het amendement. Ik denk dat het cruciaal is dat dat inderdaad naar die lesuren gaat.

Zal die 10 miljoen euro genoeg zijn? Het zal in ieder geval een belangrijke stap zijn, maar het zal niet genoeg zijn. Daarmee is ook het belang van de zomerscholen, die we verder uitrollen, cruciaal. Door het feit dat we dit gaan meten, gaan we op het einde ook weten in welke mate dit gewerkt heeft en in welke mate we hier in de toekomst verder op kunnen werken, om ervoor te zorgen dat elke leerling evenveel kansen heeft om zich ten volle te ontplooiën in ons onderwijs.

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Collega's, wij zijn met onze fractie tevreden met de opzet van dit voorstel van decreet. We zien het overigens ook als een koerswijziging, waarbij de Vlaamse regeringspartijen in ons onderwijs vanaf nu vooral willen inzetten op het remediëren van de coronaleerachterstand in de school zelf en op lesdagen, in plaats van te focussen op bijscholen in korte vakanties of in het weekend. Ik denk dat die koerswijziging er ook is gekomen als resultaat van de aanbevelingen van experts uit de coronacommissie, die over het thema onderwijs heel wat sessies heeft gehouden.

Het punt om remediëring zo veel mogelijk in de school zelf en op lesdagen te doen, en het door echte leraren te laten uitvoeren, hebben mijn collega's, mijn onderwijsspecialisten, al verschillende malen onderschreven. Dat zat trouwens ook in onze suggestiebundel ter conclusie van de onderwijshoorzittingen in de coronacommissie.

Ik heb nog één vraag ter verduidelijking. Er is door verschillende collega's verwezen naar de 20 procent van de 10 miljoen euro aan middelen die inderdaad prioritair gereserveerd wordt voor leerlingen die beantwoorden aan een of meerdere van de gelijkekansenindicatoren. We gaan die maatregel vanuit een constructieve en pragmatische houding wel steunen. Ik denk dat de scholen die het felst te kampen hebben met coronaleerachterstand, inderdaad scholen zijn waar uitermate veel lage SES-leerlingen zitten. De vraag is dan om hoeveel scholen het hier relatief gezien zou gaan die op die manier voorrang zouden krijgen. Misschien kan daar nog antwoord op gegeven worden.

En wat het amendement van de Groen-fractie betreft: de bedoeling lijkt me inderdaad nobel, namelijk inspelen op dat lerarentekort dat er inderdaad is, maar wij zijn van mening dat het hebben van een pedagogisch diploma toch een voorwaarde zou moeten blijven voor degenen die deze lestijden zouden willen of kunnen invullen. Met het opentrekken naar andere ambten dan het leraarschap zelf, zoals u met dit amendement beoogt, zet je die voorwaarden op de helling. En dat zien wij niet meteen zitten. Daarop gaan we ons dus onthouden. Het voorstel van decreet keuren we goed, op het amendement van de Groen-fractie zullen we ons onthouden.

De voorzitter: De heer Rzoska heeft het woord.

Björn Rzoska (Groen): Collega's, ik denk dat we met zijn allen de idee achter het voorstel van decreet dat vandaag voorligt, steunen. We zien ondertussen inderdaad dat heel wat leerlingen binnen het onderwijs een achterstand hebben opgelopen en dat daaraan moet worden geredieerd. Op dat punt hebben we dus geen probleem. Maar toen we gisterenavond het voorstel van decreet binnenkregen en probeerden om het op een heel snelle manier te evalueren, vonden we dat het wel goed is in zijn ambitie, maar dat het toch af en toe wat

wegging van de realiteit, bijvoorbeeld waar je op het terrein gaat kijken naar wat er nu al gebeurt in een aantal steden, niet enkel op het vlak van lerarentekort, maar ook van leerachterstand. Daarom denk ik dat het belangrijk is – en ik zeg niet dat dat er niet in zit – dat er echt wordt gefocust op de plaatsen waar het tekort en de achterstand groot zijn en dat daar prioritair op wordt ingezet.

Wij hebben ook contact gehad met een aantal van onze mensen die verantwoordelijk zijn als schepen van Onderwijs in die steden, en we zien dat het daar nu al alle hens aan dek is. Men wordt daar nu al geconfronteerd met tekorten aan leerkrachten. En men probeert daar nu al in de mate van het mogelijke te roeien met de riemen die men heeft. Wat wij in het amendement voorstellen, is om die profielen die al aanwezig zijn in de scholen, ook te betrekken bij het remediëren van een achterstand, op een tijdelijke manier. Het is niet de bedoeling – en dat is ook niet de bedoeling van jullie nooddecreet – om dit structureel te verankeren, maar wel om iedereen te kunnen inschakelen om die achterstand die opgelopen is, ook weg te werken.

Ons amendement heeft de ambitie om een situatie die zich vandaag al voordoet op het terrein in een aantal steden in Vlaanderen aan te pakken en te zeggen dat men tijdelijk die mensen kan betrekken. Ze staan opgelijst in de toelichting bij het amendement. Vooral de ouders die hun kinderen naar school sturen, hebben er alle belang bij dat de achterstand wordt ingelopen. Ouders proberen nu zelf thuis, ook al hebben ze geen pedagogisch diploma, al in de mate van het mogelijke hun kinderen bij te spijkeren. Dat zit in ons amendement: gebruik de mensen die vandaag ook al aanwezig zijn in de scholen. Alle handen zullen nodig zijn, alle mensen zullen nodig zijn om ervoor te zorgen dat die achterstand op een zo kort mogelijke tijd wordt weggewerkt. Wij proberen dus om naast het nooddecreet op korte termijn hier een extra constructief voorstel in te schuiven.

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (sp-a): Collega's, de leerachterstand loopt op. Kinderen worstelen met hun vraagstukken of kunnen helemaal niet uit aan de vervoegingen van Franse werkwoorden. Ik denk oprecht dat iedereen in het parlement zich daar vandaag zorgen over maakt. Ik ben al veel langer aan het zeggen dat de Vlaamse Regering dringend drie of vier versnellingen hoger moet schakelen om die leerachterstand aan te pakken als ze wil dat de kinderen die niet voor de rest van hun schoolcarrière met zich meeslepen. Ik vrees dat we er alleen met zomer- en bijscholen niet zullen geraken.

Het is dus goed dat er vandaag over een wettelijk kader wordt gestemd dat het mogelijk maakt om bijkomende lestijden, lesuren en uren-leraar te voorzien in scholen, zeg maar extra handen in de klas, om te remediëren en om die leerachterstand aan te pakken. Ik en mijn fractie zijn toch niet overtuigd dat wat vandaag voorligt, voldoende is. De beschikbare begrotingskredieten waarin wordt verwezen naar artikel 5, die 10 miljoen euro, is natuurlijk veel en veel te weinig. Collega's, als ik dat vergelijk met de budgetten die vandaag in onze buurlanden op tafel liggen, gaat het daar over ettelijke miljarden euro's. Daarbij verzinkt de inspanning van Vlaanderen totaal in het niet. We zullen met dit budget gewoon niet alle scholen kunnen bereiken. Ik vrees dat we met die 10 miljoen euro niet het verschil zullen kunnen maken. Vlaanderen heeft vandaag een noodplan nodig in het onderwijs om die leerachterstand aan te pakken. Die 10 miljoen euro is wat ons betreft niet overtuigend om met extra handen in de klas het nodige te kunnen doen.

Ik heb ook een aantal punctuele opmerkingen. In artikel 2 van het voorstel van decreet wordt er gezegd dat er een voorafname van 20 procent is van de beschikbare middelen voor scholen met een bepaald minimumpercentage leerlingen

met SES-kenmerken (socio-economische status). Wij vinden die 20 procent veel te laag, omdat wij ervan uitgaan dat kinderen wier ouders niet kunnen helpen, die thuis een andere taal spreken, die vaak in de categorie zitten van kinderen die het heel lang zonder computer hebben moeten stellen, net degenen zijn die veel gemakkelijker leerachterstand oplopen. Voor ons zouden scholen met veel SES-leerlingen een veel grotere prioriteit hebben gekregen dan 20 procent. Bovendien vragen wij ons ook af waarom die voorafname maar tot 2 april loopt. Waarom niet gewoon tot 30 juni, zolang als scholen een aanvraag kunnen indienen?

Bij artikel 4, dat de aanvraagprocedure bij het Agentschap voor Onderwijsdiensten (AGODI) regelt, wordt gesproken over het feit dat AGODI de aanvraag automatisch goedkeurt zolang er geen budgettaire beheersmaatregelen van toepassing zijn, lees: 'zolang de voorraad strekt', dus tot die 10 miljoen euro opgesoupeerd is. Begrijp ik het goed dat het hier gaat over een 'first come, first served'-basis, en dat het weer de best geïnformeerde en best georganiseerde scholen zijn die waarschijnlijk aanspraak kunnen maken op die budgetten en niet die die er het meeste nood aan hebben? Om die redenen gaan wij ons onthouden op dit voorstel van decreet.

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Voorzitter, ik denk dat collega Goeman terechte vragen opwerpt. Wij zullen wel voor het voorstel van decreet stemmen, omdat het op zijn minst wel in de goede richting gaat. Er was eerst het decreet van minister Weyts om bijlessen na school te voorzien, ondanks het feit dat daar veel protest tegen was. Dat heeft niet het verhoopte effect opgeleverd, dus worden er nu wel middelen voorzien om in de klassen tijdens de lessen extra leerkrachten in te zetten. Dat was een expliciete vraag vanuit de scholen, de leerkrachten, de koepels en de vakbonden. Wij zijn daar blij mee, maar we hopen ook dat dit op langere termijn verduurzaamd zou worden, want ik denk niet dat die nood gelenigd zal zijn op het einde van dit jaar.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Ik dank alvast de fracties die mee instemmen en ook de mogelijkheden ervan inzien.

Ik ga in op een aantal punctuele vragen. Ik heb het snel moeten opzoeken. De collega's van het Vlaams Belang vroegen hoeveel scholen er voldoen aan die 80 procent. Wel, in het secundair onderwijs zijn dat er 110 op de 1067. In het basisonderwijs zijn dat er 391 op de 2454. Het zijn dus ongeveer 501 scholen die daaraan voldoen.

Twee, wat de 20 procent betreft, zegt sp.a: waarom laat je die voorafname niet lopen tot 30 juni? Maar daar heb je natuurlijk niet veel aan, omdat het stopt op 30 juni. En we willen dat scholen zo snel mogelijk beginnen te bijspijkeren. Dat is het doel ervan. De maatregel is eigenlijk al aangekondigd toen de 10 miljoen euro werd vrijgemaakt. Dat was ongeveer een maand geleden, toen we heel veel vragen kregen over wanneer die leerkrachten konden worden ingezet. Scholen zijn er al mee bezig geweest. Het is ook al meegedeeld op Schooldirect. We weten dat heel veel scholen al klaar zijn met hun huiswerk. Ze zijn langs alle mogelijke kanten geïnformeerd. Het is ook besproken met de onderwijsverstrekkers en de sociale partners in hun totaliteit. Ook daar is de informatie doorgestroomd.

Wat betreft de scholen die SES- en GOK-leerlingen hebben: de gewone SES- en GOK-middelen zijn er vandaag ook nog. Die extra leerkrachten blijven daar, ze zijn niet weg. Het is niet zo dat scholen die in die 20 procent voorrang kunnen

krijgen en tot 1 april – dus in bijna twee maanden tijd – geen actie zouden hebben ondernomen, geen aanspraak meer zouden kunnen maken. Want de overschot van die 20 procent die niet is gebruikt door die scholen, gaat in de pot. En dan kunnen ze ook daarop opnieuw aanspraak maken. Ze worden dus echt niet uit de boot gezet.

Er wordt gezegd dat het te laat en te weinig is. Natuurlijk. Als we niets deden, was het niet goed. Doen we iets, is het te laat. Doen we 5 miljoen euro, is het te weinig. Doen we 10 miljoen euro, is het te weinig. We hebben hier daarnet ook een debat gevoerd met minister Diependaele. De middelen zijn niet oneindig. Ik maak even een vergelijking met andere landen. Nederland kijkt met grote ogen naar ons land – en dan bedoel ik heel specifiek naar Vlaanderen. Wij hebben namelijk een open-endfinanciering en dat kennen ze daar niet. Extra middelen zijn ook daar nodig. Ik heb zelf een poetsvrouw uit Nederland. Ik kan u zeggen dat de scholen daar heel lang dicht zijn gebleven. Het beste dat we kunnen doen om leerachterstand te vermijden, collega's, is scholen openhouden. In Nederland zijn de scholen gedurende weken volledig dicht gebleven. Ik snap dat ze daar effectief met de handen in het haar zaten. Ik heb dat toch regelmatig bij ons thuis mogen horen.

Ik kom tot een laatste punt dat hier werd aangehaald door de collega's van Groen, in verband met het betrekken van andere profielen. Niets verhindert scholen om vandaag al die extra profielen mee in te schakelen. Maar ook daar horen dat we dat zij de handen vol hebben met hun gewone werk. Dit gaat over extra werk, over bijkomend werk. En daar willen we echt wel kijken naar de leerachterstand. Als je bijvoorbeeld een psycholoog wilt inzetten in de school, dan kan dat. Dat kan, maar dan moet die voldoen aan de competentieprofielen, en dan kan dat zijn als 'andere'. Maar dat lijkt ons niet zo aangewezen, als het heel specifiek gaat over wiskundedidactiek, taaldidactiek enzovoort. Daarom is er met de sociale partners heel gericht gekozen voor het profiel van lesuren en lestijden, om in die termen te werken.

Tot daar een aantal antwoorden op gestelde vragen. Ik denk dat ik ze allemaal heb behandeld.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Voorzitter, collega's, er werd hier gesteld dat we als meerderheid geen lijn zouden houden. Dat wil ik toch wel even tegenspreken. Zoals collega Daniëls het ook al aangaf, we proberen er alles aan te doen om de scholen maximaal open te houden. Dat is het eerste dat we moeten doen om die schoolse vertraging tegen te gaan: alle hens aan dek. De resolutie naar aanleiding van de coronacommissie werd hier ook al aangehaald. Daarmee werd ook gevraagd, zeker door onze fractie, om net daarin te investeren, om die middelen maximaal in de klas te investeren om de uitdagingen van de leerwinstkloof aan te gaan. We hebben ons inderdaad altijd aan dezelfde lijn gehouden. Ook onze fractie was steeds vragende partij om die middelen in de klas in te zetten, net om de leerkrachten te ondersteunen bij het dichten van die kloof, om die leerachterstand tegen te gaan. In deze plenaire vergadering heb ik al een aantal keren het woord gevraagd om dat te vragen.

Wat nu op tafel ligt, is net dat. We kunnen inderdaad een aantal mensen aanstellen in een ander bekwaamheidsbewijs. We komen op die manier dus zeker tegemoet aan het amendement van Groen. Wat de voorafname betreft, denk ik dat dat vooral betekent dat we een kans geven aan die scholen die heel veel SES-leerlingen ondersteunen. Die krijgen als het ware een extra steun, een extra kans om in te tekenen op dit voorstel.

Collega's, misschien kunnen jullie dit liedje: "Had je 10 miljoen, wat zou jij dan doen". Sommige jongere mensen in deze zaal zullen dat zeker kennen. Wel, we hebben 10 miljoen euro. De voorzitter kent het blijkbaar niet. Het is er een van Samson en Gert. *(Opmerkingen. Gelach)*

Onze fractie vindt het voorstel dat hier op tafel ligt, alvast een goed voorstel. We blijven in elk geval de vinger aan de pols houden. We blijven monitoren zodat we de leerachterstand maximaal kunnen tegengaan.

De voorzitter: De heer De Gucht heeft het woord.

Jean-Jacques De Gucht (Open Vld): Collega Goeman, ik vind het jammer dat jullie zich zullen onthouden. In wezen gaat dit immers over een goed voorstel, waarbij er extra middelen naar scholen gaan, naar extra lesuren voor die leerlingen die er het meest nood aan hebben. Daarnaast zorgen we ervoor dat er in 20 procent wordt voorzien voor precies die scholen waar er een grotere nood is. Daarenboven zal de minister hun een extra brief schrijven. Naast de School-direct-communicatie zal er ook een rechtstreeks schrijven komen naar die scholen die beantwoorden aan die zaken die we naar voren schuiven in het voorstel, namelijk die 80 procent SES-leerlingen, waarbij we benadrukken dat ze hiervan moeten gebruikmaken, dat het belangrijk is voor hun leerlingen om dat te doen.

Ik denk dus dat dit eigenlijk een heel goed voorstel is. Kan het beter? Waarschijnlijk kan het beter, maar laten we die 10 miljoen euro inderdaad aangrijpen om daar maximaal op in te zetten, daarnaast een evaluatie maken van wat die 10 miljoen euro met zich heeft meegebracht, en ook blijven inzetten op die zomerscholen, wat een ander verhaal is. Dit is een verhaal tijdens de lesuren. Het ene sluit echter het andere niet uit. Laten we bekijken op welke manier we verder kunnen remediëren. Eerlijk gezegd, ik zou hier wél voor stemmen, om de eenvoudige reden dat dit toch aansluit bij alle tussenkomsten die u hebt gedaan, ook in de commissie. Dit vind ik een bijzonder rare redenering van uzelf en uw partij.

De voorzitter: De heer Rzoska heeft het woord.

Björn Rzoska (Groen): Voorzitter, ik zal toch nog eens even proberen. Mevrouw Vandromme, met alle respect, u zei tegemoet te komen aan de opmerkingen van Groen, terwijl collega Daniëls eigenlijk zei daar niet in mee te gaan, omdat hij enkel mensen wil met pedagogische competenties. Ik kan dus niet goed meer volgen. Ik ben natuurlijk ook niet de onderwijsspecialist, het is collega Meuleman die dat normaal gezien voor ons volgt, maar als het geen probleem is, dan begrijp ik niet goed waarom het amendement niet kan worden goedgekeurd. De reden is heel eenvoudig. Het is vandaag al zo dat die mensen die actief zijn in het onderwijs, al met kinderen werken. U ziet ze daar opgelijst in de toelichting: logopedisten, ergotherapeuten, cognitief psychologen. Ik denk dat die toch wel beschikken over competenties om te weten hoe ze met kinderen en met jongeren moeten omgaan.

Als we het er nu allemaal over eens zijn dat dit een superbelangrijk dossier is in onderwijs – en mijn fractie erkent ook dat die schoolachterstand moet worden weggewerkt – dan hebben we toch iedereen nodig om dat te doen. Als een aantal steden ons tegelijkertijd signaleren dat het nu al dweilen is met de kraan open, dat het voor hen nu al moeilijk is om leerkrachten te vinden en dat zij nu al mensen inschakelen die gewoon in die scholen aanwezig zijn en wel degelijk over competenties beschikken, dan begrijp ik niet goed waarom wij hier decreetgevend werk zouden afleveren dat eigenlijk achterloopt op die realiteit.

Ik sluit me aan bij de opmerkingen van collega Goeman. Wij moesten dit voorstel van decreet op zeer korte termijn beoordelen. Ik vind het ook van belang dat het nu inderdaad binnen de school zal gebeuren – dat is ook wat collega Janssens

zei. Dat was inderdaad een van de aanbevelingen uit de coronacommissie. Maar ik begrijp niet waarom de meerderheid behoorlijk defensief reageert op dit amendement. Aangezien jullie daar jammer genoeg niet op ingaan, zullen wij ons onthouden bij de stemming over het voorstel van decreet. Nochtans proberen wij wel, collega Daniëls. We hebben heel hard en snel moeten werken. We hebben het voorstel van decreet ook wel heel laat gekregen terwijl de minister het toch al enige tijd ergens in de media, als ik me niet vergis, had aangekondigd.

De voorzitter: Mijnheer Daniëls, kunt u kort antwoorden op de vragen van collega Rzoska?

Koen Daniëls (N-VA): Ik kan daar kort op antwoorden. Ik hoop dat ik niet te veel in detail moet gaan, maar in onderwijs heb je lesuren en punten. Punten zijn voor bepaalde ambten, lesuren voor andere ambten.

In artikel 6 van dit voorstel van decreet staat: "Een personeelslid dat wordt aangesteld in een betrekking die wordt georganiseerd in de lestijden, lesuren en uren-leraar." Heel concreet kan een psycholoog met een pedagogische bekwaamheid absoluut worden ingezet voor leerachterstand voor de vakken waarin die bekwaamheid heeft. Het is niet de bedoeling om zomaar iedereen in te schakelen. Dat is een uitdrukkelijk verzoek van alle sociale partners.

Alle collega's hebben hier ook voorgesteld om, net omdat die middelen schaars zijn, niet elders middelen in te zetten maar dat specifiek te doen voor de leerachterstand. Met andere woorden, het decreet over de rechtspositie en dus de bekwaamheidsbewijzen die we kennen in onderwijs blijven van toepassing. Die doorkruisen we niet, dat zou ook niet goed zijn.

Voor het overige blijven die leerkrachten die in die uren worden aangesteld wel alles opbouwen. Dat is nu eenmaal de regelgeving in onderwijs en het lijkt me niet wijs om dat voor dit punt te doorbreken.

We willen absoluut inzetten op die leerachterstand die gaat over inhoud, vakinhoud, lesinhoud.

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (sp.a): Collega's van de meerderheid, ik denk dat wij ons altijd zeer constructief hebben opgesteld in de discussies over de nooddecreten Onderwijs in het parlement. Ik ben trouwens ook begonnen met te zeggen dat we het een goede zaak vinden dat het hier mogelijk wordt gemaakt om extra handen in de klas in te zetten om de leerachterstand aan te pakken. Ik wil dat nog eens benadrukken want die leerachterstand moet voor ons worden aangepakt, in eerste instantie tijdens de uren en op school.

Ik kan maar herhalen wat ik al heb gezegd, mijnheer De Gucht, namelijk dat er voor ons een aantal zaken rammelen aan dit voorstel van decreet.

Ten eerste zullen we er niet geraken met die 10 miljoen euro. Daarmee zullen we niet alles scholen bereiken terwijl we weten dat intussen bijna alle leerlingen met leerachterstand kampen. Die leerachterstand is echt een groot probleem. Voor ons is dit nu eens bij uitstek een investering die zou renderen. Zo niet, krijgen we leerlingen die die leerachterstand voor de rest van hun schoolcarrière meedragen en daarvan is de kostprijs nog veel hoger.

Ten tweede zitten voor ons de verhoudingen in die voorrangregeling verkeerd. Wij vinden die 20 procent te weinig, dat had minstens 50 procent moeten zijn omdat ik vrees dat het probleem net daar veel groter is.

Tot slot herhaal ik dat die 'first come, first served' ervoor zal zorgen dat het vooral de scholen zullen zijn die zich het best organiseren, die daar aanspraak op zullen maken wanneer er maar 10 miljoen euro wordt voorzien.

Die bedenkingen zorgen ervoor dat we ons zullen onthouden bij de stemming over het voorstel van decreet. Maar natuurlijk vinden we het wel een goede zaak dat er een decretale basis is voor extra handen in de klas.

De voorzitter: Collega Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Ik wil even ingaan op de tussenkomst van collega Rzoska. Collega Daniëls heeft al een en ander toegelicht, maar ik wil er toch de nadruk op leggen dat we maar 10 miljoen euro hebben. Dat zeggen jullie ook. Misschien is dat niet genoeg, maar die 10 miljoen euro is wel voornamelijk bedoeld voor bijlessen.

De mensen die u hebt opgenoemd, zijn therapeuten die elk hun specialisatie hebben en heel hard inzetten op therapie voor kinderen met leerproblemen en ontwikkelingsproblemen. Het is belangrijk dat die therapieën gewoon kunnen doorgaan, dat ze niet moeten verschuiven door dit gegeven.

Daarnaast zijn er leerkrachten of mensen die in leerkrachtenuren staan, die dan wel kunnen worden ingezet voor die bijlessen. Het is toch belangrijk om het verschil te maken tussen bijlessen voor leerachterstand en therapieën voor leer- en ontwikkelingsproblemen.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Collega Rzoska, collega Daniëls heeft het al uitgelegd, maar ik wil nog even zeggen dat het wel mogelijk is om een aantal leerkrachten aan te stellen in andere bekwaamheidsbewijzen. De rechtspositieregeling regelt dat.

Collega Krekels, u spreekt over bijles. Voor onze fractie staat het de scholen vrij om die uren in te richten. Dat kan bijvoorbeeld ook met co-teaching of op een andere manier die de leerkracht in de klas extra ondersteuning geeft. Dit wou ik nog even duiden.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Mevrouw Goeman, u hebt het wellicht al gezien in de omzendbrief, het aanvraagformulier is zeer kort en zorgt voor zeer weinig planlast. Als u het hebt over beter geïnformeerd zijn, wel, als een school dit formulier niet ingevuld krijgt, dan zijn er andere problemen in die school dan dat ze niet geïnformeerd zijn.

Met deze meerderheid hebben we echt wel gekozen voor een heel light aanvraagprocedure zodat zoveel mogelijk scholen er gebruik van kunnen maken.

De voorzitter: De heer Rzoska heeft het woord.

Björn Rzoska (Groen): Mevrouw Vandromme en mevrouw Krekels, wij dachten dat er een noodsituatie was. Aangezien de samenleving in de afgelopen tien maanden met heel veel vrijwilligers van alles heeft gedaan, gingen wij ervan uit dat je ook in het onderwijs alle handen nodig hebt. Dit is een noodsituatie.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? *(Neen)*

De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking van het voorstel van decreet. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2020-21, nr. 666/1)

– *Er zijn geen opmerkingen bij de artikelen 1 tot en met 6.*

Er is een amendement tot invoeging van een artikel 6/1. (Zie *Parl. St.* VI. Parl. 2020-21, nr. 666/2)

– *Er zijn geen opmerkingen bij artikel 7.*

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemmingen over het amendement, de artikelen en het voorstel van decreet houden.

VOORSTEL VAN DECREET van Philippe Muylers, Koen Van den Heuvel, Steven Coenegrachts, Lorin Parys, Tinne Rombouts en Maaïke De Vreese tot wijziging van artikel 37 van het decreet van 4 april 2014 betreffende de organisatie en de rechtspleging van sommige Vlaamse bestuursrechtscolleges, wat de injunctie betreft – 581 (2020-2021) – Nrs. 1 tot en met 4

Artikelsgewijze stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over de artikelen 1 tot en met 3.

Stemming nr. 1

Ziehier het resultaat:

110 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
110 leden hebben ja geantwoord.

De artikelen 1 tot en met 3 zijn aangenomen.

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: *Stemming nr. 2*

Ziehier het resultaat:

115 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
115 leden hebben ja geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het voorstel van decreet aan. Het zal aan de Vlaamse Regering ter bekrachtiging worden overgezonden.

VOORSTEL VAN DECREET van Wilfried Vandaele, Peter Van Rompuy en Willem-Frederik Schiltz tot toekenning van extra lestijden, lesuren en uren-leraar voor de remediëring van leerlingen die een leerachterstand hebben opgelopen door COVID-19 – 666 (2020-2021) – Nrs. 1 en 2

Artikelsgewijze stemmingen

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over de artikelen 1 tot en met 6.

Stemming nr. 3

Ziehier het resultaat:

121 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
95 leden hebben ja geantwoord;
26 leden hebben zich onthouden.

De artikelen 1 tot en met 6 zijn aangenomen.

Aan de orde is de hoofdelijke stemming over amendement nr. 1, van Elisabeth Meuleman, Johan Danen, Björn Rzoska en Stijn Bex, tot invoeging van een artikel 6/1.

Stemming nr. 4

Ziehier het resultaat:

121 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
30 leden hebben ja geantwoord;
68 leden hebben neen geantwoord;
23 leden hebben zich onthouden.

Het amendement is niet aangenomen.

Aan de orde is de hoofdelijke stemming over artikel 7.

Stemming nr. 5

Ziehier het resultaat:

120 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
94 leden hebben ja geantwoord;
26 leden hebben zich onthouden.

Artikel 7 is aangenomen.

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het voorstel van decreet.

Stemming nr. 6

Ziehier het resultaat:

121 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
95 leden hebben ja geantwoord;
26 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het voorstel van decreet aan. Het zal aan de Vlaamse Regering ter bekrachtiging worden overgezonden.

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Joris Nachtergaele, Vera Jans, Emmily Talpe, Karl Vanlouwe, Karin Brouwers en Maarten De Veuster over de relaties met en de internationale positie van Taiwan – 534 (2020-2021) – Nrs. 1 tot en met 4

Stemming over het amendement

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over amendement nr. 3, van Johan Deckmyn, Kristof Slagmulder, Carmen Ryheul, Stefaan Sintobin, Els Sterckx en Chris Janssens.

Stemming nr. 7

Ziehier het resultaat:

121 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
23 leden hebben ja geantwoord;
98 leden hebben neen geantwoord.

Het amendement is niet aangenomen.

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het voorstel van resolutie.

Stemming nr. 8

Ziehier het resultaat:

121 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
117 leden hebben ja geantwoord;
4 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het voorstel van resolutie aan. De resolutie zal aan de Vlaamse Regering worden overgezonden.

VOORSTEL van Liesbeth Homans tot wijziging van het Reglement van het Vlaams Parlement, wat betreft het overleg tussen het Uitgebreid Bureau en de commissievoorzitters, de mondelinge toelichting bij en mondelinge verslaggeving over voorstellen en ontwerpen en de spreektijden bij de behandeling van vragen om uitleg – 632 (2020-2021) – Nr. 1

Artikelsgewijze stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over de artikelen 1 tot en met 9.

Stemming nr. 9

Ziehier het resultaat:

119 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
119 leden hebben ja geantwoord.

De artikelen 1 tot en met 9 zijn aangenomen.

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het voorstel tot wijziging van het Reglement van het Vlaams Parlement.

Stemming nr. 10

Ziehier het resultaat:

120 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
120 leden hebben ja geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het voorstel aan.

MOTIE van Stefaan Sintobin, Leo Pieters en Chris Janssens tot besluit van het op 3 maart 2021 in plenaire vergadering gehouden actualiteitsdebat over de aanpak van de stikstofproblematiek in Vlaanderen – 669 (2020-2021) – Nr. 1

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over de motie.

Stemming nr. 11

Ziehier het resultaat:

118 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
21 leden hebben ja geantwoord;
97 leden hebben neen geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement de motie niet aan.

ROUWHULDE voor de heer Ferdinand Ghesquière, gewezen lid van de Vlaamse Raad

De voorzitter: Dames en heren, op 1 maart 2021 overleed de heer Ferdinand Ghesquière. Hij was lid van de Vlaamse Raad van 1985 tot 1987 en van 1992 tot 1995.

Mag ik u allen vragen een minuut van stilte in acht te nemen?

– De Vlaamse volksvertegenwoordigers nemen enkele ogenblikken van stilte in acht.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De voorzitter: Dames en heren, hiermee zijn we aan het einde gekomen van onze werkzaamheden voor vandaag.

We komen opnieuw bijeen op woensdag 10 maart 2021 om 14 uur.

De vergadering is gesloten.

– De vergadering wordt gesloten om 19.35 uur.

BIJLAGEN

Aanwezigheden

Aanwezig

Meyrem Almaci, Els Ampe, Hannes Anaf, Imade Annouri, Roosmarijn Beckers, Stijn Bex, Adeline Blancquaert, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Lode Ceyskens, Alessia Claes, Bart Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Jos D'Haese, Guy D'haeseleer, Stephanie D'Hose, Johan Danen, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Johan Deckmyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Tom De Meester, Immanuel De Reuse, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Filip Dewinter, Kim De Witte, Bart Dochy, Martine Fournier, Caroline Gennez, Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jan Laeremans, Annick Lambrecht, Bert Maertens, Ilse Malfroot, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Gustaaf Pelckmans, Freya Perdaens, Leo Pieters, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Conner Rousseau, Gwendolyn Rutten, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Mieke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Elke Sleurs, Klaas Slotmans, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Wilfried Vandaele, Lise Vandecasteele, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Koen Van den Heuvel, Ludwig Vandenhove, Steven Vandeput, Maurits Vande Reyde, Anke Van dermeersch, Tine van der Vloet, Orry Van de Wauwer, Kris Van Dijck, Loes Vandromme, Jeremie Vaneeckhout, Bart Van Hulle, Karl Vanlouwe, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Sam Van Rooy, Kurt Vanryckeghem, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wim Verheyden, Katja Verheyen, Frieda Verougstraete-Deschacht, Maxim Veys, Brecht Warnez, Suzy Wouters

Afwezig met kennisgeving

Sihame El Kaouakibi, Steve Vandenberghe: gezondheidsredenen.

Individuele stemmingen Vlaamse Volksvertegenwoordigers

Stemming nr.1:

JA-stemmen:

Meyrem Almaci, Hannes Anaf, Imade Annouri, Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Filip Brusselmans, Lode Ceyskens, Alessia Claes, Bart Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Jos D'Haese, Stephanie D'Hose, Johan Danen, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Tom De Meester, Immanuel De Reuse, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Kim De Witte, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Bart Dochy, Martine Fournier, Caroline Gennez, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jan Laeremans, Annick Lambrecht, Bert Maertens, Ilse Malfroot, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Gustaaf Pelckmans, Freya Perdaens, Leo Pieters, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Conner Rousseau, Gwendolyn Rutten, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Mieke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz,

Katrien Schryvers, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Elke Sleurs, Klaas Sloomans, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Maurits Vande Reyde, Ludwig Vandenhove, Steven Vandepuut, Loes Vandromme, Jeremie Vaneekhout, Kurt Vanryckeghem, Wim Verheyden, Katja Verheyen, Frieda Verougstraete-Deschacht, Maxim Veys, Brecht Warnez, Suzy Wouters

Stemming nr.2:

JA-stemmen:

Meyrem Almaci, Hannes Anaf, Imade Annouri, Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Lode Ceysens, Alessia Claes, Bart Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Jos D'Haese, Guy D'haeseleer, Stephanie D'Hose, Johan Danen, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Kurt De Loo, Ann De Martelaer, Tom De Meester, Immanuel De Reuse, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Kim De Witte, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Bart Dochy, Martine Fournier, Caroline Gennez, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jan Laeremans, Annick Lambrecht, Bert Maertens, Ilse Malfroot, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Gustaaf Pelckmans, Freya Perdaens, Leo Pieters, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Conner Rousseau, Gwendolyn Rutten, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Mieke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Elke Sleurs, Klaas Sloomans, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Emmily Talpe, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Sam Van Rooy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Maurits Vande Reyde, Lise Vandecasteele, Ludwig Vandenhove, Steven Vandepuut, Loes Vandromme, Jeremie Vaneekhout, Kurt Vanryckeghem, Wim Verheyden, Katja Verheyen, Frieda Verougstraete-Deschacht, Maxim Veys, Brecht Warnez, Suzy Wouters

Stemming nr.3:

JA-stemmen:

Els Ampe, Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Lode Ceysens, Alessia Claes, Bart Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Jos D'Haese, Guy D'haeseleer, Stephanie D'Hose, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Tom De Meester, Immanuel De Reuse, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Kim De Witte, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Bart Dochy, Martine Fournier, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jan Laeremans, Bert Maertens, Ilse Malfroot, Marius Meremans, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Freya Perdaens, Leo Pieters, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Carmen Ryheul, Freya Saeys, Joke Schauvliege,

Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Elke Sleurs, Klaas Sloomans, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Els Sterckx, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Sam Van Rooy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Maurits Vande Reyde, Lise Vandecasteele, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Wim Verheyden, Katja Verheyen, Frieda Verougstraete-Deschacht, Brecht Warnez, Suzy Wouters

ONTHOUDINGEN:

Meyrem Almaci, Hannes Anaf, Imade Annouri, Stijn Bex, Johan Danen, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Caroline Gennez, Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Annick Lambrecht, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Gustaaf Pelckmans, Els Robeyns, Conner Rousseau, Björn Rzoska, Mieke Schauvliege, Katia Segers, Chris Steenwegen, Bruno Tobback, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Ludwig Vandenhove, Jeremie Vaneckhout, Maxim Veys

Stemming nr.4:

JA-stemmen:

Meyrem Almaci, Hannes Anaf, Imade Annouri, Stijn Bex, Jos D'Haese, Johan Danen, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Tom De Meester, Kim De Witte, Caroline Gennez, Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Annick Lambrecht, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Gustaaf Pelckmans, Els Robeyns, Conner Rousseau, Björn Rzoska, Mieke Schauvliege, Katia Segers, Chris Steenwegen, Bruno Tobback, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Lise Vandecasteele, Ludwig Vandenhove, Jeremie Vaneckhout, Maxim Veys

NEEN-stemmen:

Els Ampe, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Lode Ceysens, Alessia Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Stephanie D'Hose, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Bart Dochy, Martine Fournier, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Bert Maertens, Marius Meremans, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Freya Perdaens, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Maurits Vande Reyde, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Katja Verheyen, Brecht Warnez

ONTHOUDINGEN:

Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Guy D'haeseleer, Immanuel De Reuse, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Chris Janssens, Jan Laeremans, Ilse Malfroot, Leo Pieters, Carmen Ryheul, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Klaas Sloomans, Els Sterckx, Anke Van dermeersch, Sam Van Rooy, Wim Verheyden, Frieda Verougstraete-Deschacht, Suzy Wouters

Stemming nr.5:

JA-stemmen:

Els Ampe, Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Lode Ceyskens, Alessia Claes, Bart Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Jos D'Haese, Guy D'haeseleer, Stephanie D'Hose, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Tom De Meester, Immanuel De Reuse, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Kim De Witte, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Bart Dochy, Martine Fournier, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jan Laeremans, Bert Maertens, Ilse Malfroot, Marius Meremans, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Freya Perdaens, Leo Pieters, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Carmen Ryheul, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Elke Sleurs, Klaas Slootmans, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Els Sterckx, Emily Talpe, Annabel Tavernier, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Sam Van Rooy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Maurits Vande Reyde, Lise Vandecasteele, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Wim Verheyden, Katja Verheyen, Frieda Verougstraete-Deschacht, Brecht Warnez, Suzy Wouters

ONTHOUDINGEN:

Meyrem Almaci, Hannes Anaf, Imade Annouri, Stijn Bex, Johan Danen, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Caroline Gennez, Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Annick Lambrecht, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Gustaaf Pelckmans, Els Robeyns, Conner Rousseau, Björn Rzoska, Mieke Schauvliege, Katia Segers, Chris Steenwegen, Bruno Tobback, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Ludwig Vandenhove, Jeremie Vaneekhout, Maxim Veys

Stemming nr.6:

JA-stemmen:

Els Ampe, Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Lode Ceyskens, Alessia Claes, Bart Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Jos D'Haese, Guy D'haeseleer, Stephanie D'Hose, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Tom De Meester, Immanuel De Reuse, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Kim De Witte, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Bart Dochy, Martine Fournier, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jan Laeremans, Bert Maertens, Ilse Malfroot, Marius Meremans, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Freya Perdaens, Leo Pieters, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Carmen Ryheul, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Elke Sleurs, Klaas Slootmans, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Els Sterckx, Emily Talpe, Annabel Tavernier, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Sam Van Rooy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Maurits Vande Reyde, Lise Vandecasteele, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Wim

Verheyden, Katja Verheyen, Frieda Verougstraete-Deschacht, Brecht Warnez, Suzy Wouters

ONTHOUDINGEN:

Meyrem Almaci, Hannes Anaf, Imade Annouri, Stijn Bex, Johan Danen, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Caroline Gennez, Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Annick Lambrecht, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Gustaaf Pelckmans, Els Robeyns, Conner Rousseau, Björn Rzoska, Mieke Schauvliege, Katia Segers, Chris Steenwegen, Bruno Tobback, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Ludwig Vandenhove, Jeremie Vaneekhout, Maxim Veys

Stemming nr.7:

JA-stemmen:

Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Guy D'haeseleer, Immanuel De Reuse, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Chris Janssens, Jan Laeremans, Ilse Malfoort, Leo Pieters, Carmen Ryheul, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Klaas Sloomans, Els Sterckx, Anke Van dermeersch, Sam Van Rooy, Wim Verheyden, Frieda Verougstraete-Deschacht, Suzy Wouters

NEEN-stemmen:

Meyrem Almaci, Els Ampe, Hannes Anaf, Imade Annouri, Stijn Bex, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Lode Ceyskens, Alessia Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Jos D'Haese, Stephanie D'Hose, Johan Danen, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Tom De Meester, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Kim De Witte, Bart Dochy, Martine Fournier, Caroline Gennez, Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Annick Lambrecht, Bert Maertens, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Gustaaf Pelckmans, Freya Perdaens, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Conner Rousseau, Gwendolyn Rutten, Björn Rzoska, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Mieke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Chris Steenwegen, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Maurits Vande Reyde, Lise Vandecasteele, Ludwig Vandenhove, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Jeremie Vaneekhout, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Katja Verheyen, Maxim Veys, Brecht Warnez

Stemming nr.8:

JA-stemmen:

Meyrem Almaci, Els Ampe, Hannes Anaf, Imade Annouri, Roosmarijn Beckers, Stijn Bex, Adeline Blancquaert, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Lode Ceyskens, Alessia Claes, Bart Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Guy D'haeseleer, Stephanie D'Hose, Johan Danen, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Immanuel De Reuse, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese,

Gweny De Vroe, Bart De Wever, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Bart Dochy, Martine Fournier, Caroline Gennez, Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jan Laeremans, Annick Lambrecht, Bert Maertens, Ilse Malfroot, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Gustaaf Pelckmans, Freya Perdaens, Leo Pieters, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Conner Rousseau, Gwendolyn Rutten, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Mieke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Elke Sleurs, Klaas Sloomans, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Sam Van Rooy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Maurits Vande Reyde, Ludwig Vandenhove, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Jeremie Vaneeckhout, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Wim Verheyden, Katja Verheyen, Frieda Verougstraete-Deschacht, Maxim Veys, Brecht Warnez, Suzy Wouters

ONTHOUDINGEN:

Jos D'Haese, Tom De Meester, Kim De Witte, Lise Vandecasteele

Stemming nr.9:

JA-stemmen:

Meyrem Almaci, Els Ampe, Hannes Anaf, Imade Annouri, Roosmarijn Beckers, Stijn Bex, Adeline Blancquaert, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Lode Ceysens, Alessia Claes, Bart Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Jos D'Haese, Guy D'haeseleer, Stephanie D'Hose, Johan Danen, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Tom De Meester, Immanuel De Reuse, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaike De Rudder, Maarten De Veuster, Maaike De Vreese, Gweny De Vroe, Bart De Wever, Kim De Witte, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Bart Dochy, Martine Fournier, Caroline Gennez, Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jan Laeremans, Annick Lambrecht, Bert Maertens, Ilse Malfroot, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Gustaaf Pelckmans, Leo Pieters, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Conner Rousseau, Gwendolyn Rutten, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Mieke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Elke Sleurs, Klaas Sloomans, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Sam Van Rooy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Maurits Vande Reyde, Lise Vandecasteele, Ludwig Vandenhove, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Jeremie Vaneeckhout, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Wim Verheyden, Katja Verheyen, Frieda Verougstraete-Deschacht, Maxim Veys, Brecht Warnez, Suzy Wouters

Stemming nr.10:

JA-stemmen:

Meyrem Almaci, Els Ampe, Hannes Anaf, Imade Annouri, Roosmarijn Beckers, Stijn Bex, Adeline Blancquaert, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Lode Ceyskens, Alessia Claes, Bart Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Jos D'Haese, Guy D'haeseleer, Stephanie D'Hose, Johan Danen, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Tom De Meester, Immanuel De Reuse, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Kim De Witte, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Bart Dochy, Martine Fournier, Caroline Gennez, Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jan Laeremans, Annick Lambrecht, Bert Maertens, Ilse Malfroot, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Gustaaf Pelckmans, Freya Perdaens, Leo Pieters, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Conner Rousseau, Gwendolyn Rutten, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Mieke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Elke Sleurs, Klaas Sloopmans, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Sam Van Rooy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Maurits Vande Reyde, Lise Vandecasteele, Ludwig Vandenhove, Steven Vandepuut, Loes Vandromme, Jeremie Vaneeckhout, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Wim Verheyden, Katja Verheyen, Frieda Verougstraete-Deschacht, Maxim Veys, Brecht Warnez, Suzy Wouters

Stemming nr.11:

JA-stemmen:

Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Guy D'haeseleer, Immanuel De Reuse, Johan Deckmyn, Chris Janssens, Jan Laeremans, Ilse Malfroot, Leo Pieters, Carmen Ryheul, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Klaas Sloopmans, Els Sterckx, Sam Van Rooy, Wim Verheyden, Frieda Verougstraete-Deschacht, Suzy Wouters

NEEN-stemmen:

Meyrem Almaci, Els Ampe, Hannes Anaf, Imade Annouri, Stijn Bex, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Lode Ceyskens, Alessia Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Jos D'Haese, Stephanie D'Hose, Johan Danen, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Tom De Meester, Annick De Ridder, Stijn De Roo, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Kim De Witte, Bart Dochy, Martine Fournier, Caroline Gennez, Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Annick Lambrecht, Bert Maertens, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Rita Moors, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Gustaaf Pelckmans, Freya Perdaens, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Conner Rousseau, Gwendolyn Rutten, Björn Rzoska, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Mieke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katia Segers, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Chris

Steenwegen, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Orry Van de Wauwer, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Bart Van Hulle, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Maurits Vande Reyde, Lise Vandecasteele, Ludwig Vandenhove, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Jeremie Vaneekhout, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Katja Verheyen, Maxim Veys, Brecht Warnez